

UUSI JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA 2025 - 2029

KAUKASIANKOIRA

Hyväksytty Suomen Kaukasiankoirat ry:n ylimääräisessä yleiskokouksessa 18.10.2024
Hyväksytty Suomen Palveluskoiraliiton yleiskokouksessa xx.xx.2024
Hyväksytty Suomen Kennelliiton jalostustieteellisessä toimikunnassa xx.xx.2024

Sisällys

1. YHTEENVETO.....	3
2. RODUN TAUSTA	5
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA.....	6
4. RODUN NYKYTILANNE.....	8
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja	8
4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos.....	8
4.1.2 Jalostuspohja	10
4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa	14
4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta.....	14
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet.....	15
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta.....	15
4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin.....	16
4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus.....	16
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	16
4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet.....	21
4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen.....	22
4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta.....	23
4.3. Terveys ja lisääntyminen	24
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat	24
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat	29
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	33
4.3.4 Lisääntyminen	34
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	35
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä	35
4.4. Ulkomuoto	35
4.4.1 Rotumääritelmä	35
4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset	38
4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus.....	39
4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista.....	42
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	42
5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso.....	42

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen	45
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	46
6.1 Jalostuksen tavoitteet.....	46
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	47
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet	49
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	49
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	50
7. LÄHTEET	51
8. LIITTEET	51

1. YHTEENVETO

Kuvaus rodusta ja sen käyttötarkoituksesta

Kaukasiancockira on vartioiva ja laumastaan vahvasti huolta pitävä, rohkea, luja ja tasapainoinen rotu. Se on reviirotietoinen ja tarvittaessa hyvinkin puolustustahtoinen. Kaukasialainen vartioi omistajansa omaisuutta tilaisuuden saadessaan itsenäisesti kaikesta muusta välittämättä. Omalla alueella vartioimisvietti luonnollisesti korostuu. Kaukasialaisen paimenen koira- nimitys kuvaa koiran alkuperäistä käyttötarkoitusta.

Luonteeltaan kaukasialaisen tulee olla rauhallinen ja harkitsevainen. Kaukasiancockira on hyvän muistin omaava koira, joka oppii asiat nopeasti. Se on erittäin luotettava kumppani kotiin maaseudulle sekä alueiden ja varsinkin eläinlaumojen, kuten lampaiden vartijaksi. Hyvin sosiaalistettuina koirat toimivat rauhallisesti alueensa ulkopuolella omistajansa kanssa. Kaukasialainen on synnynnäisesti varautunut vieraita ihmisiä kohtaan.

Rotu on jalostunut pitkään karuissa ja vähävirikkeisissä aro-oloissa, jonka vuoksi sopeutuminen vilkkaaseen kaupunkilaiselämään ei välttämättä luonnistu kaikilta kaukasialaisilta ollenkaan. Se ei muutenkaan vartioimiskäyttäytymisensä vuoksi sovellu kerros- tai rivitalolähiöön, vaan tarvitsee eläinlauman tai alueen (omakotitalon- tai maatilan pihan) eli reviirot vartioitavakseen.

Suomessa rotua käytetään perhe- ja aluevartiointikoirana. Rodun suosio on lievästi noususuuntainen ja rodulla on mahdollisuus jopa yleistyä ja toimia turvaa tarjoavina perhekoirina sekä laumanvartijakoirina karjaeläinten suojelijoina.

Keskeisimmät jalostustavoitteet sekä toimenpiteet niiden saavuttamiseksi

Luonne ja käyttäytyminen	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Tasapainoisen luonteen säilyttäminen. Tavoitteena on vaalia kaukasiancockiran rodunomaisuutta myös luonteen ja koiran käytettävyyden suhteen.	Kaukasialainen on vartioiva koira, joka ei siten sovellu kaupunkikoiraksi. Rodunomaisuutta turvataan tiedonjaolla, jotta koiralla on rodulle soveltuvat elinolosuhteet ja siten minimoidaan mm. stressistä aiheutuvia ongelmia. Muotovalion arvon saavuttamiseksi tulee koiralla olla hyväksytty luonnetesti tai MH-luonnekuvaus.

Terveys	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Lonkka- ja kyynärnivelterveyden parantaminen.	PEVISA-ohjelmassa on lonkka- ja kyynärkuvauspakko. Rodun terveystietoja, näyttely-, luonnetesti- ja tutkimustuloksia kerätään yhdistyksen toimesta. Tiedot ovat kasvattajien käytettävissä ja niitä julkaistaan myös jäsenjulkaisuissa.

Lisääntyminen	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Normaali lisääntymisvietti ja lisääntymisominaisuudet säilytetään.	Kyselytutkimuksiin pyritään saamaan tietoa lisääntymiseen liittyvistä asioista. Seurataan pentuekokoja ja sukusiitoskerrointa. Tiedottaminen.

Rakenteen ja anatomian terveys	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Tavoitellaan fyysisesti toimivaa, terverakenteista ja jyhkeää koiraa.	Tavoiteohjelman mukaiset pentueet saavat rotuyhdistyksen tuen.

Käyttöominaisuudet	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Käyttöominaisuuksien säilyttäminen tarkoitukseensa sopivana laumanvartijana.	Tiedottaminen. Kaukasiankoira tarvitsee eläinlauman tai alueen (omakotitalon tai maatilan pihan) eli reviirin vartioitavakseen.

Jalostuspohja	
Tavoitteet	PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Geenipohjan laajentaminen. Tavoitteena on populaatiokoon kasvattaminen rotumääritelmän mukaisilla, terveillä ja rodunomaiset luonteet omaavilla koirilla. Sukusiitoskertoimen tulee pysyä matalana.	Pyritään löytämään ulkomailta mahdollisimman erisukuisia koiria. Tuontisperman käyttö.

Pentueiden rekisteröintiin vaikuttavat ehdot

PEVISA-ohjelma 2025-2029

Jalostukseen käytettävällä koiralla tulee olla lonkka- ja kyynärnivellausunto ennen astutusta. Tutkimuksen alaikäraja on 18 kk.

Lonkkalausunnon D omaavan koiran voi yhdistää vain A- tai B-lonkkaisen kanssa. Kyynärnivelen raja-arvo on 2 ja sen voi yhdistää vain kyynärtuloksen 0 kanssa.

Pysyvä poikkeuslupa: ulkomaisilta uroksilta ei vaadita lonkka- ja kyynärkuvaustuloksia, mikäli koiran kotimaassa ei ole kuvauspakkoa eikä koiran sukutaulussa ole suomalaisia koiria kolmessa sukupolvessa (uros 2 pentuetta). Suomessa oleva ulkomaalainen koira on kuvattava ennen jalostuskäyttöä.

Tärkeimmät suositukset jalostuskoirille

Suosittelaa, että yksittäisen koiran jälkeläisten määrä ei ylitä 5 % sukupolvijaksolla laskettuna. Ensimmäisen polven enimmäisjälkeläismäärä on 10 pentua (tai 1-2 pentuetta) ja toisen polven enimmäisjälkeläismäärän ei tule ylittää 20 jälkeläistä (keskimäärin 2-4 pentuetta).

Uusintayhdistelmiä ei suositella tai uusiminen on sallittua kerran ainoastaan, jos ensimmäisessä pentueessa on syntynyt 1-3 pentua.

Näyttelytuloksena suositellaan vähintään 2 x erittäin hyvä (EH) laatuarvosanaa, joista toinen yli 15kk iässä. Top Ovcharka Show rinnastetaan virallisiin näyttelyihin. Hyväksytyt jalostustarkastus korvaa puuttuvat näyttelytulokset.

Luonnetestiä, MH-luonnekuvausta tai käyttäytymisen jalostustarkastusta suositellaan kaikille jalostuskoirille. Arkoja ja vaarallisen vihaisia koiria ei saa käyttää jalostukseen.

Jalostukseen käytettävä narttu on vähintään 22 kk astutettaessa ja ensisynnyttäjä alle 5-vuotias.

2. RODUN TAUSTA

Alkuperä ja käyttötarkoitus

Kaukasiankoira on yksi maailman vanhimmista roduista. Yhä edelleen sitä käytetään alkuperäiseen käyttötarkoitukseensa, laumanvartijana Kaukasuksella. Luonnonlait ovat vuosisatoja säädelleet kaukasialaisten jalostusta, jolloin vain vahvimmat, terveimmät sekä paimenten apuna parhaiten toimivat koirat ovat päässeet jatkamaan rotua karuissa olosuhteissa.

Rodun kehitys nykyiseen muotoonsa

Kaukasia on alue Euroopan ja Aasian rajalla, Mustanmeren ja Kaspianmeren välillä. Pohjoisessa alue rajoittuu Manytsin laaksoon ja etelässä Turkkiin ja Iraniin. Nimensä Kaukasia (ven Kavkaz) on saanut Kaukasus-vuoristolta, joka on 1100 km pitkä vuorijono. Alueen maat ja kansat ovat varsin erilaisia uskonnoiltaan ja kieliltään, mikä on johtanut moniin konflikteihin. Alueella puhutaankin yli 40 erilaista kieltä. Alueen itsenäiset valtiot ovat nykyään Venäjän federaatio, Georgia, Armenia ja Azerbaizan. Venäjän tasavallat ovat Pohjois-Ossetia, Tsetsenia, Ingusia, Dagestan, Kabardi-Balkaria sekä Karatsai-Tserkessia.

Kaukasia on eristäytynyttä, vaikeakulkuista, suurten korkeuserojen aluetta. Koiran työtä oli pääasiassa laumanvartiointi, kylien ja omaisuuden vartiointi sekä alueen sotaisan historian takia toiminta myös sotakoirana. Alueen lammaspaimenien toimeentulo oli niukkaa, ja itsenäisesti toimiva koira, joka puolusti omistajansa omaisuutta niin susia kuin rosvoja vastaan, oli välttämätön apu elinkeinon harjoittamisessa. Laumaa paimentavana koirana kaukasialaista ei käytetty, vaan koiran tehtävänä oli lauman turvaaminen.

Valtionkennelit Neuvostoliitossa alkoivat kasvattamaan kaukasiankoiria koiramäärän lisäämiseksi ja niiden laadun parantamiseksi. Stalinin vallan aikana rotua alettiin käyttää Neuvostoarmeijan palvelukseen. Koiria siirrettiin niin Stalinin kotimaasta Georgiasta, kuin muualtakin Kaukasuksen alueelta valtionkennelleihin, joissa niitä jalostettiin työtehtäviin lähinnä sota- ja vartiokoirina. Hyvän turkkinsa ansiosta kaukasiankoirat kestävät ankaria sääolosuhteita paljon paremmin, kuin esim. saksanpaimenkoirat.

1940-luvulta 1980-luvun loppupuolelle jalostus tapahtui yksinomaan valtionkennelleissä ja koirilla oli tavallisesti myös työtehtävänä alueen vartioiminen. Jalostus pohjautui käyttöominaisuuksiin. DOSAAF oli puolisotilaallinen järjestö, joka rahoitti ja tuki siviilien monimuotoista harrastustoimintaa, myös koiranjalostusta, kasvatusta ja koulutusta. Tavoitteena oli ylläpitää ammattitaitoa laajasti alueilla, joita voitaisiin sodan aikana hyödyntää armeijan hyväksi ja jäsenet olivat velvollisia antamaan panoksensa tarvittaessa sotilaalliseen käyttöön. Koiria koulutettiin laajasti erilaisiin armeijan tehtäviin ja koiranjalostus oli hyvin ammattimaista. Jalostussuunnitelmia tehtiin viiden vuoden jaksoille ja alueelliset jalostusvastaavat esittelivät laajuudeltaan suomalaista väitöskirjaa vastaavat

jalostussuunnitelmansa hyväksyttäväksi kollegioille, jotka muodostuivat erilaisista akateemisista asiantuntijoista, kuten jalostustieteilijöistä, eläinlääkäreistä ja biologeista. Jalostussuunnitelmat sisälsivät pääsuvut linjoittain, tyyppi, rakenne, yhdistelmät, eikä ollut juurikaan mahdollista rekisteröidä koiria ilman sen sisällyttämistä tähän suunnitelmaan. Pentujen kehitys dokumentoitiin kuukausittain. Valitettavasti nämä neuvostoajan dokumentit lienevät suurelta osin kadonneet.

Sukulaisrodut, joiden kanssa yhteinen kehityshistoria

Kaukasiankoiran alkuhistoria on hämärän peitossa. Rotu arvellaan olevan yli 1000 vuotta vanha ja kehittynyt omaksi roduksi joko tiibetiläisestä koiraryhmästä tai vanhasta molossirodusta. Rotu oli pitkään lähes tuntematon oman kotiseutunsa ulkopuolella.

Rotu esiteltiin ensimmäistä kertaa koiranäyttelyssä 1930-luvulla mm. Nurnbergissä Saksassa ja Tbilisissä Georgiassa (1931, 41 koiraa). Noihin aikoihin rotu ei ollut vielä levinnyt alkuperäisalueen ulkopuolelle ja koirat tekivät samaa työtä kuin esi-isänsä satoja vuosia sitten. Ne yksittäiset koirat, jotka vietiin alkuperäisalueen ulkopuolella ennen toista maailmansotaa, eivät muodosta perustaa nykykannalle.

Toisen maailmansodan aikana oli susikanta päässyt runsastumaan Neuvostoliitossa. Tästä syystä perustettiin valtionkennelleitä koiramäärän lisäämiseksi ja laadun parantamiseksi. Näinä aikoina alkoi rodun siirtyminen pohjoiseen ja Kaukasuksesta vietiin koiria suuria määriä Neuvostoliiton valtionkennelleille, joista tunnetuin on Punaisen Tähtien kennel. Rotua jalostettiin tavoitteena kasvattaa sitä vielä kookkaammaksi ja tämän tavoitteen saavuttamiseksi tehtiin roturisteytyksiä mm. bernhardinkoiran ja leonberginkoiran kanssa. Näin luotiin kokonaan uusi rotu, joita rekisteröidään Venäjällä Moskovan vartiokoiraksi (moskovanpihakoira). Kyseisen koirien jälkeläisiä on tänä päivänä vaikea erottaa puhtaasta kaukasiankoirasta.

Eri linjat

Vuonna 1952 rotu jaettiin kahteen haaraan, raskasluisen ja massiiviseen vuoristokoiraan, jota kutsuttiin transkaukasianpaimenkoiraksi ja kevytrakenteisempaan aroalueen koiraan, jota kutsuttiin kaukasianpaimenkoiraksi.

1976 rodut yhdistettiin takaisin yhdeksi roduksi. Tämän jälkeen sääntely jalostuksen osalta vapautui ja yksityiskennelleitten määrä lisääntyi räjähdysmäisesti. Suurelta osaltaan vanhat linjat hävitettiin ja jalostus pohjautui kaupallisiin intresseihin. Näinä aikoina lisääntyi myös näyttelyharrastus ja koirien ulkonäköön alettiin kiinnittämään enemmän huomiota. Tänä päivänä näyttelyharrastus ohjaa jalostusta voimakkaimmin, mutta vielä löytyy runsaasti koiria, jotka tekevät samaa työtä, kun esi-isänsä vuosisatojen takana. Suurin muutos alkuperäiseen kaukasialaiseen työkoiraan on koiran koon ja massan kasvu. Rodulle on myös pyritty aikaansaamaan massiivista päätä, ja myös alkuperäinen värien kirjo tuntuu kärsivän muoti-ilmiöistä.

Ensimmäiset koirat Suomessa, koiramäärän kehitys

FCI hyväksyi rodun vuonna 1984 ja vahvisti rotumääritelmän 23.8.1984. Rodun kotimaaksi katsotaan Venäjä. Nykyisin kaukasiankoira on suosittu vahti- ja seurakoira Venäjällä ja entisen Itä-blokin maissa. Rotu on tunnettu myös Länsi-Euroopassa ja mm. Yhdysvalloissa.

Ensimmäiset kaukasialaiset on rekisteröity Suomessa vuonna 1988. Samana vuonna rekisteröitiin myös ensimmäinen kaukasiankoiran pentue Suomessa. Suomen kanta pohjautuu Eestistä ja Venäjältä tuotuihin koiriin. Joitain koiria on tuotu myös Saksasta, Puolasta ja viime aikoina myös Latviasta, Liettuasta ja Valko-Venäjältä. Rekisteröinnit Suomessa ovat nousseet 1990-luvun aikana yli 50 kappaleeseen vuosittain ja 2000-luvulla koiria on rekisteröity kolmena vuotena yli 100 kappaletta. Ennätys rekisteröinneissä on 120 kappaletta vuodelta 2004. Kaukasianpaimenkoiran rotunimisuomennos muutettiin 20.3.2012 Suomen Kennelliitossa kaukasiankoiraksi.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

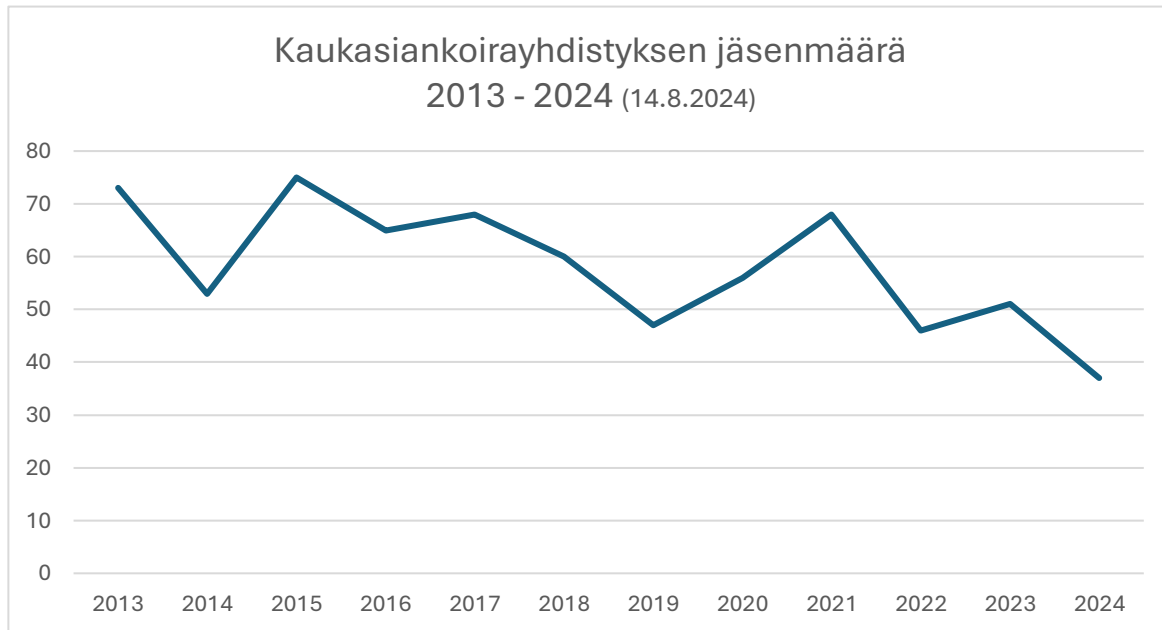
Nykyinen rotua harrastava yhdistys/järjestö ja aiemmat rotujärjestöt

Kaukasiankoiran rotujärjestönä Suomessa toimii Suomen Palveluskoiraliitto ry. Rotua harrastavana yhdistyksenä

toimii Suomen Kaukasiaankoirat ry., joka perustettiin Järvenpäässä syksyllä 2005 ja merkittiin yhdistysrekisteriin 8.9.2005. Yhdistyksen kotipaikka on Helsinki ja sen toiminta-alueena on koko maa. Yhdistys hyväksyttiin jäseneksi Suomen Palveluskoiraliittoon sekä Helsingin Seudun Kennelpiiriin loka-marraskuussa 2005. Aiemmin rotuyhdistyksenä toimi Venäläiset Owzarkat ry (1993-2005). Tämä yhdistys toimi myös keskiaasiaankoirien ja etelävenäjänpaimenkoirien rotuyhdistyksenä.

Rotua harrastavan yhdistyksen tai järjestön jäsenmäärä ja sen kehitys

Jäsenmäärä on vuosittain vaihdellut jonkin verran. Yhdistyksen alkuvuosina jäsenmäärä oli tasaisessa kasvussa, minkä jälkeen, vuonna 2010, jäsenmäärä alkoi putoamaan. Edeltävän 10 vuoden aikana jäsenmäärä on puolittunut.

Jalostusorganisaation rakenne ja jalostustoimikunnan tehtävät

Kaukasiaankoirien jalostustoimintaa ohjaa jalostustoimikunta, joka toimii hallituksen alaisuudessa. Jalostustoimikuntaan on kuulunut kolme- neljä jäsentä. Jalostustoimikunta yhdessä hallituksen kanssa laati jalostussuosituksen rodulle, ja tämä suositus hyväksyttiin yksimielisesti yhdistyksen vuosikokouksessa 2008 ja on pieniltä osin päivitetty tähän jalostuksen tavoiteohjelmaan. Tämän suosituksen määräyksiä ja ohjeita pidetään raameina jalostussuosituksia esittäessä ja nämä ehdot määrittelevät myös pääsyn pentuvälityslistalle. Jalostustoimikunta kokoontuu tarvittaessa.

Yhdistyksellä on myös pentuvälittäjä, joka välittää tietoja pentuvälitykseen ilmoitetuista pentueista. Pentulistalle pääsyn kriteerit on esitelty jalostussuosituksen kohdassa 6: muita ohjeita ja suosituksia.

Yhdistyksen kasvattajalistalle pääsyn vaatimuksena on kennelneuvojan tai kunnan eläinlääkärin kirjoittama hyväksytty tarkastusraportti, joka on voimassa kolme vuotta. Yhdistys julkaisee verkkosivuillaan ja lehdessä jalostusuroslistaa. Listalle pääsyyn vaaditaan terveystarkastukseen vastaamista ja jalostussuositusten kaikkien kohtien täyttyminen.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geenimuotojen (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta.

Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistymisenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät haitalliset mutaatioalleelinsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole. Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista.

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suurilukuisissa enintään 2-3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana yhteensä 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20-50 koiralle. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4-6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinneistä. (lähde: MMT Katariina Mäki 5.8.2013)

Aikavälillä 2014-2023 syntyneiden pentujen neljän vuoden rekisteröintien keskiarvo 5 % ensimmäisessä sukupolvessa on kaukasiankoiralla 10 pentua ja 10 % toisessa polvessa 20 pentua. Kaukasiankoiran pentuekoko vaihtelee yhdestä yli 10 pentuun, joten jalostuskäytössä perusteltua on ensimmäisen polven pentueita 1-2 tarkan määrän sijasta. Toisessa polvessa pentueiden määrän tulisi olla 2 – enintään 4 pentuetta, jotta monimuotoisuus rodussa ei vaarantuisi liikaa.

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

Taulukko 1. Vuositilasto – rekisteröinnit 2014-2023

	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Pennut (kotimaiset)	36	18	22	37	50	39	23	33	57	38
Tuonnit	3	3	6	12	3	13	8	8	3	3
Rekisteröinnit yht.	39	21	28	49	53	52	31	41	60	41
jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	5	3	3	6	4	6	4	8	6	4
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4v 5 kk	3v 6 kk	2v 4 kk	3v 2 kk	2v 11 kk	2v 2 kk	4v 5 kk	4v	4v 3 kk	3v 4 kk
jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	6	3	3	7	5	6	4	8	8	5
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	2v 11 kk	4v 6 kk	3v 1 kk	4 v 8 kk	3 v 2 kk	4v 6 kk	4v 8 kk	4v 2 kk	3v 6 kk	3v 10 kk
Sukusiitosprosentti	0,05%	0,61%	0,00%	1,17%	0,38%	1,29%	4,18%	0,01%	3,99%	0,42%

Rekisteröintimäärät Suomessa

Ensimmäiset kaukasiankoirat rekisteröitiin Suomen koirarekisteriin vuonna 1988, ja niitä on rekisteröity 27.6.2024 mennessä 1 847 yksilöä. Rekisteröinneissä tähänastinen huippu on vuodelta 2005, kun Suomeen rekisteröitiin 119 yksilöä, näistä vain kolme oli ulkomaan tuonteja.

Kaukasiankoirien rekisteröintimäärät vastaavat melkolailla myös kysyntään. Rekisteröintimäärä 2014-2023 on ollut alimmillaan 21 (2022) ja korkeimmillaan 60 (2015). Huippuvuosien rekisteröintimääriä ei ole välttämättä syytä tavoitella, mikäli tarjolla ei ole vastuuntuntoisia omistajia pennuille. Kenties juuri tästä syystä, kun kasvattajilla ei ole jatkuvasti pentuja, se avaa markkinaraon paperittomiin ja sekarotuisiin pentueisiin. Huolestuttavaa on, että rekisteröimättömien kaukasiankoirapentueiden määrä on yhdistyksen saamien tietojen mukaan yleensä useampi pentue vuodessa. Rekisteröimättömät koirat ovat myös osa hukkaan menevää geenipoolia.

Jakautuminen linjoihin

Rotu ei ole jakautunut erillisiin linjoihin.

Tuontikoirien vuosittainen lukumäärä

Suomen koirakanta on peräisin pääasiassa Venäjältä, Ukrainasta ja Virosta. Muut yleisimmät tuontimaat ovat Latvia, Liettua, Romania ja Puola. Tuontikoirien jalostuskäyttö on ollut melko vähäistä. Osasyynä tähän voidaan pitää korvien työstämisestä johtuvaa näyttely- ja koekieltoa, joka koskee myös jalostustarkastusta ja luonnetestiä.

Aikavälillä 2018-2024 tuontikoiria on rekisteröity yhteensä 44kpl. Ulkomailta on tuotu viimeisen viiden vuoden aikana 2-12 koiraa vuosittain. Eniten on tuotu Latviasta (8 koiraa) ja Venäjältä (8 koiraa). Romaniasta on tuotu 3, Puolasta 3, Virosta 2, Bulgariasta 1 sekä Valko-Venäjältä 1 koira. Edeltävän viiden vuoden aikana 5 tuontia on käytetty jalostuksessa yhdessä tai useammassa pentueessa. Kaikkia tuontikoiria ei ole rekisteröity Suomen Kennelliittoon ja suurinta osaa tuontikoirista ei ole käytetty jalostukseen.

Tuontikoirien merkitys on joinakin vuosina ollut korostunut, sillä vuonna 2018 tuontien osuus kaikista rekisteröinneistä oli 25 %, 2020 tuontien osuus oli 24,5 % ja 2021 tuontien osuus oli peräti 27,3 %.

Rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä

Jalostukseen käytettyjen kaukasiankoirien ikähaarukassa on vuosittain melko reilusti hajontaa kahdesta vuodesta lähemmäs viiteen vuoteen.

Uroksia käytetään jalostukseen keskimäärin 3-4 vuoden ikäisenä. 2014-2023 aikavälillä 2017 jalostuskäyttöikä oli korkein, n. 4,5 vuotta, ja alimmillaan se oli 2018 ollen vain n. 2 vuotta. Narttujen keskimääräinen jalostuskäyttöikä on ollut n. 3-4 vuotta aikavälillä 2014-2023.

Jo iäkkäämpien koirien jalostuskäyttö on suotavaa, koska silloin mahdollisista aiemmista pentueista on jo saatu tietoa terveyden ja käyttäytymisen tai taipumusten suhteen. Myös koiran itsensä mahdolliset terveysongelmat ovat tulleet paremmin esiin, kuin kovin nuorella iällä.

Tietoa sukusiitoksesta

Sukusiitos

Sukusiitoksessa pentueen vanhempina käytettävät koirat ovat keskenään sukua. Sukusiitoksena pidetään serkusten tai läheisempien sukulaisten yhdistämistä. Sukusiitos kasvattaa riskiä perinnöllisten sairauksien esilletuloon.

Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, usein resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä.

Sukusiitos vähentää heterotsygoottisia geenipareja

Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär-parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %.

Sukusiitos ei periydy.

Jos koiran vanhemmat eivät ole keskenään sukua, pentujen sukusiitosaste on nolla. Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja eläimiä. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitetykin eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleeliyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleeleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole.

Haitat alkavat näkyä, kun sukusiitosaste ylittää 10 %

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Tätä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä.

Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu täsmälleen samalla sukupolvimäärällä. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä sukusiitosprosentti lasketaan sillä sukupolvimäärällä, jonka kohdalla tunnettujen (tallennettujen) esivanhempien määrä ylittää vielä 50 %.

(lähde: MMT Katariina Mäki 13.1.2016, www.kennelliitto.fi)

Rodun vuosittainen sukusiitosaste

Jalostustietojärjestelmässä sukusiitosprosentti on laskettu puutteellisen sukupolvitiedon mukaan, joten se on aliarvio todellisesta tilanteesta. Sukusiitoksen kehittymissuuntaa on kuitenkin tarkkailtava. Sukusiitosaste on keskimäärin pysytellyt alle 2 %, lukuun ottamatta vuosia 2015 (3,99 %) ja 2017 (4,18 %). Kaukasiancockiralla sukusiitosasteen vaihteluväli on ollut 0 – 4,18 %. Sukusiitosasteen osalta suositus on, että se pysyy alle 6,25 %.

4.1.2 Jalostuspohja

Taulukko 2. Jalostuspohja per sukupolvi 2014-2023

	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Per sukupolvi (4 vuotta)										
- jalostukseen käytetyt eri urokset	12	13	14	16	18	21	17	19	20	23
- jalostukseen käytetyt eri nartut	18	14	17	17	18	22	22	26	27	27
- isät/emät	0,67	0,93	0,82	0,94	1,00	0,95	0,77	0,73	0,74	0,85
- tehollinen populaatio	21 (55%)	18 (47%)	21 (48%)	22 (48%)	24 (50%)	29 (56%)	27 (54%)	31 (53%)	32 (52%)	34 (55%)
- uroksista käytetty jalostukseen	4%	8%	8%	11%	12%	11%	10%	11%	8%	10%
- nartuista käytetty jalostukseen	11%	15%	17%	15%	13%	9%	7%	9%	12%	14%

Per sukupolvi-luvut on laskettu nelivuotisjaksolta, ts. 2023 luvut on laskettu vuosien 2020-2023 ajalta.

Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen osuus syntyneistä

Kaukasiankoiraurosten ja narttujen tasapuolinen käyttö on melko hyvällä tasolla. Populaation perinnölliseen monimuotoisuuteen vaikuttaa eniten se, mitä ja minkä sukuisia yksilöitä käytetään jalostukseen ja miten paljon kutakin jalostuskoiraa käytetään. Yksittäisen jalostusyksilön ja sen perimän osuus koirakannassa ei saa nousta kohtuuttoman suureksi (ns. matadorijalostus).

Isät/emät -luku

Kun isien määrä jaetaan emien määrällä, saadaan suhdeluku, joka kuvaa kannan monipuolisuutta ja tehollista kokoa. Mitä lähempänä luku on 1, sitä tasaisempaa on urosten käyttö ja saadaan säilytettyä rodun perinnöllistä vaihtelua. Kaukasiankoiralla edeltävän 10 vuoden isät/emät-suhdeluvun keskiarvo on 0,84 vaihteluvälin ollessa 0,67 (2023) – 1 (2019). Edeltävän viiden vuoden isät/emät-suhdeluku on hieman tippunut ollen 0,79.

Tietoa tehollisesta populaatiokoosta

Jalostuspohjan laajuus – tehollinen populaatio

Mitä suurempi rodun tehollinen populaatiokoko on, sitä paremmin perinnöllinen vaihtelu säilyy rodussa. Pieni tehollinen koko tarkoittaa nopeaa sukusiitoksen lisääntymistä. Tehollinen koko on aina pienempi kuin rodun yksilöiden lukumäärä.

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun [perinnöllisestä monimuotoisuudesta](#). Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että tehollinen populaatiokoko kertoo kuinka monen yksilön geenimuotoja tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun sukusiitosaste kasvaa yhtä nopeasti kuin jos rodussa olisi 50 tasaisesti jalostukseen käytettyä, keskenään eri sukuista koiraa. Mitä pienempi tehollinen koko on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja perinnöllinen vaihtelu vähenee. Samalla sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

Laskelmat tehdään sukupolvea kohden

Kun tehollista kokoa arvioidaan jalostuskoirien lukumääristä tai rekisteriaineistojen sukutauluista, laskelmat tehdään aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla kolmesta neljään ja käyttökoirilla viisi vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enintään neljä kertaa tänä aikana jalostukseen käytettyjen, eri sukuisten urosten lukumäärä.

*Jalostuskoirien lukumäärän perusteella laskettu tehollinen koko on aina yliarvio, koska kaava olettaa, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät. Parempi tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen, mutta tämä kaava toimii vain suljetulle populaatiolle ja aineistolle, jossa sukupuut ovat hyvin pitkiä. **Tehollista kokoa voidaan arvioida myös rodun koirista otettujen dna-näytteiden avulla.***

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä Koiranetissä käytettävää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentakaavaa on hieman muokattu, jotta se huomioisi paremmin jalostuskoirien epätasaiset jälkeläismäärät ja keskinäisen sukulaisuuden. Jalostustietojärjestelmässä käytetään kaavaa $Ne = 4 * Nu * Nn / (2 * Nu + Nn)$, jossa

- *Nu on neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusurosten ja*
- *Nn neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusnarttujen lukumäärä.*

Paras tapa säilyttää perinnöllistä vaihtelua ja estää perinnöllisten sairauksien kasaantuminen on välttää yksittäisen yksilön runsasta jalostuskäyttöä

Eräs suositus jalostuseläinten minimimäärästä on 25 lisääntyvää urosta ja 50 narttua, jotka eivät ole keskenään läheistä sukua, eli joilla ei ole yhteisiä sukulaisia kolmen tai neljän sukupolven etäisyydellä. Tämä vastaa tehollista kokoa 67. Nykytiedon mukaan tehollisen koon tulisi lyhyellä aikavälillä olla vähintään 100 ja pitkällä aikavälillä paljon tätä isompi, jopa tuhat yksilöä, jotta sukulaistumisesta johtuva sukusiitos ei rappeuttaisi sitä. Useimmilla koiraroduilla tähän pitkän aikavälin tavoitteeseen ei päästä, joten tulevaisuudessa tarvitaan ennen pitkää

risteytyksiä. Jos rodun tehollinen koko on alle 50, rotu on kriittisessä tilassa, jossa geenimuotoja häviää niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta.

Paras tapa pitää tehollinen koko mahdollisimman suurena on käyttää rodun koiria ja sukulinjoja jalostukseen mahdollisimman laajasti ja huolehtia, että koirien jälkeläismäärät pysyvät tasaisina. Toisaalta suurimmalla osalla roduistamme on kantoja myös ulkomailla, jolloin voi olla mahdollista tuoda maahamme "uutta verta". Monella rodulla ulkomailta ei kuitenkaan ole saatavissa sen erilaisempaa geenimateriaalia kuin kotimaastakaan. (lähde: www.kennelliitto.fi/MMT Katariina Mäki 31.10.2013, päivitetty 14.1.2016)

Rodun tehollinen populaatiokoko

Kaukasiankoirilla viiden viimeisen vuoden pentuekoko on ollut n. kuusi pentua, joten jalostukseen tulisi tämän mukaan käyttää kolmasosaa rodun koirista. Tehollinen populaatiokoko näyttää prosentuaalisesti ensi silmäyksellä hyvältä, mutta on muistettava, että jalostuskoirien lukumääriin perustuva laskenta, joka ei huomioi koirien sukulaisuussuhteita ja epätasaisia jälkeläismääriä, antaa huiman yliarvion todellisesta tilanteesta. Tehollisen populaatiokoon tulee olla vähintään 50 %.

Taulukko 3. Viimeisen 10 vuoden aikana, 2014-2023, jalostukseen runsaimmin käytetyt 20 urosta

#	Uros	Synt.	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	% osuus	kumulat. %	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	FINAZIAT BARAN	2016	4	27	7,65%	8%	2	6	4	27
2	DEXTER ASHMANI	2017	4	25	7,08%	15%	2	13	5	27
3	INGUS OT GRIGOR VELEV	2011	4	24	6,80%	22%	1	6	5	30
4	HRANITEL GOR MAGNUM	2009	3	22	6,23%	28%	1	3	5	36
5	GREY CARDIDAL LARRY	2015	2	21	5,95%	34%	4	26	2	21
6	GEFEST CHUDOMIR	2016	2	16	4,53%	38%	1	11	2	16
7	PAMIR	2016	3	15	4,25%	42%	0	0	3	15
8	LITTLE FREAK'S URSUS	2020	2	13	3,68%	46%	0	0	2	13
9	ZAIJAS NASUN-DAVYJONES	2010	2	12	3,40%	50%	0	0	2	12
10	ZHAN-ZHAK TRANSYLVANIA GIANT	2011	2	12	3,40%	53%	1	9	2	12
11	IMPERATOR	2018	1	11	3,12%	56%	0	0	1	11
12	ARAK Z JASTRZEBIEJ GORY	2019	2	11	3,12%	59%	0	0	2	11
13	AZAZEL	2008	1	11	3,12%	62%	0	0	1	11
14	ZAIJAS TEMPESTIN-CASEY	2011	1	9	2,55%	65%	0	0	1	9
15	BASTION KAVKAZA ELGAR	2017	1	9	2,55%	67%	0	0	1	9
16	ROADKING	2015	1	9	2,55%	70%	0	0	1	9
17	ATHANASIUS	2016	2	9	2,55%	73%	0	0	2	9
18	SIRIUS BLACK BALKAN MASTER	2015	1	9	2,55%	75%	3	20	1	9
19	PASHA DAUR DON, Ukraina	2010	1	8	2,27%	77%	4	23	4	26
20	ZAIJAS LISSUN-PARACELSUS	2014	1	8	2,27%	80%	0	0	1	8

9 urosta on käytetty tuottamaan 50 % ajanjakson pennuista.

Taulukko 4. Viimeisen 10 vuoden aikana, 2014-2023, jalostukseen runsaimmin käytetyt 20 narttua

#	Narttu	Synt.	Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	% osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	KARPATSKAYA STRAZARA FREYA	2016	2	25	7,08%	5	24	2	25
2	ZAIJAS NASUN-ELISABETHSWANN	2010	3	22	6,23%	4	23	3	22
3	FINAZIAT BATSEBA	2016	3	21	5,95%	1	11	3	21
4	ALMA IZ ALEKSANDROVOI SLOBODY	2016	2	17	4,82%	4	28	3	19
5	JOPAN ISTORIA	2013	3	15	4,25%	0	0	3	15
6	BIRUSA CHALO	2015	2	15	4,25%	1	3	2	15
7	ZAIJAS LISSUN-PUUSKUPUH	2014	3	15	4,25%	0	0	3	15

8	MOHNATYJ STRAZH IZOLDA	2012	3	14	3,97%	2	13	3	14
9	USVA	2011	2	13	3,68%	0	0	2	13
10	KANO-TIFORET ZVEZDA UDACHI	2013	2	12	3,40%	0	0	2	12
11	CATAVALES AKRABADABRA	2018	1	11	3,12%	0	0	1	11
12	BESTLA	2012	1	11	3,12%	0	0	1	11
13	KALINKA OF GALDON	2018	2	11	3,12%	0	0	2	11
14	ZAIJAS JUKILAN-TEMPEST	2009	2	10	2,83%	2	11	3	23
15	VIIVI	2009	1	9	2,55%	1	6	3	19
16	GEENA	2012	1	9	2,55%	1	9	1	9
17	WATERLOO	2009	1	9	2,55%	1	6	1	9
18	RIITUN AITO ANJA	2008	1	9	2,55%	0	0	1	9
19	GREY CARDINAL RANA	2019	1	9	2,55%	0	0	1	9
20	LITTLE FREAK'S RUTH	2019	1	8	2,27%	0	0	1	8

Jalostuskoirien käyttömäärät

Kaukasiankoiran pentuemäärät ovat vähentyneet viimeisen 10 vuoden aikana. Pentuekoon keskiarvo vaihtelee vuosittain, mutta alhaisimmillaan pentueiden koot ovat olleet parina viimeisenä vuotena, 2023 ja 2024, jolloin pentuekoko on ollut vähemmän, kuin 5 pentua. Koska rodussa syntyy isojakin pentueita, voi yksittäinen koira ylittää jo yhdellä pentueella monimuotoisuutta turvaavan jälkeläismäärärajasuosituksen. Toisen polven pentueissa taas yksittäisen koiran vaikutus voi olla suurikin, vaikka sillä itsellään ei olisikaan paljoa jälkeläisiä.

Käytetyimmistä uroksista 2014-2023 ensimmäisen polven jälkeläismäärät ylittyvät seitsemällä koiralla. Näistä kahdella (sijat 5 ja 6) pentueita on kaksi, muilla 3-4. Yhdellä tai kahdella pentueella ylittyy 10 jälkeläisen raja kuudella uroksella. Toisen polven jälkeläismääräraja ylittyy uroksella *Grey Cardidal Larry* (26) sekä Unkarintuonnilla *Pasha Daur Donilla* (23).

Nartuissa ensimmäisen polven jälkeläismäärän ylittää 3 pentueella 5 narttua ja 1-2 pentueella kahdeksan narttua. Toisen polven jälkeläismäärät ylittyvät eniten käytetyllä nartulla *Karpatskaya Strazara Freya* (24), toiseksi eniten käytetyllä *Zaijas Nasun-Elisabethswannilla* (23) sekä neljänneksi eniten käytetyllä *Alma Iz Aleksandrovoi Slobodylla* (28).

Viimeisen, lyhyemmän jakson (2017-2024) eniten käytettyjen koirien sukulaisuuksia tarkasteltaessa 2017 syntyneellä uroksella, *Dexter Ashmani*, on 5 pentuetta ja toisessa polvessa kaksi. Kolmanneksi eniten käytetyllä uroksella, *Ingus Ot Grigor Velev* (2015,) on kaksi pentuetta ja toisessa polvessa 4. Uroksella *Sirius Black Balkan Master* (2015) on 3 toisen polven pentuetta, 20 pentua. Tällä aikavälillä kaikkiaan 5 uroksella on enemmän, kuin 2 ensimmäisen polven pentuetta. Toisen polven jälkeläisiä enemmän, kuin 20 on kahdella uroksella.

Eniten käytetyistä nartuista viidellä on enemmän, kuin kaksi ensimmäisen polven pentuetta ja eniten käytetyllä nartulla on 5 toisen polven pentuetta. Yli 20 toisen polven jälkeläistä on kolmella nartulla.

Tämänhetkiseen populaation kokoon suhteutettuna liian suuret jälkeläismäärät on värjätty sekä urosten että narttujen taulukossa. Edellisellä JTO-kaudella koirayksilön maksimijälkeläismääräksi oli määritelty 13 pentua, kun nyt se 10.

Huomioitavaa on, että pentuekoon pieneneminen on selkeästi havaittavissa. Urosten osalta pentuekoko on lähes puolella alle 10 ja 25 %:lla alle 8 (3-7). Narttujen osalta 70 %:lla pentueen koko on alle 10 jälkeläistä ja lähes puolella pentuekoko on alle 8 pentua (3-7).

Jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus

Sukulaisuussuhteista tulee huomioida mm., että eniten käytetyn uroksen, *Finaziat Barban*, yksi neljästä pentueesta on eniten käytetyn nartun, *Karpatskaya Strazara Freya*, kanssa. Kolmanneksi eniten käytetyllä uroksella, *Ingus Ot Grigor Velev* (2015), on pentue sijalla 17. olevan nartun, *Waterloo*, kanssa, jonka jälkeläisistä vain yhdellä (*Bolsevik*, 2015) on pentue. Sijalla 5. oleva uros, *Grey Cardinal Larry*, on sijalla 20. olevan nartun, *Little Freak's Ruth*, isä.

Kuudenneksi eniten käytetty uros on sijalla 11. olevan uroksen, *Imperator*, isä, jonka emä on kolmanneksi eniten käytetty narttu, *Finaziat Batseba*.

4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Vahvin koirakanta on entisen Neuvostoliiton alueella, mutta emme onnistuneet saamaan rekisteröintitietoja. Vanhan JTO:n mukaan Venäjällä on rekisteröity vuosittain n. 5000 kaukasiankoiraa ja tilanne lienee samansuuntainen tänä päivänä. Varsin yleisiä kaukasiankoirat ovat entisissä Itä-Blokin maissa Puolassa, Unkarissa, Tsekeissä ja myös Romaniassa. Valitettavasti näistä maista ei ole saatavilla rekisteröintitietoa, mutta rekisteröinnit liikkuvat sadoissa yksilöissä. Ruotsissa ja Norjassa rekisteröidään pari pentuetta vuosittain. Viron sähköisessä tietokannassa on vuodesta 1984 lähtien rekisteröity 741 kaukasiankoiraa. Osa tuonteja ja osa Virossa syntyneitä. Vuosien aikana rekisteröintimäärät ovat vaihdelleet paljon. Viron rekisteröinnit 2018-2022: 2018 13 kpl, 2019 29 kpl, 2020 13 kpl, 2021 9 kpl ja 2022 7 kpl.

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Rodun jalostuspohjan laajuus

Kaukasiankoirien tehollinen populaatiokoko Suomessa on pieni ja sitä tarkasteltaessa on huomioitava rodun rekisteröintimäärien kehitys myös aikaisemmilta vuosilta. Kaukasiankoiria on Suomessa rekisteröity 1853 yksilöä (16.10.2024). Suomessa oleva koirakanta on peräisin pääasiassa Venäjältä ja Virossa 2014-2023. Rekisteröintien vaihteluväli oli 21-60.

Tehollinen populaatiokoko on sitä suurempi, mitä suurempaa osaa rodun kannasta käytetään jalostukseen. Tehollisen koon tulee olla vähintään 50 %. Rodun geneettinen pohja pienenee ja sisäsiittoisuuden mukanaan tuomat sairusriskit, pentuekoon pieneneminen ja elinvoimaisuuden väheneminen kasvavat silloin, kun käytetään paljon samoja tai lähisukuisia koiria. Kaukasiankoiran keskimääräinen tehollinen populaatiokoko on kriittisellä rajalla 50 % tuntumassa ja vuosina 2020, 2021 ja 2022 se on jo ollut alle tämän.

Suksiitosaste on pääsääntöisesti ollut alle 2, tosin 2017 sukusiitosprosentti on Kennelliiton jalostustietojärjestelmän mukaan 4,18 % ja 2015 ss on ollut 3,99 %. Jalostustietojärjestelmässä sukusiitosprosentti on laskettu puutteellisen sukupolvitiedon mukaan, joten se on aliarvio todellisesta tilanteesta.

Tärkeää on kiinnittää huomiota myös urosten ja narttujen lukumäärän suhteeseen jalostuksessa. Ideaalitalanteessa uroksia ja narttuja käytetään lukumääräisesti yhtä paljon. Kaukasiankoirilla 5 edelliseltä vuodelta tarkasteltuna isät/emät suhdeluku on 0,79. Tavoitteena tulisi olla, että uroksia ja narttuja käytettäisiin yhtä montaa jalostukseen, jolloin suhdeluku on 1.

Eniten käytettyjen jalostuskoirien listalle (2018-2023) on mahdollista listautua yhdellä suurellakin pentueella (yli 10 pentua). Jälkeläisten määrä voi ylittyä myös 5% viiden vuoden rekisteröintimäärästä, koska rodun rekisteröintimäärät eivät ole vuosittain kovin suuria. Oleellista on, kuinka suurelta osin näitä jälkeläisiä käytetään tulevaisuudessa jalostukseen. Koirien keskimääräinen jalostukseen käyttöikä on pysynyt melko samana, ollen tällä hetkellä n. 3,5 – 4 vuotta.

Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät

Kaukasiankoirien jalostuspohjaa kaventaa sekä rodun terveys että rodun alkuperämaan vaikutus kantaan, kun tuontikoirien rekisteröinnit Venäjältä sen sotatoiminnan vuoksi on evätty. Kaukasiankoiraa on hyvin yleinen rotu niin Venäjällä kuin entisen Itä-blokin maissa. Jalostusmateriaalia, Venäjää ja Valko-Venäjää lukuun ottamatta, löytyisi käytettäväksi maantieteellisesti kohtuullisen läheltä monesta eri sukulinjasta. Suurimmat terveysongelmat kaukasialaisilla liittyvät lonkka- ja kyynärniveliin. Rodussa ei esiinny merkittävästi muita myöhemmällä iällä puhkeavia sairauksia. Yli nelivuotiaan koiran jalostuskäyttö on varsin perusteltua.

Yleisimmin ns. matadoriuroksia käytetään koiranjalostuksessa aivan liikaa populaation kokoon nähden ja tämä aiheuttaa sen, että sukupuolten välinen jalostukseen käytettävien yksilöiden suhde vääristyy ja yksittäisten koirien perimä siirtyy jälkipolville yliedustettuna. Pienen koirakannan huomioon ottaen rodussa ei olisi varaa koirien

liikakäyttöön etenkin, kun kautta aikojen eniten käytetyt jalostuskoirat ovat suurimmalta osin läheistä sukua toisilleen.

Samoja yhdistelmiä on toistettu ennen voimassa olevia jalostussuosituksia seuraavasti:

Act Able Courageous Cop – Act Able Beaty Box: 3 kertaa
Shabo iz Svetlogo Doma – Aaronrod-Boomer’s Cecilia: 2 kertaa
Shabo iz Svetlogo Doma – Mörkömaan Vilma: 2 kertaa
Harmaa-Hurmurin Ahmed-Ahne – Ringa: 2 kertaa
Act Able Bis Boss – Gloria Gutta Athena: 2 kertaa
Suvi-Pojan Aatu – Ninja: 2 kertaa
Aarnold – Tsuyush: 2 kertaa
Suhmuran Valluvalpio – Act Able Cute Charlotte: 2 kertaa

Edeltävällä JTO-kaudella enimmäisjälkeläismääräsuositus oli 13 pentua. Lisäksi jalostussuosituksien (toukokuu 2008 alkaen) mukaan yhdistelmän saa uusia vain, mikäli ensimmäisessä pentueessa on alle neljä pentua. Tämä seikka huomioiden, samoja yhdistelmiä on uusittu jalostussuosituksien vastaisesti seuraavasti:

Ingus ot Grigor VeleV – Viivi 2: kertaa
Jopan Eppu – Hanka Heimon Briha: 3 kertaa
Karat Oikumena – Tachetee Baisha: 3 kertaa
Severnye L’vy Lomo Edinstvenny – Teisi: 2 kertaa
Severnye L’vy Lomo Edinstvenny – Ostanovka: 2 kertaa
Zaijas Estin-Pidgeotto – Zaijas Juulin-Jukila: 2 kertaa
Lystikkään Ares – Kardiinin Tina: 2 kertaa
Riski-Neidon Rytinä-Ripe – Sändi: 2 kertaa

Jalostussuosituksiemme mukaan jälkeläisten määrä ei saa ylittää 5%:ia viiden viimeisen vuoden rekisteröintimäärästä. Viiden viimeisen vuoden aikana, 2010-2023 on rekisteröity 190 kaukasiankoira, joten 5% on 10 pentua.

Tuontikoirat saattavat jäädä pois jalostuskäytöstä rajallisten esilletuontimahdollisuuksien vuoksi, sillä lakisääteisesti kiellettyjen, tyvistettykorvaisten koirien kanssa ei saa Suomessa osallistua SKL:n alaiseen toimintaan. Osa tuontikoirista ei saa lainkaan virallista rekisteritodistusta (Export Pedigree*), jolla ne voitaisiin rekisteröidä Suomen Kennelliiton rekisteriin (Venäjä ja Valko-Venäjä).

Rekisteritodistuksetonta koiraa ei voi Suomessa käyttää jalostukseen.

Jälkeläismäärään perustuva PEVISA-ohjelma

Kaukasiankoiralla ei ole PEVISA-ohjelmassa jälkeläismäärärajoitusta.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Historian mukaan kaukasiankoiria on käytetty vartioimaan ja suojelemaan kotieläimiä ja asumuksia pedoilta ja saalistajilta. Jalostuksessa on painotettu seuraavia tärkeitä rotuominaisuuksia: fyysinen voima, itsevarmuus, pelottomuus, erittäin tarkka kuulo ja hyvä näkö sekä tiheä, vedenpitävä karvapeite. Näiden ominaisuuksien ja kestävyuden takia kaukasiankoira tulee toimeen kaikenlaisissa sääoloissa, jopa kaikkein vaativimmissa.

Käyttäytyminen/luonne: Tasapainoinen, aktiivinen, itsevarma, peloton ja itsenäinen. Omistautunut ja uskollinen omistajalleen, erinomainen vartiokoira. Synnynnäinen varautuneisuus vieraita kohtaan.

Vakavat virheet: itsevarmuuden puute.

Hylkäävät Virheet: vihaisuus tai liiallinen arkuus. Selvästi epänormaali käyttäytyminen.

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin

Rotu ei ole jakautunut selkeästi käyttö- ja näyttelylinjoihin.

Rodusta voidaan käyttöominaisuuksien mukaan kuitenkin erottaa neljä erilaista koiratyyppeä. Entisen Neuvostoliiton alueella koirat jaetaan karkeasti vartio-, suojelu-, taistelu- ja näyttelykoiriin. Vartiokoirat suorittavat pääasiassa alueenvartioimistehtäviä ja ne koulutetaan reagoimaan pienimmästäkin ärsykkeestä. Vartiointitehtävissä olevalle koiralle on riittävä reagoitokyky oltava vieraan ihmisen tai eläimen läsnäolo (jopa ilman uhkaa) sen vartioimalla alueella. Suojelukoirat koulutetaan toimimaan uhkan kohdistuessa koiraan tai sen ohjaajaan. Koirien reagoitokyky on korkeampi kuin vartiokoulutetuilla. Alkuperäisessä käytössä kaukasiankoiria on paimentolaisilla.

Monissa maissa jalostus onkin jo eriytynyt näyttely- ja työlinjaisten koirien osalta. Näyttelytarkoituksiin jalostetut koirat ovat työlinjaisia huomattavasti säyseämpiä, sosiaalisia ja helpompia käsitellä. Ulkoisilta ominaisuuksiltaan eri linjat alkavat poiketa toisistaan melkoisesti. Näyttelykoirien rakenne on usein ylikorostetun raskas ja karhumainen. Alkukantaiset ominaisuudet näyttelykoirissa on yhä, mutta niiden esiin tuleminen on vähäisempää kuin puhtaasti työlinjaisilla.

Suomessa pääosa jalostuksesta suuntaa näyttelykoirien tuottamiseen. Viime vuosina kaukasiankoiria on otettu myös karjatilalle eläinvahdeiksi, vartioimaan mm. lampaita ja muita kotieläimiä.

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Kaukasiankoiralla ei ole PEVISA-ohjelmassa luonteen, käyttäytymisen tai käyttöominaisuuksien mittausta tai kuvausta.

Pienen rotupopulaation vuoksi rotu on melko riippuvainen tuonneista ja kaukasiankoiria tuodaan paljon Itä-Blokin maista, joissa ne ovat usein tyypistettyjä. Tyypistetyt koirat eivät voi osallistua Suomessa virallisiin kokeisiin tai testeihin, joten rodulle ei, ainakaan toistaiseksi, ole lisätty mittausta ko. ominaisuuksiin. Vuonna 2001 tai sen jälkeen syntynyt koira, jolle on suoritettu leikkaus tai muu siihen verrattava kipua aiheuttava toimenpide eläimen ulkonäön muuttamiseksi, ei ole saanut osallistua kilpailuihin eikä sitä saa pitää näytteillä.

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

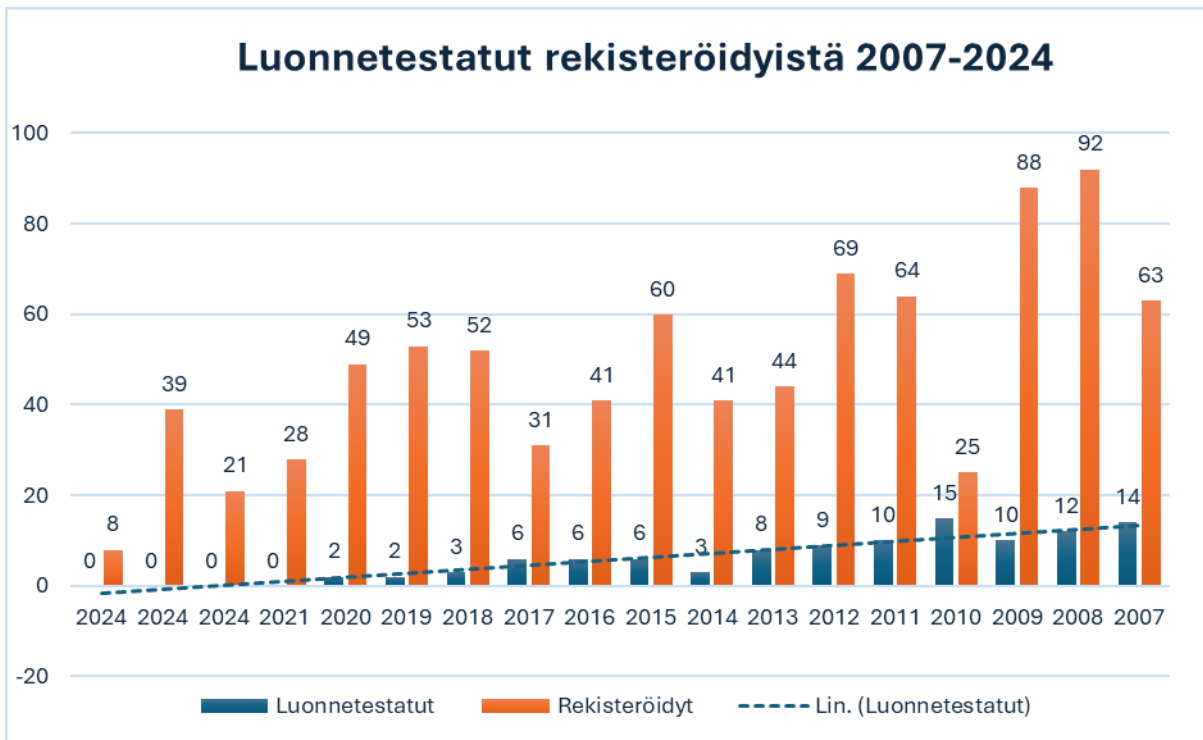
Koska Suomessa ei ole käytössä rodunomaista koetta tai testiä kaukasiankoiralle, rodussa käytetään enimmäkseen luonnetestiä, vaikka se ei mittaakaan työominaisuuksia. Toisena vaihtoehtona on ollut MH-luonnekuvaus, jossa on käynyt vuosien aikana kaksi koiraa.

Luonnetesti tulkitaan aina rodun mukaisesti ja sen avulla kykenee erottamaan esimerkiksi ääripäät yliaggressiivisuuden, arkuuden osalta ja hermorakenteen osalta. Luonnetestin arvosteluohje on liite 2. Kaukasiankoiralla on ollut aikaisemmin luonnetestissä hyväksytyin tuloksen pisteraja (+75p) muotovalion arvon saavuttamiselle, mutta tämä rajoitus poistui 1.1.2015 alkaen.

Luonnetesti

Suomen Kaukasiankoirat ry on alkanut vuodesta 2007 järjestämään luonnetestin rodulleen. Vuosina 2010-2013 luonnetestituomareina toimivat Jorma Lankinen ja Sami Heikkilä. Vuonna 2014 yhdistys ei järjestänyt luonnetestiä. Vuosina 2015-2017 tuomareina toimivat Jorma Lankinen ja Auli Kiminki. Vuonna 2018-2020 luonnetestissä kävi 7 kaukasiankoiraa. Vuosina 2021-2023 ei luonnetestiä järjestetty. Kaikkiaan kaukasiankoiria on luonnetestattu 108 kpl. Luonnetestattujen kaukasiankoirien määrä on vähentynyt radikaalisti valionarvoedellytyksen poistuttua. Edeltävän kauden aikana luonnetestiin ei ole osallistunut yhtään kaukasiankoiraa.

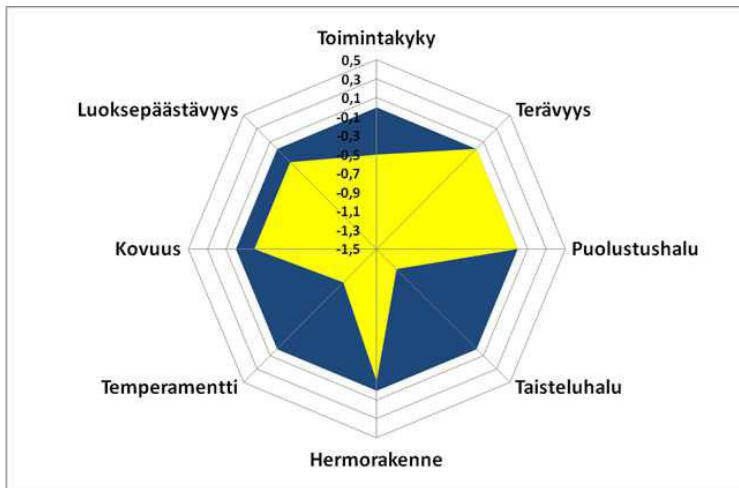
Luonnetestien seuraavat analysoinnit on esitetty ajalta, jolloin koiria testattiin lukumääräisesti eniten, todennäköisimmin valionarvo vaatimuksena olleen hyväksytyt LT-tuloksen vuoksi.

2010 luonnetestituomareiden kommenttien huomioina on, että *kaukasiankoira saa olla pidättyväinen, mutta pidättyväisyys ei saa tulla esiin arkuuden, vaan vain välinpitämättömyyden kautta. Koiran pidättyväisyys koskee vain ihmistä.*

Otteita Jorma Lankisen kaukasiankoirista tekemästä yhteenvedosta 2010:

Verrattaessa kaukasiankoiria muihin testattuihin rotuihin on ero selkeä. Alla olevassa kaaviossa on testattavat ominaisuudet muunneltu niiden voimakkuutta kuvaavalle asteikolle (1-5). Kaavion sininen alue kuvaa kaikkia testattuja rotuja ja keltainen kaukasiankoiria. Ero muihin testattaviin rotuihin näkyy selvästi vain terävyyden ja puolustushalun saavuttaessa koko materiaalin tason ja muiden ominaisuuksien jäädessä selkeästi keskiarvon alapuolelle. Kaavio kuvaa selkeästi laumanvartijatyypisen koiran luonnetestituloksen oletusta. Kun laumanvartijalta ei voida edellyttää vieraalla paikalla selkeää itsenäistä toimintaa, vieraan kanssa leikkimistä, eikä vilkkautta, voidaan oletusarvoisesti vähentää loppupistemäärästä satakunta pistettä muihin rotutyyppeihin verrattaessa. Luonteiden testaus on ehdottomasti myös kaukasiankoiran jalostukselle ensiarvoisen tärkeää.

Kuva 1. Kaukasiankoira verrattuna muihin rotuihin luonnetesti tulosten perusteella. Kuva: Jorma Lankinen

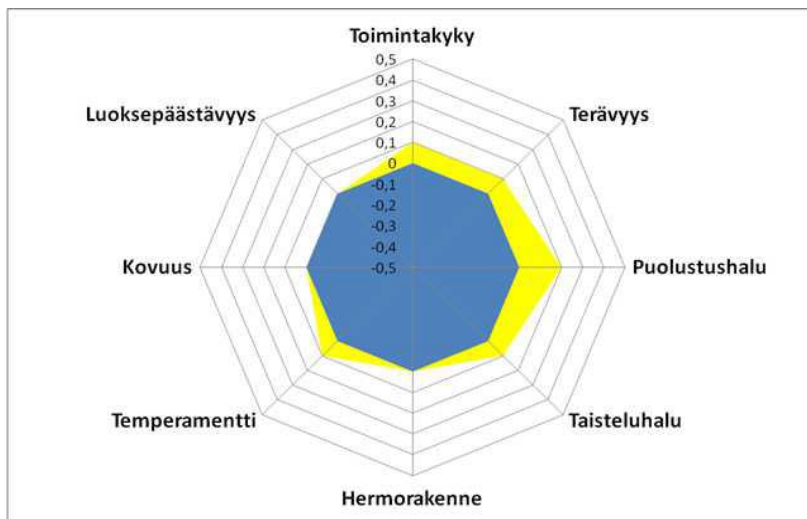

Luonnetestin hylätty-arvosanan syinä on aiemmin ollut alle +75 pistettä ja muina syinä mainittu mm. ei toivottu (miinusmerkkinen) hermorakenne tai luoksepäästävyys sekä ampuma-alttius.

Kaukasiakoira vs. muut laumanvartijat

Kaukasiakoira muuhin itä-euroopan laumanvartijoihin verrattaessa on se näistä testitulostensa perusteella jonkin verran edellä. Alla vertailu, jossa sinisellä muiden laumanvartijoiden tulokset ja keltaisella kaukasiakoiran erotus niihin (kuva 4). Huomaa myös ensimmäisestä kaaviosta eroava asteikko.

Kuva 2. Kaukasiakoira verrattuna muuhin laumanvartijoihin luonnetestin perusteella. Kuva: Jorma Lankinen.

Taulukko 3. Yhteenveto luonnetestituloksista vuosina 2007 – 2015.

Tulokset 77 luonnetestistä. Lisäksi 12 koiran testi keskeytettiin (Lähde: Jalostustietojärjestelmä)

Arvo	Toimintakyky I	Terävyys II	Puolustushalu III	Taisteluhalu IV	Hermorakenne V	Temperamentti VI	Kovuus VII	Luoksepäästävyys VIII
+3		23	25			12	6	42
+2	3	7	10	9	3	58		30
+1	29	45	20		68	1	53	1

-1	35	2	19	40	6	5		2
-2	10		1	28		1	18	2
-3			2					

Luonnetestitulosten 2007-2015 yhteenvetoa 77 kaukasiankoiralla:

- Toimintakyky, joka inhimilliseltä termiltään on myös rohkeutta, on miinusmerkkistä, eli pientä (-1) tai riittämätöntä (-2) 58 %:lla. Toimintakyky on muuttuva ominaisuus, jossa kiihkeys vaihtelee eri yksilöiden välillä ja samallakin yksilöllä eri tilanteissa. Reviirikäyttäytymisen omaavilla eläimillä oman alueen ja kaikkea sen keskuksen läheisyys vaikuttaa käytökseen. Koirat ovat toimintakykyisempiä lähellä kotiaan.
- Terävyydessä 58 % testatuista osoittaa pientä terävyyttä (+1), mutta ei omaa jäljelle jäävää halua hyökätä. Koira reagoi hyökkäykseen laimeasti tai ei ollenkaan. Se voi myös osoittaa pelkoa.
- Puolustushalulla tarkoitetaan koiran osoittamaa synnynnäistä halua puolustaa itseään hyökkäystä tai hyökkäysryitystä vastaan. Luonnetestissä tarkkaillaan koiran käyttäytymistä tilanteissa, joissa uhkaa aiheuttaa tuntematon henkilö tai koiran kuvitteleva ärsyke. 58 % kaukasiankoirista on kohtuullinen, hillitty (+3) halu puolustaa ohjaajaansa, jolloin se voi joko haukkua tai murista, mutta hyökkäyksen loputtua koira hyväksyy hyökkääjän tai se osoittaa pientä ja kohtuullista laimeampaa (+1) puolustushalua.
- Taisteluhalussa, jossa vieras henkilö pyrkii leikittämään koiraa ja arvioidaan koiran halukkuutta nauttia ”taistelusta”, 88 % kaukasiankoirista saattaa tarttua esineeseen (-1 tai -2), mutta ei ala leikkimään.
- Hermorakenteeltaan suurin osa testatuista on hieman rauhattomia (+1) selviytyen testin suorittamisesta. 8 % on arvioitu vähän hermostuneiksi (-1).
- Temperamenttiltaan eli reagoinniltaan häiriöön kaukasiankoira on lähes aina vilkas (+3) tai kohtuullisen vilkas (+2) ja se kohdentaa huomionsa oikein ympärillään tapahtuviin asioihin.
- Kovuudella tarkoitetaan koiran muistamista ja miten se reagoi kohdatessaan uudestaan saman asian. Luonnetestissä koira yllätetään psyykkisesti epämiellyttävällä asialla ja hetken kuluttua koira ohittaa uudelleen kohdan, jossa se on yllätetty. Kaukasiankoirat arvioidaan hieman pehmeiksi, eli ne muistavat tullessaan pelästytetyksi (+1) tai 24 % jopa pehmeiksi (-2), jolloin koirasta nähdään sen selvästi pelästyneen ja haluavan välttää ko. paikkaa, jonka se koki epämiellyttäväksi.
- Luoksepäästävyudessa vieraan ihmisen kohdatessa kaukasiankoirat ovat olleet hyväntahtoisia, luokse päästäviä ja avoimia (+3) tai aavistuksen/hieman pidättyväisiä (+2). 3 % ovat olleet selvästi pidättyväisiä (-1) ja 3 % hyökkäviä (-2).
- Laukausvarmoja (+++) on 43 %, laukauskokemattomia (++) 48 % ja paukkuarthyisiä 5 %. Laukausalttiita (--) on 4 %.

2015 luonnetestin analysoinnissa arvioitiin pehmeiden olevan rodun ongelmana edelleen, jonka vuoksi myös hermorakenteeseen tulee kiinnittää huomiota. Arkuuden ohella vihaisuus (aggressio) on voimakkaasti periytyvä ominaisuus. Selkeästi vihaista koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Minkäänlaista vihaisuutta osoittavaa koiraa ei myöskään tule koskaan parittaa huonon hermorakenteen omaavan koiran kanssa, vaan jos koiraa on muiden ominaisuuksiensa vuoksi perusteltua käyttää jalostukseen, sen parituskumppanilla tulee olla hyvä hermorakenne ja matalahko temperamentti. Pentujen kotien valinnassa tulee olla erityisen tarkkana. Kahta pehmeää koiraa ei saa parittaa keskenään.

Puhtaasti rotumääritelmässä listattuihin ominaisuuksiin verrattuna pohdinnan arvoisia ovat saadut arvot osa alueissa: pehmeys, puolustushalu, hermorakenne, temperamentti ja luoksepäästävyys. Rotumääritelmän mukaisesti olisi toivottavaa suurempi puolustustahto, tasapainoisempi hermorakenne ja välinpitämättömämpi temperamentti.

Kaukasiankoiralle on luotu ihanneprofiili, jotta testitulokset olisivat koiran omistajille helpommin ymmärrettävissä ja keskenään vertailtavissa rodun sisällä. Tarkoitus on ohjata ihmisiä tulkitsemaan testiä oikein, korjata testiin liittyviä virheellisiä käsityksiä ja turvata se, että testiä vähemminkin tuntevat saavat informaatiota koiransa rotutyypillisistä ominaisuuksista. MH-luonnekuvaus ei ole rodussa juurikaan käytetty testimuoto. Käyttäytymisen jalostustarkastus on tullut Kennelliitolta v. 2016 uutena vaihtoehtona, jossa havainnoidaan koiran käyttäytymistä enemmän arkea mukailevissa tilanteissa. Käyttäytymisen jalostustarkastukselle tulee laatia ihanneprofiili. Se on koiraa

paineistamattomana arviointimenetelmänä kaikille roduille soveltuva, jossa olennaisimmat jalostukseen vaikuttavat seikat ovat ei-toivotun käyttäytymisen äärimuotojen, kuten voimakas arkuus, vihaisuus tai ääniarkuus, omaavien koirien karsiminen jalostuksen ulkopuolelle.

Jalostustarkastus

Jalostustarkastuksessa tuomari arvioi koiran luonnetta, esim. arkuutta ympäristölle (paikka, alusta, äänet) ja ihmisille. Arvioinnissa huomioidaan erityisesti suhtautumista vieraisiin ihmisiin myös aggressiivisuuden, liiallisen luottavaisuuden sekä miellyttämisen suhteen. Koiran tulee olla avoin tai hieman varautunut, muttei aggressiivinen, arka tai liian luottavainen. Vuosina 2018 - 2023 Jalostustarkastuksiin on osallistunut kaksi koiraa, joista molemmat maininnalla erinomainen.

alostustarkastuksen luonnekuvauksessa käytettävät arvioinnit ovat:

Erinomainen = vastaa rodun ihannetta

- Hyvä = erittäin lievästi arka ympäristölle (paikka, alusta, äänet), epävarma, liian luottavainen vieraille
- Tyydyttävä = flegmaattinen, omistajaan liiksi tukeutuva tai liian epäluottavainen omistajaa kohti
- Heikko = voimakkaasti arka ympäristölle (paikka, alusta, äänet), voimakkaasti flegmaattinen, hallitsemattomasti aggressiivinen/totaalinen aggressiivisuuden puuttuminen

Näyttelyt

Näyttelyarvostelulomakkeessa on seuraavat arvosteltavat kohdat:

Suhtautuminen tuomariin (rodunomainen lähestyttäessä / väistää / vihainen) ja yleisesti: (vastaus kyllä tarvittaessa: pelokas / vihainen koirille). Usein kaukasiankoirat näyttelyssä reagoivat lähinnä oman rotuisiinsa suuriin, vahvaluontoisiin koiriin. Muut koirat näyttelyalueella jäävät yleensä huomiotta.

Näyttelyarvioinneista sama koira on saanut kahdesti arvosanan EVA ja kerran HYL luonteen vuoksi (yrittää purra), yksi koira ei ole ollut lähestyttävässä. Muita EVA-arvosanan syitä ovat ”ei anna katsoa purentaa” ja ”liikkeitä ei voi arvostella”. Arvosanan H syynä on joissakin tapauksissa myös ollut käyttäytyminen, kuten koiran stressaantuminen.

Taulukko 4. 2014-2023 näyttelyiden EVA ja HYL-arvosanat

	EVA	HYL	Yhteensä
Junioriluokka	5 tulosta	6 tulosta	280 tulosta
Nuorten luokka	3 tulosta	0 tulosta	162 tulosta
Avoin luokka	3 tulosta	0 tulosta	220 tulosta
Valioluokka	2 tulosta	1 tulosta	190 tulosta
Veteraaniluokka	0 tulosta	0 tulosta	43 tulosta
Yhteensä	13 tulosta	7 tulosta	895 tulosta

Erot eri maiden populaatioiden välillä

Kaikissa maissa testataan koiria, esimerkiksi Suomessa luonnetestin avulla ja jalostustarkastuksessakin luonnetta arvioidaan ilman varsinaista testiä. Venäjällä on useitakin erilaisia testejä, esimerkiksi KS-vartiotesti sekä ”venäläinen luonnetesti”, joka mittaa lähinnä koiran sosiaalisuutta ihmistä kohtaan. Eri maiden testit ovat kuitenkin keskenään niin erilaisia, että käytännössä on mahdotonta vertailla eri maiden populaatioiden luonne-eroja.

Sukupuolten väliset erot

Sukupuolten välisiä eroja löytyy, esimerkiksi nartut ovat useimmiten nöyrempiä omistajaa kohtaan, kuin urokset. Periaatteessa sekä urosten että narttujen kuuluu haluta puolustaa itseään muita koiria vastaan eikä alistua.

Jalostustietojärjestelmässä rodun kuolinsyytilastossa kaikista kaukasiankoirista 5,8 % on ilmoitettu lopetetuksi käytös- tai käyttäytymishäiriön vuoksi. Keski-ikä lopetetuilla koirilla on 3 vuotta 10 kuukautta. 22,2 % lopetuksista johtuu salakavaluudesta, arvaamattomuudesta tai vihaisuudesta. Viimeisen 15 vuoden aikana lopetettujen koirien keski-ikä on ollut 2 vuotta 8 kuukautta.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodun alkuperäinen käyttö

Kaukasiankoiran alkuperäinen tehtävä on ollut suojella karjalaumaa tunkeilijoilta ja petoeläimiltä ja toimia kylien ja omaisuuden vartijana. Alkuperäisalueen sotaisan historian takia se on toiminut myös sotakoirana. Paimentavana koirana kaukasialaista ei käytetty, vaan koiran tehtävänä oli lauman turvaaminen. Stalinin vallan aikana rotua alettiin käyttää myös neuvostoarmeijan palveluksessa sota- ja aluevartijana.

Kaukasiankoira on itsenäisesti työskentelevä koira, joka reagoi uhkaavaan tilanteeseen oman harkintansa mukaisesti, ei ihmisen käskystä. Sen synnynnäinen reviiritietoisuus on vahva ja rodun yksilöt vartioivat perhettään ja elinpiiriään voimakkaasti. Ne eivät saa omalla alueellaan väistää mitään, mutta luontaisesti reagoitukynnyksen kuuluu olla korkea. Varta vasten vartiokoiraksi koulutetun koiran reagoitukynnys luonnollisesta on matalampi.

Laumanvartijat pyrkivät ensisijaisesti karkottamaan tunkeilijan haukkumalla. Vartiointi- ja haukkumistaipuvaisuuden vuoksi koira ei sovellu ympäristöön, jossa se voi olla häiriöksi naapureille. Ympäristö, jossa on liikaa virikkeitä (vahdittavaa) saattaa myös aiheuttaa kovan stressin koiralle ja se voi esiintyä mm. aggressiivisuutena. Ollessaan oman reviirinsä ulkopuolella koiran kuuluu olla avoin tai välinpitämätön vieraita ihmisiä kohtaan.

Vaaran uhatessa häilytyksen tekevät nartut ja nuoret koirat. Niiden tarkoitus on haukkumalla ja tarvittaessa tappelemalla ajaa vihollinen pois, ei seurata niitä kauas. Yleensä sudet laittavat nuoret yksilöt eturintamaan harhauttaakseen koiria ja koetellakseen niiden voimia. Taitavimmat tappelijat koettavat samalla viedä laumasta lampaista ja jahdata ne niin pitkälle kuin mahdollista. Tätä varten Kaukasian susikoirilla on oma taktiikkansa: kaikkein taitavimmat yksilöt tarkkailevat tilannetta jostain korkealta ja puuttuvat siihen vain, jos nartut ja nuoret koirat eivät pärjää. Taistelu alkaa siten, että vastustaja isketään voimakkaalla rintaiskulla jaloiltaan ja samanaikaisesti sitä tartutaan niskasta, jolloin se ei voi käyttää enää omia hampaitaan, mitä seuraa voimakkaita ravistuksia. Yleensä tämä riittää. Samanvahuksen ja -kokoisen vastustajan on joko taisteltava tai paettava.

Koirat käyttävät erilaista taktiikkaa erilaisia vastustajia kohtaan. Esim. yhteentörmäys suuren karhun kanssa voi koitua koiran kuolemaksi pelkämästä tassun iskusta. Sellaisen kohdatessaan koirat toimivat laumana ja yrittävät häitistää karhun pois karjan läheltä ja kiinnittää aseensa liikkuvan paimenen huomion. (lähde: Serdyukov et. al.). Tästä voi päätellä, että yksittäisen kaukasiankoiran kuuluisi vieraalla reviirillä karhun kohdatessaan väistää sitä, eikä antautua kohtalokkaaseen taisteluun.

Sudetkaan eivät halua välttämättä kohdata koiria vaan yrittävät kiertää karjan, jota vartioi tehokkaat laumanvartijat. Normaalisti koirat taistelevat susia vastaan pyrkimättä harvoin vain voittamaan vastustajaa, vaan ennen kaikkea turvaamaan karjan olemassaolon. *Nuoren koiran taistellessa paimenet arvioivat samalla sen ominaisuuksia työhön ja huomioivat silloin vain ja ainoastaan sen luonnetta* (Serdyukov et. al.).

Käyttöominaisuuksien säilyttäminen

Laumanvartijakoirien käyttöä alkuperäistehtävissään on kartoitettu Suomessa laajemminkin. Helsingin Yliopistolla projektin tutkijana toimii MSc. Teet Otstavel. Väitöskirjatutkimus: "Laumanvartijakoirien käyttö susi- ja muiden petovahinkojen ennaltaehkäisyssä Suomen kotieläintiloilla" – Prevention of wolf and other large carnivore damages in Finnish livestock herd using livestock guardian dogs (LGD). Tutkimuksen myötä yhdistyksemme toivoo saavansa käsityksen laumanvartijakoirien todelliselle työtarpeelle Suomessa. Todellisten, rodulle aikanaan hyvinkin tyyppillisten työtehtävien suorittaminen on erittäin keskeistä näiden arvokkaiden työominaisuuksien säilymisen kannalta rodussa. Lisätietoa tutkimuksen tarkemmasta sisällöstä kiinnostuneille: teet.otstavel@helsinki.fi

Tänä päivänä näyttelyharrastus ohjaa jalostusta voimakkaimmin. Rodun alkuperäisalueella, Kaukasuksessa, kaukasiankoirat tekevät kuitenkin pitkälti samaa työtä, kun esi-isänsä vuosisatojen takaa. Nykyään kaukasiankoiraa käytetään Suomessa yhä enemmän myös turkistarhojen, aidattujen teollisuusalueiden ja kiinteistöjen vartijana.

Käyttöominaisuudet pyritään säilyttämään käyttämällä jalostukseen kaikilta osin rodunomaisia yksilöitä. Rodunomaisten testien puuttuessa ensimmäinen tehtävä on sulkea pois jalostuksesta arat ja yliaggressiiviset koirat.

Nämä koirat ovat erotettavissa jalostustarkastusten ja luonnetestien avulla. Muiden rodunomaisten ominaisuuksien arvioiminen on pitkälti kasvattajan vastuulla. Tästä syystä tuomme vuosittain rodun jalostusasiantuntijoita rodun kotimaasta, joita kaikilla on mahdollisuus päästä tapaamaan ja kuulemaan järjestämämme erikoisnäyttelyn, Top Ovcharka Shown, yhteydessä. Rotutietoutta jaetaan myös jäsenlehdessä niille, jotka eivät pääse osallistumaan tapahtumiin.

Vertailu rodun kotimaahan ja muihin tärkeisiin maihin

Rotua ei Suomessa käytetä virkakoirina, mutta rodun kotimaassa, Venäjällä, sitä käytetään yleisesti virkakoirana. Venäjällä kaukasiankoiria toimii yleisesti työkoirina niin teollisuuden, poliisin kuin tullinkin käytössä.

Kokeet

Kaukasiankoiralla ei ole voimassa olevia palveluskoirakoeoikeuksia, oikeudet menetettiin vuonna 2006 ja ennen PK-oikeuksien menettämistäkin jälkikokeissa on saanut tuloksen yksi kaukasiankoira.

Jonkin verran kaukasiankoiria on käytetty epävirallisessa petotestissä, jossa käytetään aitoja suden, karhun ja ilveksen hajuja sekä täytettyä kauko-ohjattavaa konepetoa.

Hyötykoira-, virka- tai muu työkäyttö

Alkuperäisessä laumanvartijan työssä eläinvartijoina on tietävästi muutamia rodun edustajia.

Alkuperäiset, rodunomaiset käyttäytymistarpeet ja niiden täyttäminen

Rodun alkuperäisen, rodunomaisen käyttäytymistarpeen tyydyttämiseksi koiralle on tarjottava mielekästä vartiointityötä. On erityisen tärkeää, että ympäristössä ei ole liikaa muuttuvia tekijöitä (kaupunki, taajama, kerrostalo), jotta koira ei stressaannu liioista ärsykkeistä ja muutu yliaggressiiviseksi. Oman reviirinsä ulkopuolella kaukasiankoiran kuuluu käyttäytyä välinpitämättömästi tai avoimesti ympäristöönsä. Ärsytyskynnyksen kuuluu olla niin korkea, etteivät normaalit kohtaamistilanteet hankaloita koiran, omistajan tai ympäristön elämää. On muistettava, että esimerkiksi säännöllinen lenkkimaasto muodostuu ajan kanssa koiran ”omaksi reviiriksi”, jolloin omistajan on osattava ennakoida koiran käytös.

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Kaukasiankoirista on toteutettu terveystutkimukset 2006, 2012 ja 2013 – 2018. Terveys- ja käyttäytymiskyselyjä ei ole uusittu, joten muutoksia on voinut tapahtua. Terveys- ja käyttäytymiskysely tulee uusia ennen JTO:n päivittämistä.

Yksinoloon liittyvät ongelmat

Jalostustoimikunnan tiedossa ei ole eroahdistusongelmista kärsiviä. Itsenäisenä rotuna kaukasialainen ei liene tähän taipuvainen.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Aiempien terveystutkimusten vastauksissa kahdella nartulla on ollut tiinehtymisongelmia. Synnytysongelmien ja pentukuolleisuuden maininnat:

- 1 pentu poikittain, jouduttu leikkaamaan
- 2 pentuetta/kummassakin pentueessa 2 kuollutta pentua
- myöhästynyt synnytys, 5/13 pennusta kuoli
- 1 pentu kuollut kohdussa, 3 syntyi elävänä
- ensimmäisessä pentueessa supistusheikkouden takia kuoli 6/14 pentua, keisarinleikattu 5. pennun syntymän jälkeen, toinen synnytys normaali, 1 kuollut pentu
- ensimmäinen pentue syntyi n. 1 viikko aikaisemmin ja toisella kerralla jouduttiin sektioimaan, koska kohtu ei supistellut

Syntyneiden pentujen vioista tai epämuodostumista, eikä pentujen hoitoon liittyvistä ongelmista raportoitu. Yhdellä uroksella raportoitiin, ettei spermassa ole siittiöitä. Yhden uroksen omistaja raportoi uroksen astuneen nartun

kahdesti eri kerroilla, mutta narttu ei tiinehtynyt. Sama narttu kuitenkin tuli tiineeksi toisesta uroksesta. Tämän koiran spermaa ei ollut tutkittu. Kahdella uroksella esiintyi eturauhasvaivoja kerran tai useammin, n. viisi-kuusivuotiaasta lähtien.

Sosiaalinen käyttäytyminen

Rodun elekieli on hyvin kehittynyt, mutta monelta muulta rodulta kaukasiankoiran hienovaraiset signaalit saattavat jäädä huomaamatta. Suhtautuminen vieraisiin koiriin on omalla reviirillä lähtökohtaisesti torjuva, jopa aggressiivinen. Mutta taitavalla koirankäsittelyllä on mahdollista saada kaukasialainen hyväksymään vieraita koiria reviirillään ja uusia tulokkaita laumaan. Jotkut urokset ovat hyvin urosaggressiivisia, mutta aggressiivisuus kohdistuu usein samaa tai vastaavaa rotua olevaan urokseen. Nartuilla esiintyy myös aggressiivisuutta, mutta vähemmässä määrin.

Kaukasiankoiran suhtautuminen vieraisiin ihmisiin omalla reviirillä on lähtökohtaisesti varautunut, jopa aggressiivinen. Mutta jo kasvattajan luota alkaneelle huolellisella sosiaalistamisella on usein myönteinen vaikutus koiraan. On yksilöitä, joilla vartiointivietti on siitä huolimatta niin voimakas, ettei se suvaitse vieraita ihmisiä reviirillään. Omistajan läsnäololla on suuri merkitys siihen, hyväksyykö koira tulijan vai ei. Kaukasiankoiran ei kuulu päästää reviirilleen ketään omistajan poissa ollessa. Vartiointikäyttäytyminen voimistuu selvästi myös hämärän aikaan.

Pelot ja ääniherkkyys

Pelkoja ja ääniherkyyksiä ei voi virallisesti arvioida, kuin luonnetestien tuloksista. Laukausalttiutta ja paukkuarthrysiäkoiria on 6 %. Vuosina 2007-2015 luonnetesteissä testatuista 82 koirasta laukausalttiita oli kuusi, laukausarkoja ei yhtään. Rodussa esiintyy jonkun verran alusta-arkuutta ja arkuutta ylipäättään ihmisiä kohtaan, mikä ilmenee yleensä väistämisenä tai jos koiralla on riittävästi terävyyttä, jopa pelkopuremisena.

Ikään liittyvät käytöshäiriöt

Rotuyhdistyksessä ei ole tiedossa ikään liittyviä käytöshäiriöitä.

Rakenteelliset tai terveydelliset seikat, jotka voivat vaikuttaa koirien käyttäytymiseen

Rodunomainen rakenne ei altista sairauksille. Korkea kipukynnys ”piilottaa” terveysongelmia. Rodun terveyskyselyjen perusteella ainoat merkittävät ongelmat ovat lonkka- ja kyynärniveldysplasia. Periaatteessa kivulias nivelrikko voisi olla aggressiota aiheuttava syy.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Keskeisimmät ongelmakohdat

Arkuutta ei tunnisteta ja arkaa koiraa voidaan käyttää vahingossa jalostukseen (tulkitaan väärin koiran käytöstä). Arat ja yliaggressiiviset olisi saatava jätettyä pois jalostuskäytöstä. 2024 terveyskyselyyn osallistuneiden otannan mukaan luonteen vuoksi kolme kaukasiankoiraa oli lopetettu aggressiivisen käytöksen vuoksi, joista kahdella aggressiivisen käytöksen epäiltiin johtuvan kipukäyttäytymisestä.

Työskentelyominaisuuksia mittaavien rodunomaisten testien puuttuessa on haastavaa arvioida rodun 10-15 vuoden aikana tapahtuneita muutoksia luonteessa, joten ainoaksi luonteen arviointimenetelmäksi jää luonnetestit, joissa käy hyvin pieni prosentti rodun kannasta. Kohdassa 4.2.4 eriteltyjen luonnetestitulosten perusteella rodun käytöksessä ei ole havaittavissa suuria muutoksia.

Ongelmien syyt ja vähentäminen

Kaukasiankoira on hyvin haastava rotu. Ilman asianmukaista sosiaalistamista ja kasvatusta kaukasialainen voi olla todella hankala asuinkumppani. Koira vaatii johdonmukaisen ja määrätietoisen koulutuksen, mutta rauhallisen otteen kouluttajalta.

Luonteen ääripäitä pyritään tunnistamaan jalostustarkastuksen ja luonnetestin avulla. Lisäksi rodun erikoisnäyttelyssä vieraaksi kutsuttuja rodun asiantuntijatuomareita ohjeistetaan huomioimaan luonne erityisen voimakkaasti arvostelussa ja koirien sijoituksessa. Tätä tullaan jatkossa vielä entisestään painottamaan erikoistuomareille. Lisäksi jalostuskoirille suositellaan luonnetestiä/ MH-luonnekuvausta sekä käyttäytymisen jalostustarkastusta.

Parhaiten koiran aluevartijan ominaisuudet tulevat esiin omaa reviiriä vartioidessa oli se sitten piha tai muu sille osoitettu alue. Suomessa jokamiehen oikeuden mahdollistama vapaa kulku toisen mailla vaikeuttaa kaukasiankoiran käyttöä laumanvartijatehtävissä.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

PEVISA-ohjelman voimaantulo vuosi sekä ohjelman muutokset

2014-2018 PEVISA-ohjelma edellytti ennen astutusta voimassa olevaa lonkka- ja kyynärnivelkuvauslausuntoa. Kuvausalaikäraja 18kk.

2019-2024 PEVISA-ohjelma: lonkka- ja kyynärkuvauspakko. Kuvausalaikäraja 18kk. Lonkkatutkimustuloksen D omaavan voi yhdistää vain A tai B-tuloksisen kanssa. Kyynärniveltuloksen 2 omaavan voi yhdistää vain kyynärlausunnon 0/0 omaavan kanssa.

PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

Lonkkanivelen kasvuhäiriö

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston ja nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat syntymähetkellä silmämääräisesti normaalit, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinviikkojen aikana.

Löysyys johtaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Tämä voi johtaa mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Noin vuoden iässä lantion luutumisen on täydellistä ja yleensä kipukin helpottaa tässä iässä.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa usein nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Myös ympäristöllä on vaikutusta lonkkavian ilmenemiseen ja vaikeusasteeseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriötä tavataan lähes kaikilla roduilla, mutta sen yleisyys vaihtelee roduittain. Oireet voidaan huomata pentuna 3-12 kuukauden iässä, jolloin kipu johtuu löysyyden aiheuttamasta nivelkapselin tulehduksesta tai luukalvon hermojen jännityksestä ja repeämisestä. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, ”pupuhypely”, ylösnousuvaikkeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja naksateleva ääni kävellessä. Oireet voivat alkaa äkillisesti ja omistaja voi liittää ne johonkin tapaturmaan. Oireet voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löysyyttä.

Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset koirat, joiden oireiden syynä on nivelrikko. Vanhemmilla nivelrikkoisilla koirilla oireet voivat olla epämääräisiä ja oireilu laitetaankin usein vanhenemisen piikkiin. Tyypillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä. Lonkkavikainen koira yrittää viedä painoa pois takaosalta, mikä ilmenee kävellessä selkälinjan aaltoiluna ja lantion kiertymisinä. Tämä johtaa myös takaosan lihaskatoon ja etupään lihasten voimistumiseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Tulehduskipulääkkeitä ja pistoksena tai suun kautta annettavia nivelnesteiden ja nivelruston koostumusta parantavia aineita käytetään yleisesti. Sopiva liikunta

pitää lihaksiston kunnossa ja nivelet liikkuvina. Kirurgisesti hoidettua koiraa ei saa käyttää jalostukseen ja se tulisi siirtää jalostuskieltoon.

Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu lonkkien röntgenkuvaukseen. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen. Ilmiasuunkin perustuva jalostusvalinta johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista eikä lonkkavikaisia koiria käytetä. [Lue lisää rotujen edistymisestä lonkkavian vastustamisessa](#). (lähde: Teksti: ELT Anu Lappalainen, päivitetty 25.5.2023)

Suomessa käytetään FCI:n vahvistamaa kansainvälistä lonkkaniveldysplasian arvosteluasteikkoa:

A	Ei muutoksia
B	Lähes normaali / rajatapaus
C	Lievä dysplasia
D	Kohtalainen (keskivaikea) dysplasia
E	Vaikea dysplasia

Tarkemmat määritelmät ja arvostelukriteerit löydät alla olevasta tiedostosta (englanniksi).

Lue lisää: [FCI:n ohje lonkkavian vastustamisesta](#)

Tuonti- ja ulkomaisten koirien lonkkalausunnot

Viralliset, FCI:n kuvausohjeen mukaiset lausunnot hyväksytään kaikista koirista. Lausunnosta tulee aina käydä ilmi, että koira on ollut tunnistusmerkitty kuvaushetkellä.

Tuonti- ja ulkomaisille koirille hyväksytään FCI:n kuvausohjeen mukaisten lausuntojen lisäksi myös OFA-, BVA- ja PennHip-lausuntoja, jos voidaan osoittaa, että koira on kuvaushetkellä ollut tunnistusmerkitty. Lausunnot hyväksytään [rotukohtaisen PEVISA-ohjelman](#) mahdollisen raja-arvon puitteissa. OFA:n preliminary-lausunnot hyväksytään, jos koira on kuvaushetkellä täyttänyt 12 kuukautta.

Ulkomaisten lonkkalausuntojen vastaavuus ja hyväksyminen			
FCI	OFA	BVA, vain huonoimman lonkan pisteet huomioidaan	PennHip
A	Excellent	max 3 pistettä	max 0,3
B	Good/Fair	max 6 pistettä	0,31- 0,4
C	Borderline	max 12 pistettä	0,41- 0,5

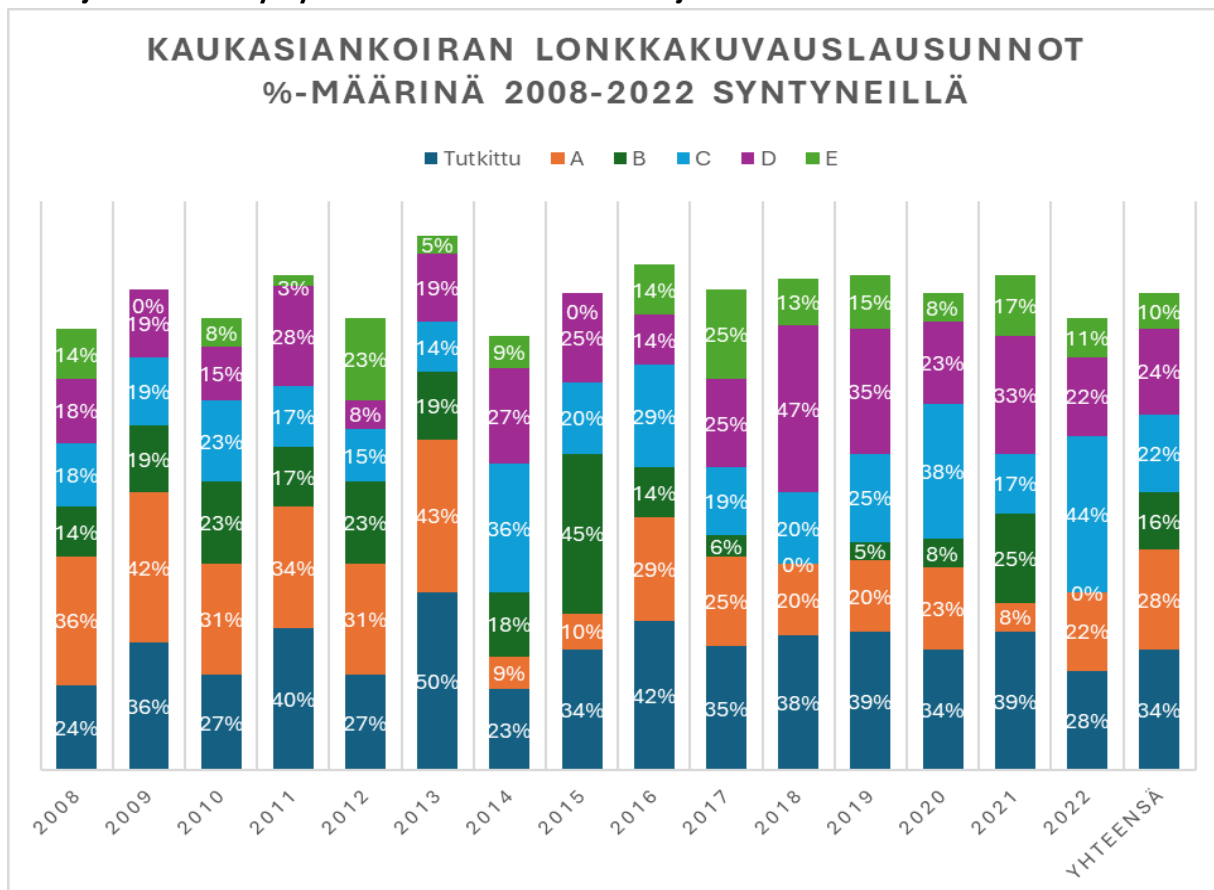
Taulukko 5a. Kaukasiankoiran lonkkakuvauslausunnot 2008-2022 syntyneiden osalta

Vuosi	Syntyneitä	A	B	C	D	E	Yhteensä
2008	91	8	3	4	4	3	22
2009	72	11	5	5	5	0	26
2010	48	4	3	3	2	1	13
2011	72	10	5	5	8	1	29
2012	49	4	3	2	1	3	13
2013	42	9	4	3	4	1	21
2014	48	1	2	4	3	1	11
2015	59	2	9	4	5	0	20
2016	50	6	3	6	3	3	21
2017	46	4	1	3	4	4	16
2018	39	3	0	3	7	2	15
2019	51	4	1	5	7	3	20
2020	38	3	1	5	3	1	13
2021	31	1	3	2	4	2	12
2022	32	2	0	4	2	1	9
Yhteensä	768	72	43	58	62	26	261

Taulukko 5b. Kaukasiankoiran lonkkakuvauslausunnot prosentteina 2008-2022 syntyneiden osalta

Vuosi	Tutkittu	A	B	C	D	E
2008	24%	36%	14%	18%	18%	14%
2009	36%	42%	19%	19%	19%	0%
2010	27%	31%	23%	23%	15%	8%
2011	40%	34%	17%	17%	28%	3%
2012	27%	31%	23%	15%	8%	23%
2013	50%	43%	19%	14%	19%	5%
2014	23%	9%	18%	36%	27%	9%
2015	34%	10%	45%	20%	25%	0%
2016	42%	29%	14%	29%	14%	14%
2017	35%	25%	6%	19%	25%	25%
2018	38%	20%	0%	20%	47%	13%
2019	39%	20%	5%	25%	35%	15%
2020	34%	23%	8%	38%	23%	8%
2021	39%	8%	25%	17%	33%	17%
2022	28%	22%	0%	44%	22%	11%
Yhteensä	34%	28%	16%	22%	24%	10%

Kuvaaja 2008-2022 syntyneiden lonkkakuvaustulosten jakaumasta

Kaukasiankoirilla esiintyy lonkkien kasvuhäiriötä, mikä voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Kaukasiankoirilla ei ole riittämättömän kuvausaineiston vuoksi käytössä jalostusarvoindeksiä, joten PEVISA-ohjelmassa tarkastellaan jalostusyksilöiden lonkkakuvaustuloksia, jotka kertovat vain kyseisen yksilön ilmiästä. Jalostusindeksien avulla voitaisiin paremmin ennustaa yksilön ja suunnitellun pentueen geneettistä alttiutta, mutta pelkkien vanhempienkin kuvaustuloksiin perustuva jalostusohjelmat ovat tuottaneet selkeitä tuloksia.

Kuvausmäärät ovat pysytelleet keskivertoisesti saman suuruisena vuosittain syntyneisiin koiriin nähden. Vuosina 2018-2024 lonkka ja kyynärniveltä kuvattuja koiria on ollut 66 kpl.

Toistaiseksi ei ole selkeästi nähtävillä miten D-lonkkaisen mahdollisuus yhdistää vain tervelonkkaisen kanssa mahdollisesti muuttaa rodun lonkkaterveyden kehitystä. Tavoitteena on, että D- ja E-lonkkaisten osuudet pienenevät ja terveempien määrät kasvavat.

Kyynärnivelen kasvuhäiriöt

Kaukasiankoirilla esiintyy suurena ja nopeakasvuksena rotuna jonkin verran kyynärnivelen dysplasiaa ja massiivisella rodulla se on usein elämän laatua huonontava tekijä. Kyynärniveldysplasian perinnöllisyysastetta ei kaukasiankoirilla tunneta.

Kyynärnivelen kasvuhäiriön (elbow dysplasia) eri muotoja ovat varislisäkkeen (processus coronoideus) sisemmän osan sairaus, olkaluun nivelnastan (condylus humeralis) sisemmän osan osteokondroosi ja kiinnittymätön kyynärpään uloke (processus anconaeus). Kyynärnivelen inkongruenssia (nivelpintojen epäyhdenmukaisuutta) pidetään tärkeänä syynä kaikkiin edellä mainittuihin kasvuhäiriöihin ja myös se lasketaan kyynärnivelen kasvuhäiriöksi.

Kyynärnivelen kasvuhäiriön tyyppi vaihtelee eri roduilla, mikä viittaa siihen, että aiheuttajina ovat eri geenit. Kyynärnivelen kasvuhäiriö on yleisempää uroksilla todennäköisesti urosten suuremman painon ja mahdollisesti myös hormonaalisten tekijöiden takia. Nykykäsityksen mukaan perinnöllisillä tekijöillä on suurin osuus kyynärnivelen kasvuhäiriön synnyssä, mutta ympäristötekijöillä on osuutensa sen ilmenemisessä.

Kaikissa kyynärnivelen kasvuhäiriöissä oireet alkavat keskimäärin 4 – 7 kuukauden iässä. Tyypillinen oire on ontuminen, joka voi pahentua rasituksessa tai olla voimakkainta levon jälkeen. Ontuminen voi olla jatkuvaa tai ajoittaista. Omistajan voi olla vaikea havaita koiran ontumista, jos kasvuhäiriö on molemminpuolinen. Toisinaan kasvuhäiriö on molemmissa kyynärnivelistä, vaikka koira ontuu vain toista jalkaa.

Kyynärnivelen kasvuhäiriöiden seurauksena on ainakin hoitamattomana yleensä nivelrikko. Kyynärnivelen nivelrikko invalidisoi koiraa yleensä pahemmin kuin esim. lonkkien nivelrikko, koska koiran painosta noin 60 % on etuosalla. Nivelrikon hoidossa tärkeitä ovat painon pudotus, liikunnan rajoitus ja tarvittaessa käytetään myös tulehduskipulääkkeitä.

Suomessa käytetään IEWG:n kansainvälistä arvosteluasteikkoa.

0	Ei muutoksia.	Normaali kyynärniveli.
1	Lievät muutokset.	Lievät nivelrikkomuutokset (artroosi) yleensä ensiksi kyynärpään ulokkeen (processus anconaeus) yläpinnassa (2 mm vahvuuteen saakka) ja/tai lievästi lisääntynyttä luun tiiviyttä varislisäkkeen (processus coroneidus) kantaosassa.
2	Kohtalaiset muutokset.	Edellä mainittuja muutoksia 5 mm saakka ja/tai selkeästi lisääntynyttä luun tiiviyttä varislisäkkeen kantaosassa ja/tai muita kyynärniveldysplasiaan (kiinnittymätön kyynärpään uloke, sisemmän varislisäkkeen sairaus, osteokondroosi) viittaavia muutoksia ja/tai lievää nivelen epämuotoisuutta.
3	Voimakkaat muutokset.	Edellisen ylittävät nivelrikkomuutokset/voimakas nivelen epämuotoisuus. Todettavissa oleva kyynärniveldysplasia (kiinnittymätön kyynärpään uloke, sisemmän varislisäkkeen sairaus, osteokondroosi).

(lähde: [www.kennelliitto.fi/kasvatus- ja terveys/](http://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/) ELT Lappalainen A.)

Taulukko 6a. Kyynärkuvauslausunnot 2008-2022 syntyneiden osalta

Vuosi	Syntyneitä	0	1	2	3	Yhteensä
2008	91	19	3	0	2	24
2009	72	20	5	1	0	26
2010	48	10	1	1	1	13
2011	72	14	13	1	2	30

2012	49	7	6	0	0	13
2013	42	10	7	2	2	21
2014	48	6	3	2	0	11
2015	59	12	6	1	1	20
2016	50	15	2	3	0	20
2017	46	7	6	0	3	16
2018	39	5	5	4	1	15
2019	51	15	4	0	1	20
2020	38	8	0	4	1	13
2021	31	7	2	2	1	12
2022	32	7	1	1	0	9
Yhteensä	768	162	64	22	15	263

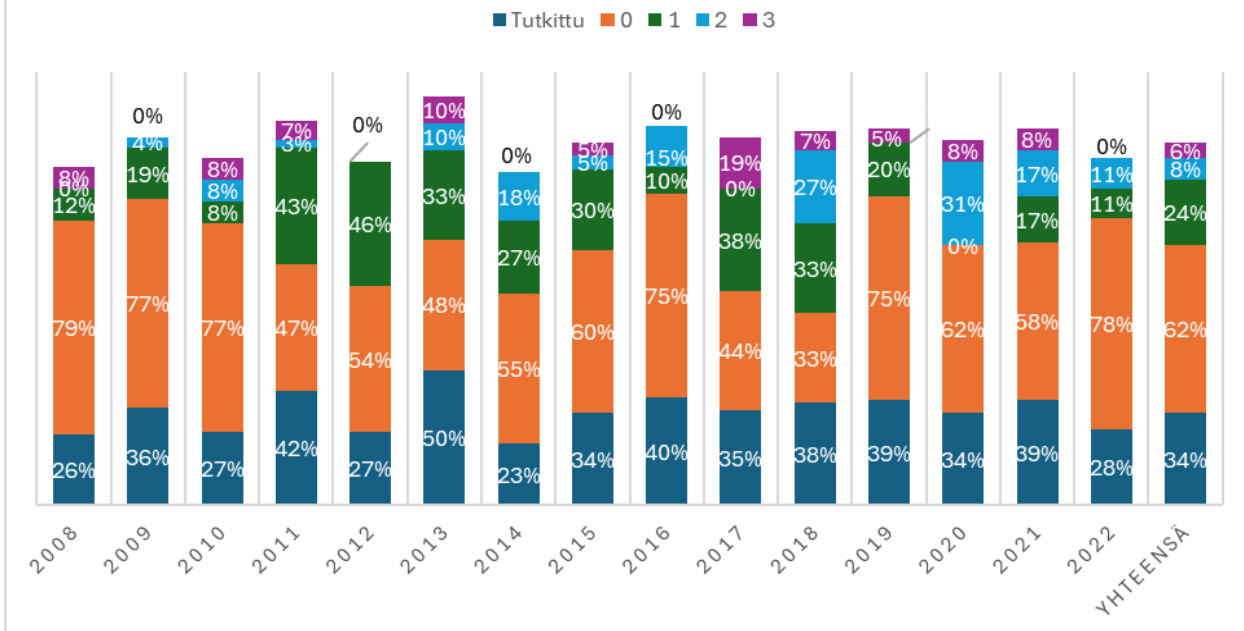
Taulukko 6b. Kaukasiankoiran kynnärkuvauslausunnot prosentteina 2008-2022 syntyneiden osalta

Vuosi	Tutkittu	0	1	2	3
2008	26%	79%	12%	0%	8%
2009	36%	77%	19%	4%	0%
2010	27%	77%	8%	8%	8%
2011	42%	47%	43%	3%	7%
2012	27%	54%	46%	0%	0%
2013	50%	48%	33%	10%	10%
2014	23%	55%	27%	18%	0%
2015	34%	60%	30%	5%	5%
2016	40%	75%	10%	15%	0%
2017	35%	44%	38%	0%	19%
2018	38%	33%	33%	27%	7%
2019	39%	75%	20%	0%	5%
2020	34%	62%	0%	31%	8%
2021	39%	58%	17%	17%	8%
2022	28%	78%	11%	11%	0%
Yhteensä	34%	62%	24%	8%	6%

Kynnärnivelten osalta rodun kuvausmäärät ovat pysytelleet melko vakiona keskimäärin 35 %:ssa syntyneistä. Edeltävän viiden vuoden ikäluokan, 2018-2022 kuvatuista n. 67 % on kynnärterveitä, kun sitä edeltävän viiden vuoden kuvattujen terveiden osuus oli 53,4 %.

Kuvaaja 2008-2022 syntyneiden kynnärkuvaustulosten jakaumasta

KAUKASIANKOIRAN KYYNÄRNIVELLAUSUNNOT %-MÄÄRINÄ 2008-2022 SYNTYNEILLÄ

Jalostuksessa pitäisi kyynärnivelten muutoksien lisäksi kiinnittää huomiota myös muiden nivelten kasvuhäiriöihin ja ennen kaikkea välttää liian raskaiden koirien suosimista. Jalostuksessa kahta kyynärniveldysplasiaa sairastavaa koiraa ei tulisi yhdistää keskenään.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

PEVISA-tutkimuksien lisäksi kaukasiankoirille ei juuri tehdä muita virallisia terveystutkimuksia. Tällä hetkellä polvitutkittuja on 7, joista kuudella tulos 0 ja yhdellä 1.

Aikaisempina vuosina kaukasiankoirien terveyttä on kartoitettu vuonna 2000 Eläinlääketieteellisen tiedekunnan, kliinisen eläinlääketieteen laitoksella tehdyssä syventäviin opintoihin kuuluvassa tutkimuksessa. Tutkimuksessa tilastoitiin vuosina 1993-2000 yliopistollisessa eläinsairaalassa tutkitut koirat ja kaukasiankoiria kyseisellä ajalla oli ollut 21. Tässä tutkimuksessa esiintyi vain yksittäisiä erilaisia sairauksia. Hannes Lohen koirien geenitutkimusryhmä järjesti syksyllä 2006 terveystutkimuksen, jonka perusteella on kerätty tietoa PEVISA:n ulkopuolella olevista sairauksista. Kyselyyn vastattiin 38 koiran osalta.

Yhdistys teki vuonna 2024 sähköisen terveystutkimuksen (liite 5) kaukasiankoirien omistajille, johon saatiin 42 vastausta. Kyselyvastauksissa kilpirauhasen vajaatoimintaa eikä epilepsiaa esiintynyt. Kilpirauhasen vajaatoimintaa rodussa on aiemmin mainittu esiintyvän. Nivelrikkoa (8kpl) esiintyi kyselyyn osallistuneista koirista tuontikoirilla (5kpl) 62,5 %.

2024 terveystutkimuksessa ilmenneitä sairauksia olivat:

- virtsatulehdus 2 kpl
- spondyloosi 2kpl
- osteokondroosi 2 kpl
- immuunihemolyyttinen anemia 1 kpl
- syöpä (ihokasvain) 1kpl
- vatsalaukunkiertymä 1kpl

Spondyloosi

Spondylosis deformans eli spondyloosi on selkärangan rappeumasairaus, jossa selkänikamien rajoille muodostuu luupiikkejä ja/tai -silloja. Spondyloosia kehittyy usein normaalistikin ikääntymisen myötä, mutta joillakin roduilla sen on todettu olevan perinnöllistä.

Spondyloosi on etenevä sairaus, joten puhdas selkä tai vain lievät muutokset vanhemmalla koiralla on jalostuksellisesti erittäin merkittävä löydös.

Spondyloosissa selkärankaan muodostuneet luupiikit ja silloittumat voivat aiheuttaa koiralle vaihtelevan asteisia oireita kuten jäykkyyttä, ontumista, epämääräisiä selkäkipuja ja hyppämishaluttomuutta. Kehittymässä olevat luupiikit voivat murtua tai hangata toisiaan aiheuttaen tulehduskipua alueella – toisinaan paikalliset oireet helpottavat, kun luutumisen etenee täydeksi sillaksi. Ventraalinen eli nikamien alapuolelle muodostuva siltamuodostus jäykistää selkää rasittaen viereisiä nikamavälejä. Harvinaisempi lateraalinen eli nikamien sivuille muodostuva spondyloosi voi painaa hermojuuria ja aiheuttaa koiralle rajujakin oireita, kuten virtsan ja ulosteen pidätyskyvyttömyyttä tai halvausoireita. Reunanen

On tärkeää muistaa, että selkänikamissa voi olla paljon muitakin sairauksia kuin spondyloosi, joten spondyloosipuhdas (SP0) selkä ei aina ole sama kuin terve selkä. Välimuotoiset nikamat erityisesti lannerangan lopun ja ristiselän välissä (L7–S) ovat melko yleisiä ja altistavat ristiselän kivuille tai toimintahäiriöille usein jopa enemmän kuin spondyloosi.

(lähde: Anu Saikku-Bäckström, www.kennelliitto.fi)

Olkanivelen osteokondroosi

Osteokondroosi (OC) on kasvuhäiriö, jossa ruston alainen luutumisen epäonnistuu, ja tämä aiheuttaa kyseiseen kohtaan rustovaurion. Joskus epäonnistunut luutumisen johtaa luukystan muodostumiseen (koiralla harvinaisempaa) ja tulehdusreaktioon nivelessä. Osteokondroosi on koirilla yleisintä olkanivelessä, mutta se voi esiintyä melkein missä nivelessä tahansa, kuten kinner-, polvi- ja kyynärnivelessä, ja lisäksi selkänikamassa. Olkanivelen osteokondroosimuutos sijaitsee olkaluunpään takaosassa. Koiralla voi olla osteokondroosimuutoksia yhdessä tai useammassa nivelessä, mutta kaikki muutokset eivät aiheuta koiralle oireita. Osteokondroosi voi esiintyä myös yhtä aikaa kyynär- ja lonkkanivelen kasvuhäiriön kanssa.

Osteokondroosin oireena on yleensä epämääräinen ontuma 3–9 kuukauden iässä, tai ainakin ennen vuoden ikää. Välillä ontumaa voi olla vaikea huomata, etenkin jos se on lievä tai molemmissa jaloissa. Jotkut koirat alkavat oireilla vasta aikuisiässä. Lievä olkanivelen osteokondroosi on usein oireeton. (Reunanen n.d.)

Nuorena 4–5kk iässä alkaneet oireet ja vakavat muutokset oireiden alkaessa ja koiran suuri koko huonontavat ennustetta. Varhainen havaitseminen ja hoito antaa yleensä paremman ennusteen ja hidastaa nivelrikon kehittymistä. Pahimmassa tapauksessa kehittyy vakava nivelrikko ja/tai hausjänteen tulehdus.

Luussa oleva osteokondroosimuutos voi parantua, pysyä ennallaan tai johtaa rustopalan irtoamiseen (OCD). Parantuneet tai ennallaan pysyneet osteokondroosimuutokset voivat johtaa lieviin nivelrikkomuutoksiin, kun taas OCD johtaa usein selviin nivelrikkomuutoksiin. Nivelen sisällä oleva irronnut rustopala ja/tai nivelnesteeseen kontakti luun pintaan aiheuttaa yleensä steriilin tulehdusreaktion (= lämmin, turvonnut, kipeä nivel). Sekä OC että OCD ovat saman sairauden eri ilmenemismuotoja.

Osteokondroosi on monigeeninen perinnöllinen sairaus, jonka puhkeamiseen vaikuttaa geenien lisäksi monia tekijöitä (nopea kasvu, liiallinen ruokinta ja ylipaino, fyysinen trauma, verenkiertohäiriö ja hormonaaliset tekijät), jotka eivät kuitenkaan koskaan yksinään aiheuta osteokondroosia. Ruokinnalla ja pennun mahdollisella ylipainolla on merkitystä kliinisen sairauden kehittymisessä. Osteokondroosille on esitetty periytymisasteita välillä 0,25–0,40, joten systemaattisilla jalostusvalinnoilla voidaan vähentää sen esiintymistä rodussa.

Koiraa, jolla on todettu osteokondroosi missä nivelessä tahansa, ei tule käyttää jalostukseen. On myös muistettava, että oireeton koira voi periä osteokondroosia aiheuttavia geenejä jälkeläisilleen, joten koko suku on otettava huomioon jalostusyhdistelmiä suunniteltaessa.

(Lähde: ELL Vilma Reunanen, Pieneläinsairauksien erikoiseläinlääkäri)

Polven ristosidevaurio

Monet takajalan ja polvinivelen rakenteeseen, toimintaan ja aineenvaihduntaan liittyvät tekijät vaikuttavat ristosidevaurion syntyyn ja sairausalttiuteen.

Takajalan puutteellinen kulmautuminen, jossa reisiluun ja sääriluun välinen kulma on sivusta katsottuna liian pieni, aiheuttaa lisärasitusta eturistisiteelle, ja sitä pidetään tärkeänä eturistosidevauriolle altistavana tekijänä. Samankaltainen liiallinen kuormitus eturistisiteelle voi syntyä myös silloin, jos sääriluun nivelpinta on taaksepäin kalteva. Lonkkien kipeytyminen lisää polvinivelen kuormitusta ja altistaa ristosidevauriolle. Muut polvinivelen sairaudet, kuten osteokondroosi ja polvilumpion luksaatio johtavat usein ristosidevaurioon: osteokondroosi voi häiritä kasvuaikana eturistisiteen normaalia kehittymistä ja myöhemmin osteokondroosiin liittyvä rustovaurio, nivelen tulehdusreaktio ja nivelrikkomuutokset johtavat eturistisiteen pettämiseen.

Ristositeet ovat vahva, lyhyt siderakenne polvinivelen keskellä, reisiluun ja sääriluun välillä. Eturistoside on toiminnallisesti takaristosidettä tärkeämpi. (Kallio n.d.). Ristosidevaurion seurauksena polviniveleen kehittyy nopeasti tulehdusreaktion seurauksena rappeuttava nivelrikko.

Ristosidevaurioita pidettiin aiemmin äkillisenä trauman aiheuttamana sairautena. Nykyään tiedetään, että noin 80 % ristosidevaurioista on aluksi osittaisia. Polvinivel voi aluksi olla tukeva tai löysyys on lievää. Vähitellen vaurio etenee, kun ristoside ei parane vaan pettää asteittain rappeutuessaan. Polveen kehittyy usein nivelrikkomuutoksia jo ristosidevaurion ja nivelen löysyyden edetessä.

Suurin osa eturistosidevauriolle altistavista tekijöistä liittyy koiran rakenteeseen tai muihin sairauksiin ja niiden aiheuttamaan toimintahäiriöön polvinivelessä. Tämän vuoksi myös eturistosidevaurio on voimakkaasti perinnöllinen sairaus. Sairauden esiintyvyys vaihtelee voimakkaasti roduittain ja jopa pentueittain. Sairauden syy voi olla rotukohtaisesti liitettävissä tiettyyn altistavaan tekijään, kuten polvilumpion luksaatioon pienillä roduilla tai osteokondroosiin isommilla roduilla. (Kallio n.d.)

Polvilumpion luksaatioon liittyy tulehdusreaktion ja nivelrikkomuutosten lisäksi polvinivelen toiminnallinen asennonmuutos. Etenkin hoitamaton mediaalinen luksaatiotaipumus, johon liittyy sääriluun kiertyminen sisäänpäin, vaurioittaa ristosidettä. Iäkkäillä koirilla yleiskuntoon vaikuttavat sairaudet, erityisesti kilpirauhasen vajaatoiminta ja kortisolin liikaeritys (Cushingin tauti) altistavat eturistosidevaurioille. Myös ylipaino on merkittävä ristosidevauriolle altistava tekijä.

Ristosidevaurio on voimakkaasti perinnöllinen, operoitua koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Huomioitavaa on, että polvilumpion luksaation varalta annettava polvilausunto ei kuvaa sairastumisriskiä eturistosidevaurion suhteen.

(lähde: ELL Juha Kallio, Eläinystäväsi Lääkäri, Tampere)

Kaukasiankoirilla polven ristosidevaurion esiintyvyys lopetuksen syynä kaikista luusto- ja nivelsairauksista on 17,3 % alle 5 vuoden ikäisillä koirilla. Lisäksi se on mainintana kynnärivian ohella alle 6-vuotiaana.

Mahalaukunkiertymä tai kaasuuntuminen

Syvärintaisen rakenneominaisuuden vuoksi kaukasiankoiran mahalaukku voi kaasuuntua tai kiertyä. Mahalaukunkiertymä on rodun kuolinsyytilastossa viidenneksi yleisin kuolinsyy. Sairastuminen tai menehtyminen tapahtuu keskimäärin 5 vuoden iässä.

Mahalaukunkiertymä tai laajentuma on hengenvaarallinen, akuutti sairaus, joka vaatii kiireellistä eläinlääkinnällistä hoitoa. Taudin aikainen huomaaminen ja hoito ovat ensiarvoisen tärkeitä hyvän lopputuloksen aikaansaamiseksi. Oireita ovat mahan eriasteinen turvotus, venyttely, kuolaaminen, oksennusyritykset, levottomuus, apeus, hengitysvaikeudet ja shokkioireet. Yleensä hoidoksi tarvitaan leikkaus. Ennuste riippuu taudin tilan vakavuudesta ja missä vaiheessa hoito on päästy aloittamaan. Taudin altistavia tekijöitä ovat syvärintaisuus, ilman nieleminen, liian suurten ruokamäärien syöttäminen, ruokinnan jälkeinen liikunta ja ruokapartikkelin koko tai ruoan syöttäminen korokkeelta. (Lähteet: Lamposaari 2010, BK ry JTO)

Luomien virheasennot

Luomien sisään- ja uloskiertymät, liian suuret luomiraot sekä naaman ja luomien karvojen osuminen silmiin johtuu yleensä pään rakenteiden muodoista. Lyhyt kuono, matala silmäkuoppa, pitkä kapea kuono, syvä silmäkuoppa suhteessa liian suureen tai liian pieneen silmämunaan sekä naaman alueen ihon liian runsas karvoitus tai poimuisuus altistavat silmän eriasteisille vaurioille.

Entropion eli luomen sisäänkiertymä

Entropion on tavallisimmin alaluomessa esiintyvä virheasento, jolloin luomi kiertyy sisäänpäin aiheuttaen silmän pinnan ärtymistä luomen karvojen / ihon osuessa silmän pintaan. Tyypillinen oire on silmän kynelehtiminen roskan tunteen takia. Entropion voi myös liittyä liian suureen luomirakoon (makroblepharon), jolloin alaluomi rullaa sisäänpäin tyypillisesti korvanpuoleisesta osasta. Lisäksi pään ihon runsas poimuisuus aiheuttaa luomien sisäänkiertymää. Trichiasis eli luomen / naaman karvojen osuminen silmään ja entropion todetaan hyvin usein yhtä aikaa.

Lieviä tapauksia voi käyttää jalostukseen, mutta parituskumppaniksi tulee valita vaivan suhteen mahdollisimman terve yksilö. Vakavia tapauksia (kirurgista hoitoa vaativat tai näkökyvyltään heikentyneet) ei saa käyttää jalostukseen lainkaan.

Ektropion, makroblepharon

Luomen uloskiertymä (ektropion) ja liian suuri luomirako (makroblepharon) ovat melko tavallisia löydöksiä erityisesti suurilla koiraroduilla. Pahimmillaan luomiraot ovat niin suuret, että ala- ja yläluomi ovat keskeistä uloskiertyvät ja reunoilta sisäänkiertyvät. Tällöin luomien rakenne muistuttaa timanttia ja siitä käytetäänkin **diamond eye** -nimitystä.

Pään suuri koko, ”numeroa liian suuri iho”, isohko silmäkuoppa ja siihen suhteessa liian pieni silmämuna aiheuttavat epäsuhdan, jolloin silmäluomen reunat eivät enää asetu sievästi silmää vasten, eivätkä siten toimi normaalisti. (Jalomäki, Pietilä, Vanhapelto n.d.). Vanhemmiten ihon elastisuuden muuttuessa luomet alkavat roikkua usein entistä pahemmin. Tavallisimmin alaluomi on osin irti silmän pinnasta ja uloskiertävä (ektropion), mutta myös yläluomi voi alkaa roikkua silmän päällä, aiheuttaen ongelmia näkökyvylle. Kuvat: vasemmalla voimakas ja oikealla lievä makroblepharon (Bernhardinkoirat JTO 2025-2029).

(Lähde: www.kennelliitto.fi/perinnolliset-sairaudet; Sari Jalomäki, Elina Pietilä ja Päivi Vanhapelto)

Hot spot eli kostea ihotulehdus

Koiran hot spot on koirilla melko yleinen, äkillisesti ilmenevä pinnallinen kostea ihotulehdus, joka voi olla erittäin kivulias. Tavallisimmin ihotulehdusalue muodostuu pään, kaulan, lantion tai lonkan alueelle. Koiran hot spot tunnetaan myös nimillä koiran akuutti kostea dermatiitti tai pyotraumaattinen dermatiitti. Tulehdusalueen koko on tyypillisesti läpimitaltaan 3-20 cm ja se voi hoitamattomana laajentua nopeasti. Tulehtuneen ihoalueen läheisyydessä voi olla pienempiä, ns. satelliittimuutoksia, jotka kertovat tulehduksen leviämisestä.

Tyypillinen potilas on nuori koira, jolla on tuuhea turkki ja aluskarva. Tuuhean turkin alla on lämmintä, ja kuivuminen pitkittynyttä kastumisen jälkeen, mikä luo hyvät olosuhteet bakteerien lisääntymiselle. Tavallisimmin hot spoteja nähdään lämpiminä ja kosteina vuodenaikoina, mutta niitä esiintyy ympäri vuoden. (Lähde: <https://www.aureselainlaakarit.fi/>)

Korvatulehdukset

Koiran korvat voivat altistua tulehdukselle varsin monesta eri syystä. Akuutin tulehduksen aiheuttaa yleensä bakteerien ja hiivojen äkillinen riehaantuminen, mutta taustalla voi piillä myös krooninen syy, ja altistavia tekijöitä voi löytyä useampia yhtäikää.

Koiran korvatulehduksen taustalla voivat olla esimerkiksi:

Korvan rakenne; jos korvakäytävä on kovin ahdas, bakteerit ja hiivat viihtyvät siellä tavallista paremmin. Myös raskaat luppakorvat voivat altistaa korvatulehdukselle.

Atopia ja allergia; Koira voi herkistyä ympäristön tai ravinnon allergeeneille, ja oireilla yliherkkyyttä korvatulehduksella.

Elintavoista uiminen, jolloin korvakäytävät eivät kerkeä tai pääse kuivumaan uintikertojen välillä. Lika ja roskat; maan kaivaminen, mullassa kieriminen, pientareiden tutkiminen ja metsässä seikkailu kuuluvat koiran elämään, mutta voivat myös kerryttää korviin pölyä, roskia ja muuta ylimääräistä. *Loiset*; esimerkiksi korvapunkkitartunta voi ärsyttää korvan tulehtumaan.

Aina korvatulehdus ei ole ehkäistävissä. Jos taustasy on esimerkiksi allergia, eivät kotikonstit yleensä riitä. Varsinainen sairaus täytyy saada hallintaan, jotta korvatulehduskierre saadaan katkeamaan. (Lähde: www.yliopistonapteekki.fi)

Kilpirauhasen vajaatoiminta

Kilpirauhasen vajaatoiminnassa kyse on immunologisesta ongelmasta (kudostuho), johon vaikuttaa altistavasti mm. sisäsiittoisuus. Kilpirauhasen vajaatoiminta (hypotyreoosi) johtuu liian alhaisesta kiertävien kilpirauhashormonien määrästä ja se on koiran yleisin sisäerityssairaus. Sairauden esiintyvyys on keskimäärin 0,2 – 0,4 % kaikista koirista, mutta joissakin roduissa esiintyminen on huomattavasti yleisempää.

Kilpirauhasen vajaatoimintaa poteva koira on tyypillisesti kooltaan keskikokoinen tai suuri ja iältään keski-ikäinen (4-11 -vuotias). Vajaatoiminta on harvinainen alle kahden vuoden ikäisillä koirilla.

Aineenvaihdunnan hidastumiseen liittyviä yleisimpiä oireita ovat *uneliaisuus, lihavuus ja liikunnan siedon aleneminen*. Lähes yhtä paljon esiintyy iho-oireita, kuten *karvapeitteen ohenemista, kaljuutta ja huonokuntoisuutta sekä ihon tummumista, seborreaa ja pinnallisia ihotulehduksia*. Edellä mainittuja harvemmin esiintyy hermostollisia, silmiin, sydämen toimintaan, käyttäytymiseen, lisääntymiseen tai ruuansulatuskanavan toimintaan liittyviä oireita.

Kilpirauhasen vajaatoiminta on autoimmuunisairaus, jolla on geneettistä taustaa.

Kilpirauhasen vajaatoimintaa sairastavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

(Lähde: www.kennelliitto.fi ELL Nina Mahlanen)

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Ilmoitetuista kuolinsyistä yleisimmät ovat luusto- ja nivelsairaudet (16,6 %), kasvainsairaudet ja syövät (10,6 %), lopetukset käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi (5,8 %), sydänsairaus (4,2 %) ja maksan ja ruuansulatuskanavan sairaus (2,9 %), joista yleisin on mahalaukunkiertymä. Rodun vanhuusikä on lähes 11 vuotta ja keskimääräinen elinikä n, 6,5 vuotta.

Huolestuttavaa on käytös- ja käyttäytymishäiriöiden vuoksi lopettaminen. Edeltävän 15 vuoden, 2009-2024 otannassa lopetettujen koirien keski-ikä on 2 vuotta 8 kuukautta. On toki mahdollista täysin varmaksi päätellä, kuinka suurelta osin ongelma johtuu koiran perusluonteesta ja kasvatuksesta, sosiaalistamisesta tai koiralle soveltumattomasta elinpiiristä ja kohtelusta.

Taulukko 7. Yleisimmät kuolinsyyt 31.10.2024 mennessä

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Hermostollinen sairaus	4 vuotta 7 kuukautta	2
Iho- ja korvasairaudet	11 vuotta 4 kuukautta	1

Immunologinen sairaus	4 vuotta 8 kuukautta	6
Kadonnut	4 vuotta 7 kuukautta	2
Kasvainsairaudet, syöpä	7 vuotta 11 kuukautta	33
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	6 vuotta 6 kuukautta	8
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	7 vuotta 1 kuukautta	29
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	3 vuotta 10 kuukautta	18
Luusto- ja nivelsairaus	3 vuotta 4 kuukautta	52
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	5 vuotta 3 kuukautta	9
Muu sairaus, jota ei ole listalla	4 vuotta 10 kuukautta	16
Petovahinko	7 vuotta 2 kuukautta	1
Selkäsairaus	7 vuotta 11 kuukautta	3
Sisäeritysrauhasten sairaus	2 vuotta 10 kuukautta	1
Sydänsairaus	4 vuotta 9 kuukautta	13
Synnytysvaikeus	2 vuotta 4 kuukautta	1
Tapaturma tai liikennevahinko	3 vuotta 2 kuukautta	14
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	10 vuotta 11 kuukautta	57
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	5 vuotta 9 kuukautta	4
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	7 vuotta 6 kuukautta	43
Kaikki yhteensä	6 vuotta 7 kuukautta	313

4.3.4 Lisääntyminen

Keskimääräinen pentuekoko

Kaukasiankoiran keskimääräinen pentuekoko 2010-2024 on 6,8 pentua.

Taulukko 8. Vuositilasto - pentuekoko

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Syntyneet kpl	6	19	28	29	37	37	36	39	33	52	43	37	47	66	43
Pentueet	2	4	4	4	7	5	4	7	8	7	6	7	9	8	7
Pentuekoko	3,0	4,8	7,0	7,2	5,3	7,4	9,0	5,6	4,1	7,4	7,2	5,3	5,2	8,2	6,1

Kaukasiankoirille on tehty terveystarkastus 2006 (38 vastausta), 2012 (42 vastausta), 2013-2017 (21 vastausta) ja 2024 (42 vastausta).

Astumisvaikeudet

Terveystarkastusvastauksissa on mainittu vain yksittäisiä ongelmia astutuksessa, jossa narttu ei ole antanut astua. Yhdellä nartulla on todettu olevan liian vahva kalvo emättimessä, jonka vuoksi se keinosiemennettiin.

Tiinehtymisvaikeudet

Aiemmin toteutetuissa terveystarkastuksissa tiinehtymiseen ei näytä liittyvän normaalia enemmän poikkeuksia. Valeraskauksia on esiintynyt neljällä nartulla, kystia ja rakkuloita kohdussa on ollut yhdellä nartulla johtaen myös kohdunpoistoon. Valeraskauksia on esiintynyt useammalla nartulla. Yhdellä uroksella ei ole ollut eläviä siittiöitä ja yhdellä on syynä eturauhasongelmat 6 vuoden iästä alkaen.

Synnytysongelmat

Polttoheikkoutta esiintyy satunnaisesti. Muita syitä synnytysohjelmissa on ollut syntyvän pennun olevan syntymässä poikittaistarjonnassa, jonka vuoksi on tehty keisarinleikkaus. Pentukuolleisuutta on esiintynyt kahdessa pentueessa, joissa kummassakin 2 menehtynyttä pentua. Kahdesti pentueet ovat olleet suuret, toisessa 13 ja toisessa 14 pentua, joka on aiheuttanut supistushäiriöitä ja osa pennuista on syntynyt menehtyneinä (5/13 ja 6/14).

2013-2017 raportoitiin nartun synnytyksen käynnistyneen n. viikon etuajassa ensimmäisessä tiineydessä ja sen toinen tiineys päättyi sektioon polttoheikkouden vuoksi.

Pentujen hoitamiseen liittyvät ongelmat nartuilla

Pentujen hoidossa nartuilla ei ole ongelmia.

Pentukuolleisuus

Lukuun ottamatta yli 12 pennun pentueita pentukuolleisuutta ei ole esiintynyt.

Synnynnäiset viat ja epämuodostumat

Epämuodostumia ei ole pennuilla raportoitu esiintyneen.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Ulkomuotoon liittyvät anatomiset piirteet, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille

Rotumääritelmä on vielä uusimpienkin muutosten jälkeen hyvin toimivaa käyttökoiraa vastaava ja koirat kohtuullisen hyvin rotumääritelmän mukaisia. Poikkeamat rotumääritelmästä eivät yleensä ole sairauksille altistavia. Kuitenkin on huomattava, että yhä suurikokoisemmat koirat ovat usein jalostuksen tavoitteena maailmanlaajuisesti, mihin usein liittyy huulien ja silmäluomien löysyys. Erityisesti roikkuvat silmäluomet voivat olla infektioille altistavia. On myös tutkimuksia siitä, että liian suorat polvikulmaukset voisivat altistaa ristisideongelmille.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Keskeisimmät ongelmakohdat

Kaukasiankoirien keskeisimmät terveysongelmat ovat lonkka- ja kyynärniveldysplasia, sekä muut luuston ja nivelten sairaudet. Mahalaukunkiertymäriskiä esiintyy rodun rakenteellisten ominaisuuksien vuoksi. Syövät ja kasvainsairaudet ovat rodulla myös yleisiä.

Ongelmien mahdollisia syitä

Lonkka- ja kyynärnivelsairauksien vastustaminen on ollut haastavaa. E-lonkkaisten ja 3-kyynäräisten jalostuskäyttö loppui koirarekisteriohjeen muutoksen myötä, kun näiden, asteikon huonoimpien, jälkeläisiä ei enää rekisteröity. Rodussa on vasta melko lyhyen aikaa ollut PEVISA-ehtona, että D-lonkkaisen saa yhdistää vain tervelonkkaisen kanssa ja 2-kyynäräisen 0-kyynäräisen kanssa.

Nivelterveyden kehityssuunta tällä terveysjalostuksen ohjauksella ei vielä ole nähtävissä. Rodun suuri koko ja rakenteelliset ominaisuudet ovat riskitekijöitä luuston terveydelle. Pentuekoot suurikokoisella rodulla voivat toisinaan myös olla isoja, joka saattaa aiheuttaa synnytyksen edetessä kohdun supistuvuuden heikkenemistä ja sektioon turvautumista.

4.4. Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

KAUKASIANKOIRA (KAVKAZKAÏA OVTCHARKA)

Alkuperämaa: Venäjä

KÄYTTÖTARKOITUS: Laumanvartija ja vahtikoira

FCI:N LUOKITUS: Ryhmä 2 pinserit, snautserit, molossityyppiset ja sveitsinpaimenkoirat.

Alaryhmä 2.2 vuoristotyyppiset molossit

Käyttökoetulosta ei vaadita.

LYHYT HISTORIAOSUUS: Kaukasiankoiran katsotaan polveutuvan Kaukasian muinaisista koirista. Rotu on levinnyt Kaukasian vuoristoalueille ja Etelä-Venäjän aroille. Rodun kehitykseen ovat vaikuttaneet luonnonvalinnan lisäksi Kaukasian alueella eläneet kansat. Historian mukaan näitä koiria on käytetty vartioimaan ja suojelemaan kotieläimiä ja asumuksia pedoilta ja saalistajilta. Ensimmäinen maininta Armenian tsaari Tigran II:n armeijan suurista

molossikoirista on peräisin 100-luvulta eKr. Valikoiva rodunjalostus alkoi Neuvostoliitossa 1920-luvulla. Jalostuksessa painotettiin seuraavia tärkeitä rotuominaisuuksia: fyysinen voima, itsevarmuus, pelottomuus, erittäin tarkka kuulo ja hyvä näkö sekä tiheä, vedenpitävä karvapeite. Näiden ominaisuuksien ja kestävyuden johdosta kaukasiankoira tulee toimeen kaikenlaisissa sääoloissa, jopa kaikkein vaativimmissa.

YLEISVAIKUTELMA: Kaukasiankoira on rakenteeltaan tasapainoinen, kookas, voimakas koira, jolla on järeä luusto ja voimakas lihaksisto. Mittasuhteiltaan se on hieman korkeuttaan pitempi. Sukupuolileima on selvä. Urokset ovat maskuliinisia, niiden säkä on korostunut ja pää suhteessa suurempi kuin nartuilla. Ne ovat myös massiivisempia, suurempia ja usein rungoltaan narttuja lyhyempiä. Pitempikarvaisen muunnoksen uroksilla on selvä kauluri.

TÄRKEITÄ MITTASUHTEITA: Rungon pituus on 3–8 % säkäkorkeutta suurempi. Eturaajojen pituus on noin 50–52% säkäkorkeudesta. Kallon ja kuono-osan pituuden suhde on 3:2.

KÄYTTÄYTYMINEN/LUONNE: Tasapainoinen, aktiivinen, itsevarma, peloton ja itsenäinen. Omistautunut ja uskollinen omistajalleen, erinomainen vartiokoira.

PÄÄ

Pää on suuri ja massiivinen, poskiluut leveät. Ylhäältä katsottuna pää on leveän kiilan muotoinen.

Kallo: Massiivinen ja leveä, otsa on lähes litteä ja otsauurre on selvä mutta ei syvä. Kulmakaaret ovat kehittyneet mutta eivät ulkonevat. Niskakyhmy on vähäinen.

Otsapenger: Havaittava, mutta ei voimakas.

Kirsu: Musta ja suuri mutta ei ulkoneva, sieraimet hyvin avoimet. Yksivärisillä, täplikkäillä ja kirjavilla koirilla musta maski (kirsu) on toivottava mutta ei pakollinen; (geneettisesti sininen tai maksanruskea kirsu ei ole hyväksytty).

Kuono: Leveä ja syvä, vähitellen kirsua kohti kapeneva; voimakkaat leuat. Erittäin syvä ja silmien alta hyvin täyteläinen. Kuononselkä on leveä, kuonon ja kallon ylälinjat yhdensuuntaiset.

Huulet: Paksut, tiiviit ja hyvin pigmentoituneet.

Leuat / hampaat: Hampaat ovat vahvat ja valkoiset, etuhampaat tiiviissä suorassa linjassa. Täysi hampaisto, leikkaava tai tasapurenta. Virheeksi ei katsota katkenneita, vahingoittuneita tai irronneita etu- tai kulmahampaita, jotka eivät vaikuta purennan tehokkuuteen, myöskään P1-hampaiden puuttuminen ei ole virhe.

Posket: Hyvin kehittyneet poskiluut, voimakkaat purulihakset.

Silmät: Keskikokoiset ja soikeat, kaukana toisistaan, mutta eivät liian syvällä sijaitsevat, asennoiltaan vinot. Väriltään tummanruskeasta pähkinäruskeaan. Silmäluomet mustat ja tiiviit. Silmien ilme on vakava, valpas ja tarkkaavainen.

Korvat: Kohtuullisen kokoiset, paksut, kolmiomaiset ja riippuvat, korkealle ja leveälle kiinnittyneet. Korvien sisäreunat ovat tiiviisti poskenmyötäiset. Alkuperämaassa korvat perinteisesti ty pistetään. (Huom. Suomessa ty pistyskielto.) Ty pistetyt ja ty pistämättömät korvat ovat samanarvoiset.

KAULA: Keskipitkä ja voimakas, matalalle kiinnittynyt, poikkileikkaukseltaan pyöristynvä. Kauluri on korostunut, erityisesti uroksilla.

RUNKO: Kauttaaltaan erittäin hyvin kehittynyt; leveä, lihaksikas ja hyvin tasapainoinen.

Säkä: Selvästi erottuva, keskipitkä. Säkä on hieman lantiota korkeammalla.

Selkä: Suora, leveä ja tiivis.

Lanne: Lyhyt, leveä ja hieman kaartuva.

Lantio: Kohtuullisen pitkä, leveä, pyöristynvä, laskee hieman kohti hännänntyveä.

Rintakehä: Pitkä ja leveä, hyvin kaartuvat kylkiluut. Rintakehä on kauttaaltaan syvä ja poikkileikkaukseltaan leveän soikion muotoinen. Myös taaimmat kylkiluut ovat pitkät. Selvä eturinta.

Alalinja ja vatsa: Vatsaviiva on kohtuullisen ylös vetäytynyt.

HÄNTÄ: Korkealle kiinnittynyt, sirpinmuotoinen tai kiertynyt. Levossa häntä ulottuu kintereisiin, koiran ollessa valpas häntä voi kohota selkälinjan yläpuolelle.

RAAJAT

ETURAAJAT:

Yleisvaikutelma: Lihaksikkaat ja edestä katsottuna suorat ja yhdensuuntaiset, kohtuullisen kaukana toisistaan.
Lavat: Lihaksikkaat, kohtuullisen pitkät, leveät. Lavan ja olkavarren välinen kulmaus on noin 100°. Lavat ovat tiiviisti rungonmyötäiset.
Olkavarret: Vahvat ja lihaksikkaat, tiivisasentoiset.
Kyynärpäät: Tiiviisti rungonmyötäiset, eivät sisä- eivätkä ulkokierteiset.
Kyynärvarret: Suorat, erittäin voimakkaat, kohtuullisen pitkät, lihaksikkaat, poikkileikkaukseltaan pyöreät.
Välikämmenet: Lyhyet, järeät, edestä ja sivusta katsottuna lähes pystysuorat.
Etukäpälät: Suuret, muodoltaan pyöreät. Hyvin kaareutuneet, varpaat tiiviisti yhdessä.

TAKARAAJAT:

Yleisvaikutelma: Takaraajat ovat takaa katsottuna suorat, yhdensuuntaiset ja kohtuullisen kaukana toisistaan. Sivusta katsoen polvi- ja kinnerkulma ovat riittävän voimakkaat. Takaraajat eivät saa asettua kovin taakse.
Reidet: Leveät, lihaksikkaat ja kohtuullisen pitkät.
Polvet: Riittävästi kulmautuneet.
Sääret: Leveät, lihaksikkaat ja kohtuullisen pitkät.
Kintereet: Leveät ja kuivat, riittävästi kulmautuneet ja tiiviit, eivät sisä- eivätkä ulkokierteiset.
Väljalat: Voimakkaat, eivät pitkät; sekä edestä että sivusta katsoen lähes pystysuorat.
Takakäpälät: Suuret, muodoltaan pyöreät. Hyvin kaareutuneet, varpaat tiiviisti yhdessä.

LIIKKEET:

Vapaat, joustavat ja kiireettömät, takaosan askeleessa on voimakas työntö. Hyvä raajojen koordinaatio ja tiiviit nivelet. Tyyppillinen liikkumistapa on ravi. Liikkeessä säkä ja takaosa ovat samalla tasolla ja selkälinja on suhteellisen vakaa.

NAHKA:

Paksu, riittävän joustava ja poimuton.

KARVAPEITE

Karva: Peitinkarva on suoraa, karheaa ja pöyheää, aluskarva hyvin kehittynyt. Sekä peitinkarvan että aluskarvan tulee olla vähintään 5 cm pitkää. Päässä ja eturaajoissa karva on lyhyempää ja paksumpaa. Koko häntää peittää tiheä, paksu ja tuuhea karva. Pitempi peitinkarva muodostaa korviin hapsut, kaulan ympärille kaulurin ja reisien takaosaan housut.
Väri: Mikä tahansa yksivärinen, laikullinen tai täplikäs paitsi ei musta (yksivärinen musta, haalistunut musta tai musta yhdistyneenä johonkin muuhun väriin), geneettinen sininen eikä maksanuskea.

KOKO JA PAINO

Säkäkorkeus: Uroksen ihannekorkeus 72–75 cm, vähintään 68 cm. Nartun ihannekorkeus 67–70 cm, vähintään 64 cm. Myös suuremmat koot hyväksytään, kunhan rakenne on tasapainoinen.
Paino: Uroksen vähimmäispaino 50 kg, nartun 45 kg

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin.

VAKAVAT VIRHEET:

- liian kevyt tai raskas rakenne
- itsevarmuuden puute
- puutteellinen sukupuolileima
- pää: pieni suhteessa runkoon, kevyt, kapea, pitkä tai karkea; kulmikas tai omenapää
- voimakas otsapenger
- kuono-osa: laskeva tai nouseva kuononselkä, terävä kuono
- liian pienet tai harvat hampaat; etuhampaat eivät suorassa linjassa; kaikki poikkeamat normaalista hammaskaaviosta (paitsi P1-hampaiden puutokset)

- riittämättömät poskiluut
- suuret, ulkonevat tai hyvin vaaleat silmät; avoimet tai löysät silmäluomet; näkyvä sidekalvo
- suuret, ohuet tai liian alas kiinnittyneet korvat
- köyry tai notko ylälinja; pitkä, köyristyvä tai painunut lanneosa; takakorkeus
- runko: neliömäinen, liian lyhyt, liian pitkä; kauttaaltaan kapea; liian korkearaajainen; rintakehä liian lyhyt, litteä tai kapea rintakehä; lyhyt tai jyrkkä lantio
- töpöhäntä
- heikko luusto, lihaksisto ja nivelet
- puutteelliset raajojen kulmaukset
- käyrät eturaajat
- tasapainottomat liikkeet
- puutteellinen takaosan työntö liikkeessä
- kihara tai hyvin pehmeä karva, hyvin lyhyt peitinkarva, puuttuva aluskarva

HYLKÄÄVÄT VIRHEET:

- vihaisuus tai liiallinen arkuus
- selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen
- kaikki poikkeamat vaaditusta purennasta

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittyntä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Kaukasiankoirien rotumääritelmän mukainen koira on kaikin puolin toimiva työkoira, eikä rotumääritelmässä esiinny esim. Kennelliiton listaamia epäterveitä piirteitä. Rotu on etenkin kotimaassaan hyvin runsaslukuinen ja monimuotoinen niin ulkonäön, luonteen kuin perimän suhteen, joten luonnollisesti vaihtelu on suurta jokaisen rotumääritelmän piirteen suhteen. Täysin rodunomaisia koiria on kuitenkin runsaasti ja jalostusta ajatellen materiaalia on täysin riittävästi.

Rodun kotimaa on Venäjä ja alkuperäinen rotumääritelmä on RKF:n venäjäksi kirjoittama. FCI:n englanninkielinen käännös alkuperäisestä rotumääritelmästä ja sen suomennos ovat osin hieman alkuperäisestä poikkeavia.

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Rodun koirien näyttelykäynnit

Kaukasiankoirat saavat näyttelyissä pääosin erinomaisia laatuarvosteluja. Kussakin näyttelyssä on useimmiten 1-3 koiraa esillä. Näyttelyarviointeja on 967 kpl. 77 % on saanut arvosanan erinomainen (ERI), 18 % erittäin hyvän (EH), 4 % hyvän (H) ja tyydyttävän on saanut yksi koira. 1 % ei ole voitu kaikilta osin arvostella (EVA) ja 1 % on hylätty (HYL).

Vuosina 2020-2024 on Suomessa osallistunut näyttelyihin kaukasiankoiria 293 kertaa. Lukua pienentää koronan aiheuttamat rajoitteet, joiden vuoksi näyttelyitä ei järjestetty normaaliin tapaan Suomessa. Erikoisnäyttelyyn on osallistunut v 2020-2024 keskimäärin 12 koiraa/vuosi.

Näyttelyarvostelut ovat samansuuntaiset aiempiin vuosiin verraten: 78 % ERI, 18 % EH, 2 % H, 0 % T, 2 % EVA ja 1 % HYL.

Taulukko 9. Kaukasiankoirien näyttelyarvosanat 2014-2020 (poimittu jtj:stä 26.10.2024)

	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Junioriluokka	214 tulosta	69 tulosta	12 tulosta	0 tulosta	6 tulosta	6 tulosta	307 tulosta
Nuorten luokka	137 tulosta	36 tulosta	10 tulosta	0 tulosta	3 tulosta	0 tulosta	186 tulosta
Avoin luokka	176 tulosta	40 tulosta	9 tulosta	1 tulosta	3 tulosta	0 tulosta	229 tulosta
Valioluokka	175 tulosta	21 tulosta	3 tulosta	0 tulosta	2 tulosta	1 tulosta	202 tulosta
Veteraaniluokka	38 tulosta	4 tulosta	1 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	43 tulosta
Yhteensä	740 tulosta	170 tulosta	35 tulosta	1 tulosta	14 tulosta	7 tulosta	967 tulosta

Yhdistys järjestää vuosittain näyttelyn, Top Ovcharka Show:n, johon kutsutaan tuomareiksi Venäjältä ja Ukrainasta pitkän linjan DOSAAF-taustaisia asiantuntijoita. Vuodesta 2016 alkaen kaukasiankoirilla on ollut TOS-näyttelyissä viralliset luokat. Tuomareilla on näyttelytuomarioikeuksien lisäksi vahva kokemus rodun työkoirajalostuksesta ja kasvatuksesta sekä koulutuksesta. Näyttelyssä arvioidaan ulkomuodon lisäksi koiran luonne vahvalla painotuksella. Näyttelyssä on pääsääntöisesti joka vuosi n. 20 kaukasiankoiraa esillä. Kaukasiankoirien erikoisnäyttely Top Ovcharka Show on järjestetty vuosittain 2007 lähtien.

Rodun koirien jalostustarkastukset

2008 järjestettiin ensimmäinen kaukasiankoirien jalostustarkastus, jossa tuomari arvioi rakenteellisten seikkojen lisäksi koiran luonnetta, esim. arkuutta ympäristölle (paikka, alusta, äänet) ja ihmisille. Jalostukseen käytettäville koirille suositellaan jalostustarkastuksen suorittamista. Jalostustarkastuskriteeristö ja arviointilomake on tehty yhteistyössä rotuasiantuntijoiden Irina Poletaevan ja Lidya Repinan kanssa.

Jokaiselle jalostustarkastetulle koiralle annetaan ohjeita asioista, joihin erityisesti on kumppania valittaessa kiinnitettävä huomiota. Liitteessä 7 on listattu kaikkien jalostustarkastettujen koirien tulokset tilastomuodossa ilman nimeä. Kunkin koiran tiedot ovat yhdistyksen kotisivuilla nähtävissä ja ne on myös julkaistu jäsenlehdessä.

Jalostustarkastus on järjestetty vuosittain, lukuun ottamatta vuotta 2009, jolloin tapahtuma jouduttiin peruuttamaan sairastapauksen vuoksi sekä vuonna 2013, jolloin koiramäärän vähyyden vuoksi tilaisuus jouduttiin perumaan. Vuosina 2018-2023 on yhdistyksen jalostustarkastuksiin osallistunut vain kaksi kaukasiankoiraa.

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Kaukasiankoiran rakennetyyppi, kestävyys ja vaatimattomuus ovat kehittyneet vuosisatojen aikana karuissa olosuhteissa missä koirat ovat tehneet töitä vuorokauden ympäri niukalla ravinnolla. Koirilta on vaadittu suunnatonta kestävyyttä, mutta tarvittaessa myös räjähtävää voimaa. Rakenne on muovautunut kestäväksi pitkät vaellukset vaativassa maastossa ja samalla antamaan koiralle mahdollisimman hyvät edellytykset taistelussa petoja tai ihmistä vastaan.

Rodun yksilöitä arvioidessa on ensiarvoisen tärkeää arvioida rakennetta ja ominaisuuksia kokonaisuutena käyttötarkoitusta huomioiden. Koiran olisi tarpeellista täyttää työkäytön vaatimukset, jotta se olisi jalostuksellisesti merkityksellinen yksilö. Erytystä huomiota olisi kiinnitettävä, että pää ja liikuntaelimistö olisivat riittävän kehittyneet.

Otteita Irina Poletaevan kirjoittamasta ja Dmitry Poletaevin kääntämästä tiivistelmästä, joka on julkaistu neliosaisena artikkelisarjana ”*Kommentteja rotumääritelmään*” Kaukasialainen-lehdessä Artikkelisarja perustuu suurelta osin Venäläiseen asiantuntijakirjallisuuteen rodusta (Kalinin, Krasnovskaya):

Kaukasiankoira on suurikokoinen ja vankkarakenteinen olematta kuitenkaan liian suuri tai raskas, jolloin reaktionopeus ja liikkuvuus kärsivät. Sopusuhtaisuus ja rungon mittasuhteet ovat tärkeämpiä kuin koko. Rungon mittasuhteiden indeksilaskentakaava on: (rungon vino pituus) / (säkäkorkeus) * 100. Toivottu indeksi on uroksilla 102– 106 ja nartuilla 102–108. Myös luuston kehittyneisyyttä mitataan indeksillä, jonka laskentakaava on:

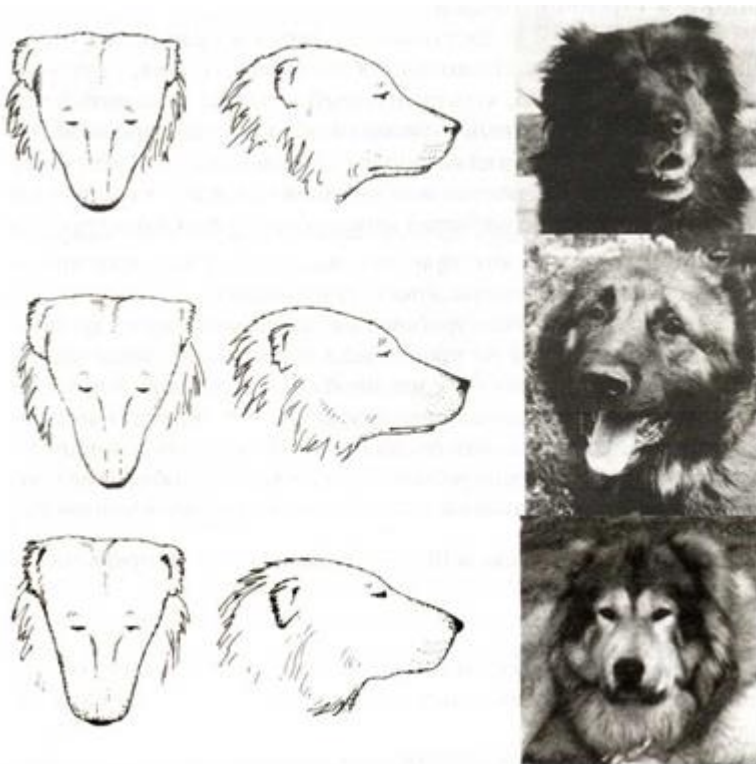

(kämmenen ympärysmitta) / (säkäkorkeus) * 100.

Toivottu luuston indeksi on uroksilla 20-22 ja nartuilla 19-22.

Pää on suuri suhteessa runkoon. Pään pituuden tulisi olla 39–40% säkäkorkeudesta ja kuonon 36–38% koko pään pituudesta. Kallo on leveä, lihaksikas ja poskiluut ovat hyvin kehittyneet. Purulihakset ovat voimakkaasti kehittyneet ja leuka on voimakas. Kuono on tyvestä leveä, tilava, hyvin täyttynyt silmien alta ja kapenee hieman kirsua kohden. Huulet ovat tiiviit. Otsapenger ei ole ilmeinen. Pää muistuttaa ylhäältä katsottuna leveää tylppää kiilaa. Pään rakenteen tulee mahdollistaa huomattava puruvoima.

Silmät ovat pienet, soikion muotoiset, vinosti asettuneet ja silmäluomet ovat tiiviit. Silmien asento, koko ja muoto ovat yhteydessä rodulle tyypillisiin anatomisiin piirteisiin kallon rakenteessa. Korvat ovat korkealle asettuneet, pienet ja riippuvat. Hampaat ovat suuret, vahvat ja hyvin kehittyneet. Hampaisto on täydellinen ja purenta on tiivis saksipurenta. Etuhampaat ovat leveässä rivissä. Riittämättömästi kehittynyt ja heikko alaleuka voi aiheuttaa erilaisia ongelmia ja virheitä purentaan ja hampaistoon (kuva 6).

Kaula on voimakas ja lyhyt. Kaulan pituus on yleensä yhtä pitkä kuin pään pituus. Kaulan on kyettävä välittämään hyökkäyshetkellä takajaloista saakka välittyvä voimakas impulssi. Liian pitkä, ohut tai heikko kaula on kyvytön kestämään kamppailun huomattavan suurta kuormitusta.

Säkä on leveä, lihaksikas ja selvästi selkälinjan yläpuolella erottuva. Lavan tulisi olla riittävän leveä, pitkä ja viistosti asettunut. Hyvin kehittynyt lihaksisto ja toivottava anatominen rakenne takaavat riittävän joustavuuden ja liikkeiden mekaniikan. Selkä on leveä, suora ja lihaksikas. Vatsa on kohtuullisesti kuroutunut. Häntä on korkealle asettunut, sirpin muotoinen, koukkumainen tai renkaaksi kiertynyt. Hännän asento on tiiviissä yhteydessä lantion rakenteeseen. Alas asettunut häntä on monesti yhteydessä vinoon lantioon.

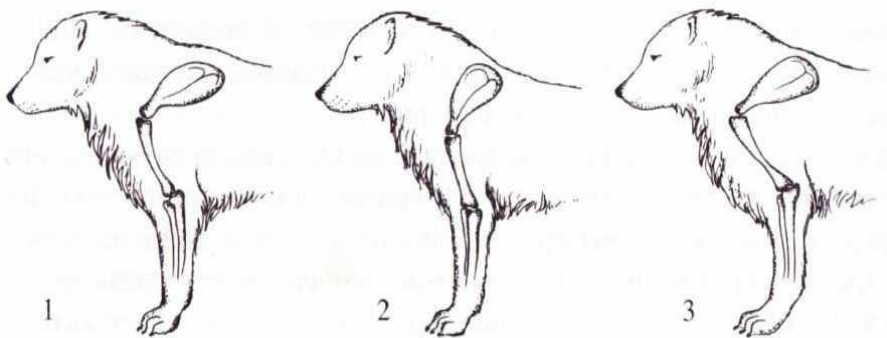
Lanne on lyhyt, leveä ja hieman kupera. Toivottava lanteen pituuden ja rintalastan pituuden suhde on 1:2. Liikkeessä parhaan joustavuuden takaamiseksi olisi lanteen oltava hyvin lihaksikas ja hieman kupera. Tällainen rakenne antaa kaukasiaankoiralle vahvan ylälinjan, jota tarvitaan liikkeiden taloudellisen kasvattamiseksi mikä puolestaan on tarpeellista taistelun ja hyökkäyksien yhteydessä syntyvän voimakkaan rasituksen kestämiseksi.

Lantio on leveä, lihaksikas ja lähes vaakasuoraan asettunut. Lantion asento on yhteydessä rodulle tyypilliseen takaraajojen rakenteeseen, joka koostuu niukahkoista nivelkulmauksista ja lyhyistä vivuista. Liian vino tai täysin suora lantio johtaa liikkeen tuottavuuden laskuun koska takaraajojen liikkeen voima eikä suunta toteudu oikein. Liian kapea lantio ja siitä johtuva kapea takajalkojen asento ei tuo riittävää vakautta koiran keholle ja on näin ollen vakava puute.

Rinta on leveä, syvä ja pyöreähkö. Rintakehän alalinja on kyynärpäiden tai niitä alemmalla tasolla, jotta se tarjoaa tukea eturaajoille. Rintakehän tulisi olla pyöreähkö ja hyvin kehittynyt, jotta se tarjoaa riittävän leveän ja tukevan asennon koiran etuosalle muttei tynnyrimäinen koska se vaikeuttaisi taloudellista liikkumista vaikeassa maastossa ja pitkillä matkoilla. Kapea rintakehä aiheuttaa ongelmia tasapainoon ja etujalkojen virheellisen asennon. Alikehittynyt rintakehä ei takaa riittävästi tilaa kriittisille sisäelimille.

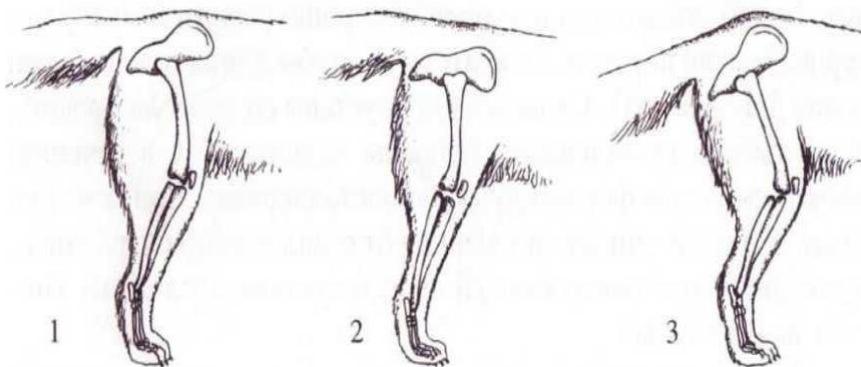
Eturaajat ovat suorat ja yhdensuuntaiset. Jalan pituus maasta kyynärpäähän on hieman yli puolet säkäkorkeudesta. Toivottavaa on, että olkaparren pituus on sama kuin lavan ja näiden välinen kulma olisi noin 100 astetta. Korkearaajaisuuden indeksi on 50-54 ja laskenta kaava on: (eturaajan korkeus maasta kyynärpäähän) / (säkäkorkeus) * 100. Välikämmenet ovat lyhyet, massiiviset ja pystysuorat. Toivottavaa on, että välikämmenen ympärysmitta olisi uroksilla vähintään 14-17cm ja nartuilla 13- 16cm (kuva 7).

Kuva 7. Eturaajojen rakenne: 1 oikeanlainen rakenne; 2 suora olkapää; 3 terävä olkapääkulmaus. Kalinin,V.et al.

Takaraajat takaa katsottuna suorat ja yhdensuuntaiset. Sivusta katsottuna hieman suoristuneet polvikulmaukset. Reiden oltava riittävän leveä hyvin kehittyneellä lihaksistolla. On toivottavaa, että sääriluupituus on sama reisiluun kanssa. Asento ei ole taakse vedetty. Takaraajat kaukasiankoiralla omaavat niille ominaisen rakenteen, joka mahdollistaa tehokkaan äkillisen kiihdytyksen petoeläimen kiinniottamista ja sitä vastaan kamppailemista varten. Korostuneet kulmaukset oikeanpituisten luiden yhteydessä voi olla merkki jänteistön riittämättömästä voimakkuudesta, jolloin koiran takapää liikkuu ikään kuin puoli-istuen. Pitkät luut tai korostuneet kulmaukset eivät ole ominaisia kaukasiankoiralle. On toivottavaa, että reisi olisi rauhallisesti seisnessä kiinnittynyt lantioon 100 asteen kulmassa horisonttiin nähden ja että polvikulmaus reisi- ja sääriluun välillä olisi 150 astetta. Hyvin kehittynyt lihaksisto takaraajoissa on erittäin tärkeää (kuva 8)

Kuva 8. Takaraajojen rakenne: 1 oikeanlainen rakenne; 2 suorat takakulmaukset, liian suoristuneet polvi- ja kinnerkulma; 3 luisu lantio Kalinin, V. et al.

Käpälät ovat sekä edessä että takana kookkaat, soikeat ja tiiviit.

Liikkeet ovat verkkaiset ja vapaat. Tyypillinen liikuntatapa on lyhyt ravi, joka muuttuu raskaaksi mutta nopeaksi laukaksi. Raajojen nivelet suoristuvat vapaasti. Ylälinja on tiivis ja joustaa liikkeessä. Säkä ja lantio ovat liikkeessä samalla korkeudella. Tämänkaltainen nopea mutta lyhytaikainen laukka on tarpeen petoeläimen jahtaamisessa.

Karvapeite on suora ja karkea. Pohjavilla on vahvasti kehittynyt ja pääväriä vaaleampaa. Päässä ja raajojen etupuolella karva on lyhyttä ja tiiviisti ihonmyötäistä.

4.4.4 Yhteenvedo rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Keskeisimmät ongelmakohdat

Jalostustarkastusten perusteella suurimmat puutteet ovat päässä, rotutyypissä ja takaosassa sekä liikkeissä. Sen sijaan esim. luustoltaan lähes kaikki ovat saaneet mm. koiranäyttelyissä maininnan erinomainen.

Rodun jalostusasiantuntijoiden: Kirkitskaya (2013), Donicheva (2015), Pudeev (2016), Polivanov (2017), Olah (2023) ja Katsnelson (2024) arvioinneissa suomalaisista kaukasiankoirista rakenne- ja ulkomuoto-ongelmiksi on mainittu mm. otsan rakenne, pyöreä kallo ja silmät sekä puutteellinen kuonon tilavuus (Davydova 2009, Repina 2012), lyhyet takaraajat (Grinko 2010) ja rodun muuttuminen enemmän mastiffityyppiseksi (Kacnelson 2011). Laajemmat referoinnit ovat liitteenä. Puutteelliset ja niukat takakulmaukset voivat altistaa risticidevaurioille.

Ongelmien mahdollisia syitä

Rodun nykyinen rakenne ei merkittävästi poikkea alkuperäisestä, vaikka ylilyöntejä esiintyy. Varsinkin nykymuodin aiheuttamaan liian suuren koon ja raskaan rakenteen ihannointiin pitää suhtautua riittäväällä vakavuudella, jotta käyttötarkoitukseen sopiva rakenne säilyy.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun edellisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi

Edellinen, ehdollisena JTT:n hyväksymä tavoiteohjelma on esitetty vuosille 2019-2023(-2024). Korjattua ohjelmaa ei toimitettu SKL:oon, joten JTO puuttuu rodun tiedoista Jalostustietojärjestelmässä.

Rodun ensimmäisen tavoiteohjelman voimassaolokausi

Kennelliiton Jalostustieteellinen toimikunta on hyväksynyt 2008 yhdistyksen ja rotujärjestön hyväksymänä esitetyn ja korjatun JTO:n vuosille 2008-2012.

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

2018-2023 tuontiuroksien osuus on 20 % ja 60 % uroksista on astunut 2 narttua. Kaikilla viidellä käytetyllä uroksella on kaikilla lonkat A tai B, mutta kolmella kyynärät 1/0 – 2/2. *Ursuksen* jälkeläisistä A-lonkkaisen nartun kanssa on tutkittu 2022 syntyneestä pentueesta 67 %. Tutkitusta 1 rajautuu jalostuksen ulkopuolelle lonkkatuloksen mukaan. *Imperatorin* jälkeläisistä 2021 syntyneestä pentueesta on tutkittu reilu 36 % ja *Arak Z Jastrzebiej Gory:n* esnimmaisestä, 2021 syntyneestä pentueesta on tutkittu 2/7 (29%). Tutkimusikäisiä jälkeläisiä uroksilla on 38/45 (32 %). Muiden urosten jälkeläisiä ei ole terveystutkittu.

Taulukko 10: 2018-2023 syntyneiden urosten jälkeläistilasto

#	Uros	HD ED	Synt	Pennut			Lonkat				Kyynärnivelet			
				Pen tueet	Yhteen- sä	Vuoden aikana	Tutkit -tu	Sairas	Tutkit- tu %	Sairas %	Tutkit- tu	Sairas	Tutkit- tu %	Sairas %
1	MVA LITTLE FREAK'S URSUS	B/A 2/1	2020	2	13	0	6	4	46%	67%	6	1	46%	17%
2	IMPERATOR	A/A 1/0	2018	1	11	0	4	3	36%	75%	4	2	36%	50%

3	ARAK Z JASTRZEBIEJ GORY Puola	A/A 0/0	2019	2	11	0	2	1	18%	50%	2	1	18%	50%
4	CATAVALES CANNON	B/B 0/0	2019	2	6	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
5	TSKARO SHAMIR	B/A 2/2	2021	1	4	4	0	0	0%	*	0	0	0%	*

Taulukko 11. Urosten jälkeläistilasto 2014-2023 syntymävuoden mukaan

#	Uros	HD ED	Synt	Pennut				Lonkat				Kynnärnivelet			
				Pentu- eet	Yhteensä	Vuoden aikana	Toisessa polvessa	Tutkit- tu	Sai- ras	Tutkit- tu %	Sairas %	Tutkit- tu	Sai- ras	Tutkit- tu %	Sai- ras %
1	MVA FINAZIAT BARAN Viro	A/A 0/0	2016	5	29	0	6	10	9	34%	90%	10	2	34%	20%
2	MVA DEXTER ASHMANI Puola	B/B 0/0	2017	5	27	2	13	8	5	30%	62%	8	4	30%	50%
3	MVA GREY CARDIDAL LARRY, Latvia	A* 0*	2015	3	22	0	26	10	9	45%	90%	10	4	45%	40%
4	GEFEST CHUDOMIR Valko-Venäjä	B/B 0/0	2016	2	16	0	11	3	1	19%	33%	3	2	19%	67%
5	PAMIR Ukraina	B/C 0/0	2016	3	15	0	0	2	2	13%	100%	2	2	13%	100%
6	MVA LITTLE FREAK'S URSUS	B/A 2/1	2020	2	13	0	0	6	4	46%	67%	6	1	46%	17%
7	IMPERATOR	A/A 1/0	2018	1	11	0	0	4	3	36%	75%	4	2	36%	50%
8	ARAK Z JASTRZEBIEJ GOR, Puola	A/A 0/0	2019	2	11	0	0	2	1	18%	50%	2	1	18%	50%
9	ATHANASIOUS	A/A 0/0	2016	2	9	0	0	4	3	44%	75%	4	1	44%	25%
10	ROADKING	A/B 0/0	2015	1	9	0	0	4	3	44%	75%	4	3	44%	75%
11	BASTION KAVKAZA ELGAR, Venäjä	A/A 0/0	2017	1	9	0	0	1	1	11%	100%	1	0	11%	0%
12	MVA SIRIOUS BLACK BALKAN MASTER, Serbia	A* 0*	2015	1	9	0	20	5	4	56%	80%	5	2	56%	40%
13	ZAIJAS LISSUN- PARACELSUS	C/B 1/0	2014	1	8	0	0	3	3	38%	100%	3	2	38%	67%
14	HRANITEL GOR FAVORIT Venäjä	B/D 0/0	2017	1	8	0	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
15	MOGUCHIY VULGASH Ukraina	D/D 0/1	2015	1	7	0	0	2	2	29%	100%	2	1	29%	50%
16	BOLSEVIK	C/C 0/0	2015	1	6	0	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
17	KHRANITEL OCHAGA ARTEMIY, Venäjä	E/E 0/0	2014	1	6	0	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
18	CATAVALES CANNON	B/B 0/0	2019	2	6	0	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
19	JMVA MEDVED ROSSII EGER, Venäjä	A/A* 0/0*	2015	2	5	0	34	5	0	100%	0%	5	2	100%	40%
20	TSKARO SHAMIR Venäjä	B/A 2/2	2021	1	4	4	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*

Taulukko 12. 2018-2023 syntyneiden narttujen jälkeläistilasto

Ajanjaksolla 2018-2023 käytetystä nartusta 3 (27 %) on tuonteja. Vain kolme nartuista (27 %) on tervelonkkaisia, reilu 45 %:lla on D-lonkat ja 28 % nartuista on C-lonkkaisia. 27 %:lla on kynnärtulos 1, muilla 0. *Catavales Akrabadabran* ainoan, 11 pennun pentueen isänä on *Imperator* (tutkittu 36 %). *Catavales Anastasialla* (10.10.2018-18.4.2023) on puuttuvien terveystutkimusten vuoksi Ei jalostukseen (EJ)-rekisteröity 3 pennun pentue ja *Catavales*

Anna Kareninilla pentue Venäjätuonnin *Tsarko Samir*, kanssa. Ei tutkittuja jälkeläisiä. Nämä nartut ovat täyssisaruksia, joiden isä on Latviantuonti *Grey Cardinal Larry* (sijalla 3., ja uroksista toiseksi eniten, 26, toisen polven jälkeläistä) ja emä eniten käytetty narttu *Karpatskaya Strazara Freya*, jolla on myös nartuista toiseksi eniten toisen polven jälkeläisiä (24). Sijalla 2. olevalla nartulla, *Kalinka of Galdon*, Bulgaria, on tehty uusintayhdistelmä uroksen Puolantuontiuroksen, *Arak Z Jastrzebiej Goryn* kanssa. Pentuja on yhteensä 11, joista on terveystutkittu kaksi. Toinen tutkituista on HD A ja ED 0, toisella HD C ja ED ½.

#	Narttu	HD ED	Synt	Pennut			Lonkat				Kynnärnivelet			
				Pentueet	Yhteensä	Toisessa polvessa	Tutkitu	Sairas	Tutkitu %	Sairas %	Tutkitu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %
1	CATAVALES AKRABADABRA	D/D 0/0	2018	1	11	0	4	3	36%	75%	4	2	36%	50%
2	MVA KALINKA OF GALDON, Bulgaria	C/C 1/1	2018	2	11	0	2	1	18%	50%	2	1	18%	50%
3	GREY CARDINAL RANA, Latvia	D/D 1/1	2019	1	9	0	1	1	11%	100%	1	0	11%	0%
4	MVA LITTLE FREAK'S RUTH	A/A 0/0	2019	1	8	0	1	1	12%	100%	1	1	12%	100%
5	LITTLE FREAK'S VILLANELLE	A/A 0/0	2020	1	8	0	6	4	75%	67%	6	1	75%	17%
6	LITTLE FREAK'S URALOCHKA	C/C 0/0	2020	1	7	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
7	LITTLE FREAK'S WARRIOR PRINCESS	C/D 0/0	2020	1	5	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
8	CATAVALES ANNA KARENINA	D/D 1/0	2018	1	4	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
9	AKIRA Z JASTRZEBIEJ GORY, Puola	A/A 0/0	2019	1	3	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
10	HRANITEL GOR KARINE	D/D 0/0	2019	1	3	0	1	1	33%	100%	1	0	33%	0%
11	CATAVALES ANASTASIA	- -	2018	1	3	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*

Taulukko 13. Narttujen jälkeläistilasto 2014-2023 syntymävuoden mukaan

#	Narttu	HD ED	Synt.	Pennut				Lonkat			Kynnärnivelet				
				Pentu eet	Yhteen sä	Vuoden aikana	Toisessa polvessa	Tut- kittu	Sai- ras	Tutkit- tu %	Sai- ras %	Tutkit- tu	Sai- ras	Tutkit- tu %	Sai- ras %
1	MVA KARPATSKAYA STRAZARA FREYA; Romania	C/C 0/0	2016	2	25	0	24	10	9	40%	90%	10	3	40%	30%
2	JV-16 FINAZIAT BATSEBA Viro	C/B 2/2	2016	3	21	0	11	5	3	24%	60%	5	3	24%	60%
3	C.I.B. ALMA IZ ALEKSANDROVOI SLOBODY Venäjä	D/D 0/0	2016	3	19	2	28	9	7	47%	78%	9	4	47%	44%
4	ZAIJAS LISSUN-PUUSKUPUH	D/D 0/0	2014	3	15	0	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
5	BIRUSA CHALO Ukraina	B7B 0/0	2015	2	15	0	3	2	1	13%	50%	2	2	13%	100%
6	CATAVALES AKRABADABRA	D/D 0/0	2018	1	11	0	0	4	3	36%	75%	4	2	36%	50%
7	MVA KALINKA OF GALDON Bulgaria	C/C 1/1	2018	2	11	0	0	2	1	18%	50%	2	1	18%	50%
8	GREY CARDINAL RANA Latvia	D/D 1/1	2019	1	9	0	0	1	1	11%	100%	1	0	11%	0%
9	LITTLE FREAK'S VILLANELLE	A/A 0/0	2020	1	8	0	0	6	4	75%	67%	6	1	75%	17%
10	MVA LITTLE FREAK'S RUTH	A/A 0/0	2019	1	8	0	0	1	1	12%	100%	1	1	12%	100%
11	LITTLE FREAK'S URALOCHKA	C/C 0/0	2020	1	7	0	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
12	FINAZIAT KIUKKUPUSSI	B/B 2/2	2016	1	5	0	0	1	1	20%	100%	1	1	20%	100%
13	LITTLE FREAK'S WARRIOR PRINCESS	C/D 0/0	2020	1	5	0	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
14	CATAVALES ANNA KARENINA	D/D 1/0	2018	1	4	4	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
15	HRANITEL GOR KARINE Venäjä	D/D 0/0	2019	1	3	0	0	1	1	33%	100%	1	0	33%	0%
16	AKIRA Z JASTRZEBIEJ GORY Puola	A/A 0/0	2019	1	3	0	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
17	CATAVALES ANASTASIA	- -	2018	1	3	0	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
18	NIRVANA MILANOVSKY R MOUNT CHÁN, Slovakia	C/D 0/0	2015	1	3	0	0	1	1	33%	100%	1	0	33%	0%

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Jalostuspohja Jalostuspohja säilyy vähintään nykyisellään. Sukusiitosprosentti on alle 2 %. Vältetään samojen koirien toistuvaa ja liikaa jalostuskäyttöä. Isät/emät-suhde vähintään 0,90.	Jalostussuosituksena 2018-2024: - jälkeläismääräraja 13 - uusintayhdistelmän voi tehdä vain, jos ensimmäisessä pentueessa on 1-3 pentua Tiedottaminen. Kasvattajia kannustetaan tekemään yhteistyötä.	Tavoite vain osittain toteutunut: - 8 uroksella on 13 tai enemmän ensimmäisen polven jälkeläistä ja nartuista 9:llä - uusintayhdistelmiä on tehty - isät/emät-suhde on noussut, mutta ei tavoitteeseen ollen 0,84 Toteutunut: sukusiitos% on keskimäärin alle 2 %
Luonne ja käyttäytyminen Luonne on tasapainoinen ja rauhallinen. Arat koirat tulisi oppia tunnistamaan ja jättämään jalostuksen ulkopuolelle. Typistämättömät koirat luonnetestataan.	Luonnetestien ja jalostustarkastusten järjestäminen. Tiedottaminen.	Ei toteutunut: Luonnetestejä ei järjestetty korona-aikana. Luonnetesteihin ei ole osallistuttu. Jalostustarkastukseen on osallistunut vain kaksi koira.
Käyttöominaisuudet	Rodulle oman arviointimenetelmän	Rodun alkuperäisiä

Rodun alkuperäiset käyttöominaisuudet säilytetään. Soveltuu rodunomaiseen käyttöön aluevartijaksi tai laumanvartijaksi.	suunnitteleminen. Selvittää, miten typistettykorvaisia koiria voi testata rikkomatta eläinsuojelulakia.	käyttöominaisuuksia mittaavaa arviointimenetelmää ei ole. Typistettykorvaiset eivät saa osallistua virallisiin testeihin tai kokeisiin. Joitakin yksilöitä tiettävästi on kotieläintiloilla karjan tai lampaiden vartijoina.
Terveys ja lisääntyminen Kaukasiankoira on terve, normaalisti lisääntyvä ja pitkäikäinen. Terveystutkimusmäärien lisääntyminen 20-30 %:lla.	PEVISA: D-lonkkainen yhdistetään vain A tai B-lonkkaisen kanssa ja 2-kyynäräisen vain O-kyynäräisen kanssa. Jalostussuositukset. Terveyskyselyt. Kartoitetaan sydänsairauksia, kilpirauhasen vajaatoiminnan ja epilepsian mahdollista esiintymistä. Joukkoterveystarkastukset.	PEVISA-ohjelmaa on pääsääntöisesti noudatettu ja koirat ovat FI-rekiserissä, mutta lukuisissa pentueissa toinen osapuoli on D-lonkkainen ja kyynärniveliltään muita, kuin O-lausuttuja on käytetty jalostukseen. Luustokuvausten määrä ei ole noussut. Terveyskysely toteutettiin 2024.
Ulkomuoto Rodunomainen ulkomuoto, rakenne ja rotutyyppe. Korjattavaa: pääläen ja kuonon piteuden mittasuhte, pyöreä, kapea kallo ja kuono, liian voimakas otsapenger, alas kiinnittyneet korvat, pyöreät ja avoimet silmät, löysät huulet, lyhyt alaleuka Kaukasiankoira on hyvin liikkuva ja toimiva työkoira.	Jatketaan ulkomaisten asiantuntijoiden käyttämistä yhdistyksen tapahtumissa. Julkaistaan rotuasiantuntijoiden haastatteluja. Ulkomuototuomareiden koulutus. Kasvattajapäivät.	Ulkomuotoa voi arvioida näyttelyarvosteluista, jossa yleisin arvosana on erinomainen (ERI). Analysointia yksityiskohdista ei ole tehty.

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

Rodussa jää jalostuksen ulkopuolelle n. 65 % koirista virallisten terveystutkimusten puuttumisen vuoksi. Lonkkakuvatuista 12,8 % ajanjaksolla 2018-2022 syntyneistä jää jalostuksen ulkopuolelle ja kyynärkuvatuista 5,6 %.

Jalostussuositusten ja PEVISAn ajantasaisuuden arviointi

PEVISA-ohjelmassa olevia luusto- ja nivelterveyden paranemiseksi asetettuja yhdistelmäkohtaisia rekisteröintirajoitteita tulee seurata JTO-kauden aikana. Toistaiseksi lonkka- ja kyynärterveydessä ei ole tapahtunut edistystä.

Edeltävän kauden uuden PEVISA-ohjelman myötä on kuitenkin nähtävissä, että useimmissa yhdistelmissä molemmilla vanhemmilla on O/O kyynärät ja hieman lisääntyvissä määrin C-lonkkaiset, kuten PEVISA:n ohjaamana D-lonkkaisetkin, on yhdistetty terveeseen lonkkalausunnan omaavan kanssa.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostuspohja

Rodun jalostuspohjan tulee nousta. Tehollisen koon tulee olla vähintään 50 %, mieluummin enemmän. Sukusiitosprosentti saa olla enintään 2 %, jotta rodun monimuotoisuus ei vähene entisestään. Rodun koiria käytetään jalostukseen ohjeiden ja suositusten mukaisesti välttämällä liikakäyttöä ja samansukuisten koirien laajaa käyttämistä. Uusintayhdistelmiä ei tule tehdä.

Käyttäytyminen ja luonne

Koirien luonteet ja arkikäyttäytyminen säilyvät rodunomaisina. Arkoja tai aggressiivisia koiria ei käytetä jalostukseen. Luonnetestit ja jalostustarkastukset otetaan käyttöön ja vähintään jalostukseen käytettävillä koirilla on jokin virallinen arvio luonteesta ennen jalostuskäyttöä.

Käyttöominaisuudet

Kaukasiankoiran laumanvartijaominaisuudet säilytetään, mutta siten, että koiran kanssa on turvallista elää sen itsensä ja oman laumansa kesken uusi eläinten hyvinvointilaki ja sen asetukset huomioiden.

Terveys ja lisääntyminen

D- ja E-lonkkaisten määrä vähenee koiran omaa hyvinvointia lisäten. Kynärterveys paranee entisestään. Ristisideongelmaa vähennetään jalostusvalinnoilla.

Ulkomuoto

Ulkomuoto säilyy vähintään nykyisen laisena. Koirien terveyttä ja liikunnallisuutta edellyttävät rakenneominaisuudet huomioidaan jalostusyksilöiden ja yhdistelmien osalta. Päässä kallon ja kuonon mittasuhteet ovat suositusten mukaiset, alaleuat vahvat, silmäluomet eivät ole avoimet (makrolepharon) ja koiralla on riittävästi polvikulmausta.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Suosituksat jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksista

1. Yleiset periaatteet

Jalostukseen käytettävän koiran tulee olla terve, luonteeltaan ja käytökseltään yhteiskuntakelpoinen ja rodun perinnöllisten sairauksien ja vikojen osalta virallisesti tutkittu.

Tehollisen populaatiokoon kasvattaminen on kaikkien kasvattajien yhteinen tavoite ja siihen pyritään seuraavin keinoin:

- ✓ Käyttämällä jalostukseen useita uroksia ja narttuja
- ✓ Huolehtimalla, ettei yksittäisen koiran elinaikanaan jättämien jälkeläisten osuus ylitä 5 % sukupolven koirakannasta. Sukupolven koirakanta lasketaan vuosittaisen kokonaisrekisteröintimäärän summana viimeisten 5 vuoden ajalta. Käytännössä tämä tarkoittaa 10 pentua, mikäli rekisteröintimäärät pysyvät samana (2019-2023: 190x5%)
- ✓ Maahantuomalla Suomen kannan suhteen erilinjaisia uroksia ja narttuja jalostusmateriaaliksi.
- ✓ Yhdistelmän uusiminen on sallittua ainoastaan, jos ensimmäisessä pentueessa rekisteröidään alle neljä pentua.

Kasvattajan vastuu

- ✓ Kasvattajan tulee toimia hyvän kenneltavan mukaisesti ja noudattaen Suomen Kennelliiton sääntöjä ja määräyksiä sekä yhdistyksen hyväksytyjä jalostussuosituksia.
- ✓ Kasvattaja kantaa yksin päävastuun kasvatustoiminnastaan.
- ✓ Jalostukseen käytettävien yksilöiden tulee olla yhdistyksen suositusprikaatteiden mukaisia.
- ✓ Kasvattajan tulee poistaa jalostuskäytöstään koira, jonka todetaan periyttävän merkittävästi jotain sairautta tai virhettä.
- ✓ Kasvattajan on oltava rehellinen omassa kasvatustyössään ja hänen on kunnioitettava myös toisten kasvattajien työtä.
- ✓ Kasvattajan tulee välttää matadorijalostusta käyttämällä mahdollisimman monia erilinjaisia koiria jalostukseen.
- ✓ Kasvattajan työn tulee olla suunnitelmallista siten, että hän edesauttaa koirakannan pysymistä terveenä ja populaation säilymistä laajana.
- ✓ Kasvattaja seuraa kriittisesti omaa kasvatustoimintaansa ja antaa tukensa kasvattamiensa pentujen omistajille.
- ✓ Suositellaan, että kasvattaja on Suomen Kennelliiton jäsen ja että hän on allekirjoittanut Suomen

Kennelliiton kasvattajasitoumuksen.

Uroksen omistajan vastuu

- ✓ Uroksen omistajan ei tule antaa urostaan huonokuntoiselle tai epätyypilliselle nartulle. Hänen tulee varmistaa, että astutettava narttu täyttää jalostusyksilön vähimmäissuosituksen.
- ✓ Uroksen omistaja antaa omistamastaan koirasta pyydetyt tiedot avoimesti ja mitään seikkoja salaamatta sekä huolehtii, ettei urosta käytetä liian monelle nartulle.
- ✓ Uroksen omistajan tulee omalta osaltaan huolehtia jalostussuosituksen täyttymisestä pentueiden kohdalla.

2. SUOSITUS KOIRAN ULKOMUODON OSALTA

Jalostukseen ei tule käyttää koira, jolla on rotumääritelmän mukaan hylkääviä virheitä.

Yhdistyksen suosituseriaatteen ovat, että jalostukseen käytettävän nartun ja uroksen tulee olla palkittu vähintään kaksi kertaa maininnalla erittäin hyvä eri tuomareilta, joista toinen on saatu yli 15 kk:n iässä. Myös ulkomailla saatu virallinen näyttelytulos hyväksytään, tällöin saadun palkinnon tulee vastata suomalaista arvosteluasteikkoa. Top Ovcharka Show rinnastetaan virallisiin näyttelyihin.

Hyväksytyt jalostustarkastus korvaa puuttuvat näyttelytulokset.

3. SUOSITUS LUONTEEN OSALTA

Yhdistys suosittelee kaikkien jalostukseen käytettävien yksilöiden luonnetestaamista. Rotuyhdistys edellyttää, että jalostukseen käytettävät koirat eivät ole arkoja eivätkä käyttäydy vaarallisen aggressiivisesti, omaavat hyvän hermorakenteen ja korkean reagointikynnyksen. Koirien tulee olla niin luonteensa kuin käyttöksensä puolesta yhteiskuntakelpoisia.

4. SUOSITUS KÄYTTÖOMINAISUUKSIEN OSALTA

Kaukasiankoiran alkuperäinen käyttötarkoitus on laumanvartija. Rodun koulutettavuus on muun kuin reviiirin puolustamisen kannalta hyvin haastavaa. Kaikille rodun edustajille suositellaan kuitenkin arkitotelevaisuuskoulutusta sekä huolella tehtyä sosiaalistamista.

5. TERVEYTTÄ JA LISÄÄNTYMISTÄ KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET JA OHJEET

Pevisa-ohjelma: 2025-2029 perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelma edellyttää rekisteröitäviltä koirilta vanhempien lonkka- ja kyynärnivelkuvausta. Kuvausalaikäraja on 18kk. D-lonkkaisen saa yhdistää vain A- tai B-lonkkaisen kanssa. Kyynärtuloksen 2 omaavan saa yhdistää vain 0-tuloksen omaavan kanssa.

Tuontikoirien vanhemmilta ei edellytetä kuvaustuloksia, mikäli koirat ovat maasta, jossa ei ole kuvauspakkoa. Suomessa asuva ulkomaalainen koira on kuitenkin kuvattava.

Yhdistyksen suositukset:

- ✓ lonkka- tai kyynärniveldysplastiselle koiralle käytetään parempaa, mieluiten tervettä parituskumppania
- ✓ jalostukseen käytettävä narttu on astutushetkellä vähintään 22 kk ikäinen
- ✓ ensisynnyttäjä on alle 5-vuotias
- ✓ yli 8 vuotta vanhaa narttua ei tulisi enää käyttää jalostukseen
- ✓ nartun penikointiväli: Suomen Kennelliiton koirarekisteriohjeen mukaan nartun penikoimisvälin täytyy olla vähintään 10 kuukautta

Suomen Kennelliitto on myöntänyt kaukasiankoirille pysyvän poikkeusluvan käyttää jalostukseen ulkomaalaisia kaukasiankoirauroksia tai niiden tuontispermaa seuraavissa tapauksissa:

Mikäli maassa, johon uros on rekisteröity, ei vaadita kyynär- ja lonkkakuvaustuloksia, eikä uroksen suvussa ole viimeiseen kolmeen sukupolveen suomalaisia koiria niin sen jälkeläiset voitaisiin rekisteröidä ilman kyynär- ja lonkkakuvaustuloksia. Suomessa oleva ulkomaalainen koira on kuvattava. Yhdistyksemme jalostustoimikunta seuraa urosten käyttöä ja tiedottaa siitä kasvattajille.

6. MUITA OHJEITA JA SUOSITUKSIA

Yhdistyksen pentuvälitys välittää ainoastaan jäsentensä Suomessa kasvattamia pentueita, jotka rekisteröidään Suomen Kennelliiton koirarekisteriin voimassaolevien määräysten mukaisesti. Mikäli pentue ei kaikin osin täytä jalostussuosituksia, poikkeukset suosituksesta mainitaan pentuvälityslistalla. Henkilöt, jotka eivät ole yhdistyksemme jäseniä ja tahtovat pentueensa välitettäväksi maksavat palvelusta yhden (1) vuoden jäsenmaksun suuruisen summan jokaisesta välitettäväksi jätetystä pentueesta. Yhdistyksen ylläpitämällä uroslistalla olevien urosten tulee täyttää tämän suosituksen kaikki vaatimukset.

Suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle

Rodun viiden edeltävän vuoden rekisteröintien mukaisesti suositellaan, että yksittäisellä koiralla ei saa olla enempää, kuin 10 jälkeläistä, joka on 5 % rekisteröintien määrästä (2019-2023 190 pentua). Pentuekoko rodussa kuitenkin voi olla hyvinkin suuri, yli 10 pentua tai viimeisen JTO-kauden mukaan vain n. 5-6 pentua per pentue, joten enimmäismääräksi voidaan määritellä 1-2 pentuetta.

6.3 Rotujärjestön ja -yhdistyksen toimenpiteet

Kaukasiankoirien rotujärjestö on Palveluskoiraliitto.

Yhdistyksen tavoitteena on edistää rodun terveyttä, pitkäikäisyyttä ja huolehtia rodun riittävän laajasta populaatiokoosta sekä monimuotoisuudesta.

Rotuyhdistys julkaisee Kaukasialainen – lehteä kaksi kertaa vuodessa. Lehdessä julkaistaan mm. terveys- ja luonnetestitulokset, näyttelyarvostelut, jalostustarkastustulokset, jalostusuroslista sekä mahdollisuuksien mukaan tietoa tuontikoirista ja ulkomaalaisten kasvattajien esittelyjä.

Yhdistys pyrkii myös julkaisemaan asiantuntija-artikkeleita erilaisista koiranjalostukseen ja – pitoon liittyvistä asioista. Yhdistyksellä on myös omat kotisivut osoitteessa www.caucasian.fi. Yhdistyksellä on myös Facebook-profiili ”Suomen Kaukasiankoirat ry”, jota seuraa lähes kymmenkertaisesti ihmisiä kuin mitä yhdistyksessä on jäseniä.

Populaation koosta ja jalostuspohjasta pyritään huolehtimaan jalostuksen ohjesäännöillä ja suosituksilla, tiedottamalla ja pentuvälitysehdoilla, joka sisältää enimmäisjälkeläismäärärajan.

Luonteesta, käyttäytymisestä ja käyttöominaisuuksien säilymisestä, sekä rodunomaisista ulkomuoto- ja rakenneominaisuuksista huolehditaan mm. järjestämällä vuosittain jalostustarkastuksen, luonnetestin ja erikoisnäyttelyn, Top Ovcharka Shown, johon kutsutaan aina rodun alkuperämaista pitkän linjan asiantuntijatuomareita. Pyrkimyksenä on ollut käyttää DOSAAF:in asiantuntijoina toimineita tuomareita, joilla on vahva kokemus myös jalostus- ja käyttökoira-asioista.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Rodun jalostuksen suurimmat uhat ja mahdollisuudet

Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none"> • PEVISA-ohjelma • saatavilla jalostusmateriaalia ulkomailta • kontaktit ulkomaille • sukusiitos% pysynyt melko alhaisena • säänkestävyys • soveltuvuus käyttökoiraksi • koiraa hankkiessa tieto rodun aktiivisuustasosta • koiraa ei osteta ns. muotirotuna • kasvatus säilyy maltillisena 	<ul style="list-style-type: none"> • tuodaan samansukuisia koiria • sukulaistuminen ja sukusiitoksen kasvu • PEVISA-ohjelman ulkopuolella olevat resessiivisesti periytyvät sairaudet lisääntyvät • ulkomuotojalostus ja siinä liioittelu: koirien kokoa kasvatetaan näyttelyiden ja näyttävyyden vuoksi; rakenteensa puolesta käyttöominaisuudet katoavat • yksilöiden liiakäyttö kaventaa jalostuspohjaa • rodun koulutettavuus ja motivointi on haastavaa • rodun alkuperäiset käyttäytymistarpeet jäävät toteutumatta • rotutuntemuksen puute
Mahdollisuudet	Uhat

<ul style="list-style-type: none"> • kiinnostus laumanvartijoista rodunomaisiin työtehtäviin lisääntyy petokannan kasvun myötä • maaseudulle muuttaminen lisääntyy etätyömahdollisuuksien mukana • kodin, perheen ja pihapiirin turvaaminen lisää kiinnostusta rotuun • luonteen huomioiminen jalostuksessa • koiria luonnetestataan ja käytetään jalostustarkastuksissa • yhdistys aktivoituu järjestämään testejä • rodun oman terveystietokannan kehittäminen • rodun kysyntä ja tarjonta ovat tasapainossa keskenään 	<ul style="list-style-type: none"> • agrikulttuurin väheneminen Suomessa • uusia kotieläintiloja ei tule • pennut päätyvät rodulle soveltumattomiin olosuhteisiin • luonteiden muuttuminen aremmiksi ja terävemmiksi, joka hankaloittaa koiran ja omistajan elämää; vihaisuus lisääntyy ja koiria lopetetaan • kiinnostus luonteen ja käyttäytymisen testaamiseen vähenee • lisääntymis- ja synnytysongelmien lisääntyminen • erisukuisia koiria tuodaan vähemmän • rekisteröintimäärien lasku • ty pistettyjen tuontien osallistuminen testeihin ei toteudu • jalostuskoirien valinnan painopiste ulkomuotojalostukseen suuntautuva luonne- ja terveysominaisuuksien kustannuksella
--	--

Varautuminen ongelmiin

Luusto- ja nivelterveyttä pyritään parantamaan PEVISA-ohjelman avulla. Kun saadaan terveempiä koiria jalostuskäyttöön, nykyistä useampia koirayksilöitä päätyy myös jalostukseen. Pyritään kartoittamaan eri ominaisuuksia testeissä, rodun omassa näyttelyssä ja kouluttamalla ulkomuototuomareita huomioimaan alkueräisen käyttötarkoituksen ja rakenteellisten ominaisuuksien tärkeyden. Koirien luonteista ja rodun käyttöominaisuuksista tiedotetaan. Avoimuus ja rehellisyys jalostusvalintojen perusteena lisääntyy.

Järjestetään jalostustarkastuksia ja luonteen sekä käyttäytymisen arviointitestejä. Jalostussuositusten vaikutusta seurataan ja tarkistetaan säännöllisesti, jotta ne vastaavat mahdollisiin haasteisiin ja muutoksiin. Tiedottamista lisätään.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Vuosi	Tehtävä tai projekti
2025	- uusi JTO tulee voimaan - joukkokuvauspäivä - ulkomuototuomareiden koulutus - Kasvattajapäivät - valmistellaan ja hyväksytetään käyttäytymisen jalostustarkastuksen ihanneprofiili
2026	- järjestetään käyttäytymisen jalostustarkastus
2027	- suunnitellaan terveys-, lisääntymiskäyttäytymis- ja käyttäytymiskyselyt
2028	- toteutetaan kyselyt - valmistellaan ennakkotarkastukseen JTO:n päivitys mm. analysoimalla kyselytulokset
2029	- analysoidaan kyselytutkimusten tulokset - JTO-päivityksen 2030-2034 hyväksyttäminen yhdistyksen ja rj:n hallituksessa sekä Kennelliitossa
vuosittain	- järjestetään Top Ovcharka Show luonnetesti - jalostusneuvonta - jalostustarkastus - uroslistan ylläpito Kaukasialainen-lehdessä ja yhdistyksen www-sivuilla - luentoja rodun harrastajille ja kasvattajille

JTO:n ja PEVISAn vaikutuksen seuraaminen

Rotuydistys seuraa vuosisuunnitelmaan liittyen JTO:n ja PEVISA:n vaikutuksia rodun luonteista, käyttöominaisuuksista ja terveydestä. Jäsenistölle suunnattujen kyselyjen avulla voidaan reagoida muutoksiin ja tehdä tarvittavia toimenpidemuutoksia.

7. LÄHTEET

www.yliopistonapteekki.fi

www.auresalainlaakarit.fi

www.kennelliitto.fi

Davydova, Irina. Haastattelu, huhtikuu 2009.

Grinko Genadij. Haastattelu, huhtikuu 2010.

Kacnelson, Wladimir. Haastattelu, huhtikuu 2011.

Kalinin, V. Ivanova, T., Morozova, L. (nyk. Repina) – Otechestvennye porody sluzhebnyh sobak Krasnovskaya, O. Kavkazskaya Ovcharka

Kennedy, LJ. Major histocompatibility complex typing of dogs from Russia shows further dog leukocyte antigen diversity. *Tissue Antigens*. 2008 Feb;71(2):151-6.

Leroy, G. Genetic diversity of dog breeds: within-breed diversity comparing genealogical and molecular data. *Animal Genetics*. 2009 40, 323–332.

Poletaeva, Irina. Kommentteja rotumääritelmään. *Kaukasialainen*.

Ryabinina, O. M. Mitochondrial DNA Variation in Asian Shepherd Dogs. *Russian Journal of Genetics*, 2006, Vol. 42, No. 7, pp. 748–751.

Repina, Lidya. Haastattelu, huhtikuu 2012.

Serdyukov, Natalia ja Dmitri /kennel Pyat-Gor. Caucasian Ovtcharkas.

Suomen Kennelliito / Koiranet jalostustietokanta

Eestin Kennelliito jalostustietokanta

8. LIITTEET

Liite 1. Luonnearviot näyttelyarvosteluissa v 2008-2017

Liite 2. Ihanneluonneprofiili kaukasiankoiralle

Liite 3. Hannes Lohi, 2006 järjestetyn Terveyskyselyn koonti

Liite 4. Terveyskysely ja terveystietokannan vastaukset 2024

Liite 5. Yhdistyksen terveystietokannan vastaukset v 2013- kesäkuu 2018

Liite 6. Yhdistyksen terveystietokannan vastaukset v 2012

Liite 7. Jalostustarkastustulokset

Liite 1.

Luonnearviot näyttelyarvosteluissa v 2008-2017

Alla olevassa kuvassa on positiiviset kommentit, seuraavalla sivulla olevassa kuvassa negatiiviset kommentit. Yhteensä kommentteja on 285 kpl (yhdistykselle toimitetuista arvosteluista)

Positiivisia kommentteja 237 kpl ja negatiiviseksi luokiteltavia kommentteja 48 kpl.

v 2008-2017 näyttelyarvosteluja on annettu 1157 tulosta virallisista näyttelyistä sekä 71 epävirallisen näyttelyn arvostelua, yhteensä 1228 arvostelua.

Prosentuaalisesti on 23,2% näyttelyarvostelussa koiran luonteesta kommenttia.

LUONNEKUVAUS, positiiviset	NARTTUJA	UROKSIA	VUOSINA
hyvä	35	21	2008 - 2017
miellyttävä käytös	16	5	2009, 2014, 2016
erinomainen	15	11	2008 - 2013, 2016, 2017
hyvä temperamentti	12	3	2009 - 2010
käsiteltävissä	7	7	2009 - 2010
suvaitseva	6	3	2008 - 2010, 2012
tasapainoinen	3	5	2009 - 2010, 2012, 2017
hyvin / helposti käsiteltävissä	4	2	2011
avoin käytös	4	2	2009, 2012-2013, 2016
itsevarma	1	5	2008 - 2009, 2012, 2016
ystävällinen	5	4	2009, 2014, 2016
esiintyy rauhallisesti		3	2010
tasainen	1	2	2010
rauhallinen	8	3	2008 - 2009, 2014-2016
sosiaalinen		2	2008
oikeanlainen temperamentti rodulle		3	2010, 2016
rohkea	1		2008
vahvaluonteinen	1		2008
erinomainen temperamentti		1	2009
käyttäytyy rauhallisesti	1		2009
eläväinen temperamentti	1		2010
rodunomainen	3	1	2010, 2016
esiintyy reippaasti		1	2010
tydyttävä		1	2011
hyvin vaikuttava, virtaa voisi olla enemmän		1	2011
Luonne OK	2		2013, 2016
Hyvin iloinen ja avoin luonne	1		2013
Erittäin hyvä luonne	1		2013
Oikea itsevarma, rauhallinen, tarkkaavainen olemus		1	2013
Erittäin ystävällinen	1		2014
Hyvin sosiaalinen	1		2014
Kiva luonne	3	2	2014, 2016, 2017
Tyypillinen luonne	1	1	2014
Miellyttävä luonne	2	2	2014
Miellyttävä, tasapainoinen	1		2014
Rauhallinen ja kiltti		1	2014
Aktiivnen käytös	1		2015
Illoitseva temperamentti		1	2015
Tasapainoinen, temperamenttinen	1		2015
Varma käytös	1	1	2016, 2017
Vilkas	1		2017
Yhteensä	141	96	Yht 237

LUONNEKUVAUS, negatiiviset	NARITUJA	UROKSIA	VUOSINA
tarvitsee aikaa	2	2	2009 - 2010
tarvitsee enemmän kehäkokemusta	3	3	2010, 2013, 2014
ärhentelee toisille koirille	1	1	2009
hieman velton oloinen	2		2010
tarvitsee lisää itsevarmuutta	2		2010
toivoisi enemmän temperamenttia	2		2010
hieman laiskan oloinen	1		2008
hieman arka	1		2008
voisi olla valppaampi		1	2009
itseluottamusta puuttuu	1		2009
ujo	1		2009
Näyttää epätyypillistä arkaa luonnetta joka ei ole tyypillistä Kaukkarille.	1		2009
Ei pidä toisista uroksista kehässä, mutta ei agressiivinen tuomarille.		1	2009
luonne voisi olla vapaampi		1	2009
matala temperamentti	1		2009
hälyttävä		1	2009
käyttäytyy epävarmasti	1		2010
hieman vajavuutta temperamentissa		1	2010
hieman tottumaton		1	2010
saisi esiintyä vapautuneemmin		1	2010
ei viihdy kehässä	1		2010
Epätyypillinen luonne	1	1	2013, 2014
Tänään jännittää sisähallia, mutta reipastuu liikkumaan		1	2013
Ei esiinny edukseen	1		2014
Koira on hieman ujo ja tarvitsee lisää itsevarmuutta	1		2014
Vähän haluton olemus	1		2014
Ei hyvä luonne	1		2014
Valitettavasti koiraa ei saada kontrolliin		1	2014
Käytös kovin tottumatonta		1	2014
Hyökkäävä käytös (suhtautuminen tuomariin: vihainen)		1	2014
Hieman tottumattomasti käyttäytyvä	1		2015
Koira ei halua liikkua	1	1	2016, 2017
Pitäisi olla paremmin sosiaalistettu näyttelyitä varten	1	1	2016, 2017
Yhteensä	28	20	Yht. 48

Liite 2.

Ihanneluonneprofiili kaukasiankoiralle.

Vihreällä toivotut ominaisuudet, punaisella ei-toivotut ja sinisellä vielä hyväksyttävät ominaisuudet.

Liite 3.

Hannes Lohi, 2006 järjestetyn Terveyskyselyn tulokset

SUOMEN KENNELLIITTO
FINSKA KENNELKLUBBEN RY.

LUONNETESTIPÖYTÄKIRJA

Koiraa saavuttaa hyväksytyin tulokseen, kun loppupisteet ovat vähintään +75 ja koiraa on saanut vähintään arvonsaan +1 kohdista II, V, VII sekä laukauspelottomuudesta (koskee rotuja, joilla hyväksytään FI-MVA -arvoon hyväksytyksi suoritettu luonne testi).

Järjestäjä		Paikka		Aika	
Koiran nimi		TM-numero		Syys.	
Rotu ja rotukoodi		Rotunro		☐ Uros ☐ Narttu Luonne testattu aiemmin ☐ Kyllä ☐ Ei	
Käsittejä		Käsittejä			
Ennen nimi		Ennen rotunro			
Osoittajan nimi		Puhelin			
Osoite		TM-laskustajan nimi rekistään			

Osasuoritukset	Arvo	Arvostelu	Pisteet		OHJE: Rastita arvo ja ympyröi saatu pistemäärä yhteenlaskua varten.	SIIRTO	Pisteet	
			+	-			+	-
I TOIMINTAKYKY <i>Kerroin 15</i>	+3	Suuri	45		VI TEMPERAMENTTI <i>Kerroin 15</i>	+3	Vilkas	45
	+2	Hyvä	30			+2	Kohtuullisen vilkas	30
	+1a	Kohtuullinen	15			+1	Erittäin vilkas	15
	+1b	Kohtuullisen pieni	15			-1a	Liian vilkas	-15
	-1	Pieni		-15		-1b	Hieman välinpitämätön	-15
	-2	Riittämätön		-30		-1c	Impulsiivinen	-15
	-3	Toimintakyvytön		-45		-2	Välinpitämätön	-30
II TERÄVYYS <i>Kerroin 1</i>	+3	Kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	3		VII KOVUUS <i>Kerroin 8</i>	+3	Kohtuullisen kova	24
	+2	Suuri ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	2			+2	Kova	16
	+1a	Pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	1			+1	Hieman pehmeä	8
	+1b	Koiraa joka ei osoita lainkaan terävyyttä	1			-1	Erittäin kova	-8
	-1	Pieni jäljelle jäävien hyökkäyshalun		-1		-2	Pehmeä	-16
	-2	Kohtuullisen jäljelle jäävien hyökkäyshalun		-2		-3	Erittäin pehmeä	-24
	-3	Suuri jäljelle jäävien hyökkäyshalun		-3				
III PUOLUSTUSHALU <i>Kerroin 1</i>	+3	Kohtuullinen, hillitty	3		VIII LUOKSEPÄÄSTÄVYYS <i>Kerroin 15</i>	+3	Hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin	45
	+2	Suuri, hillitty	2			+2a	Luoksepäästävä, avoimuksen pidättyväinen	30
	+1	Pieni	1			+2b	Luoksepäästävä, hieman pidättyväinen	30
	-1	Häilyttävä		-1		+1	Markkinoiva	15
	-2	Erittäin suuri		-2		-1a	Selvästi pidättyväinen, erittäin rauka	-15
IV TAISTELUHALU <i>Kerroin 10</i>	+3	Suuri	30		LAUKAUSPELOTTOMUUS	-1b	Selvästi pidättyväinen, vähintään rauka	-15
	+2a	Kohtuullinen	20			-2	Hyökkävä	-30
	+2b	Kohtuullisen pieni	20			-3	Sotakavala	-45
	+1	Erittäin pieni	10			+++	Laukausvarma	
	-1	Pieni		-10		++	Laukauskokematon	
	-2	Riittämätön		-20		+	Paukkuurtiainen	
	-3	Häilyttävä		-30		-	Laukaustas	
V HERMORAKENNE <i>Kerroin 35</i>	+3	Tasapainoinen ja vaima	105		- -	Laukausarva		
	+2	Tasapainoinen	70		☐ HYVÄKSYTTY ☐ KESKEYTTY			
	+1a	Hieman raukaton	35		☐ KESKEYTTY, syy:			
	+1b	Hermostunein pyrkimyksin	35		Tulos			
	-1	Vähin hermostunut		-35	Vähennystulos ±			
	-2	Hermostunut		-70	LOPPUPISTEET			
	-3	Erittäin hermostunut		-105	Siiteen nimi rekistään			
SIIRTO					Tuomarin allekirjoitus			
Jakelu: 1. > Kennelliitto; 2. > Rotujärjestö; 3. > Palveluskoiraliitto ja 4. > Koiranomistaja					Nimien selvennys ja tuomarinumero			
					Tuomarin allekirjoitus			

Silmät		Syöpä ja muut kasvaimet	
lipidikeratopatia	1	luusyöpä	1
silmätulehdus	1	rasvakudoskasvaimet, syylät	1
entropium	1	Diabetes	
roikkuvat alaluomet	1	Epilepsia	
Iho-ongelmat		Tuki- ja liikuntaelinsairaudet	
ihottumat iholla	2	spondyloosi	1
hot spot	5	hermopinne	2
		OD	1
Allergiat		nivelrikko kyynärissä	1
allergia	1	paper bone disease	1
Korvat		Muut	
korvatulehdus	10	Sukupuolisidonnaiset sairaudet	
Sisäelinsairaudet		hammaspuutokset: 2 x V1	1
maitorauhaskasvain	1	valeraskaus	4
synnynnäinen sydänvika	1	kohdun kystat ja rakkulat	1
suolitukos	1	kohtutulehdus	3
virtsatietulehdus	2	pentukuolleisuus	2
		synnytysvaikeudet	1
Autoimmuunisairaudet		eturauhasvaivat	1
huonosti parantuvat haava t	1	Suu	
Tarkemmin määrittelemätön		hammaspuutokset: 1 x M1	1
autoimmuunisairaus	1	hammaspuutokset: 1 x P1	1
aivokudoksessa			

Liite 4.

Terveyskysely ja terveystarkastuksen tulokset 2024

TERVEYSKYSELY

Suomen Kaukasiakoirat ry.

Kaukasiapaimenkoirista on käynnistetty terveystarkastus jalostuksen tavoiteohjelmaa ja PEVISA:a varten tarkoituksena kartoittaa rotumme terveydentilaa Suomessa.

Omistajan tiedot (Jos koiralla useampia omistajia, kirjoita ensin sen omistajan nimi, jota osoitetiedot koskevat)

Nimi: _____

Osoite: _____

Puhelinnumero: _____

sähköpostiosoite: _____

Koiran perustiedot

Nimi: _____

Rekisterinumero: _____

Isän nimi: _____

Emän nimi: _____

1. YLEISET TIEDOT

Täydennän aiemmin antamaani kyselyä

Uros Narttu

Koiran ikä vastaushetkellä: _____

Minkä ikäisenä koira tuli? _____

Mikäli koira on jo kuollut, minkä ikäisenä ja kuolinsyy: _____

Onko koira virallisesti mitattu?

Kyllä, säkäkorkeus _____ Ei

Onko koira epävirallisesti mitattu?

Kyllä, säkäkorkeus _____ Ei

Koiran paino: _____

Onko koiralla hammaspuutoksia?

Ei Kyllä, mitä? _____

Miten kuvailisit koiran yleistä terveydentilaa? _____

Millaista ravintoa koira söi kasvuaikana? _____

Millaista ravintoa koira syö nyt? _____

Millaista liikuntaa koira sai kasvuaikana? _____

Millaista liikuntaa koira saa nyt? _____

Onko koiralla ty pistetyt korvat? _____

2. LONKAT

Onko koira virallisesti lonkkakuvattu?

Kyllä: OIKEA A / B / C / D VASENA / B / C / D

Ei

Muuta mainittavaa lonkista, esim. nivelrikko? _____

Oirehtiiko koira ja kuinka? _____

Jos koira on kuvattu ulkomailla, millainen tulos? _____

3. KYYNÄRÄT

Onko koira virallisesti kyynärkuvattu?

Kyllä: OIKEA 0/1/2/3 VASEN 0/1/2/3

Ei

Muuta mainittavaa kyynärmivelistä, esim. nivelrikko? _____

Oirehtiiko koira ja kuinka? _____

Jos koira on kuvattu ulkomailla, millainen tulos? _____

4. POLVET

Onko koira virallisesti polvitarkastettu?

Kyllä: OIKEA 1/2/3/4 VASEN 1/2/3/4

Ei

Muuta mainittavaa polvista, esim. katkenneet ristisiteet? _____

Oirehtiiko koira ja kuinka? _____

5. SILMÄT

Onko koira virallisesti silmätarkastettu?

Kyllä, missä maassa? _____ Ei

Onko koiralla todettu:

pienisilmäisyyttä / microftalmia / tähtisilmäisyyttä

entropium / ektropium / luomien sisään- tai ulospäin kiertyminen / hankaavat silmäripset

jatkuvia silmätulehduksia

kaihi

ylimääräisiä ripsiä

joku muu silmäsairaus, mikä? _____

Jos koiralla tai sen sukulaisilla on silmien kanssa ollut ongelmia tai tiedossasi on sukulaisten silmätarkastustuloksia, tarkenna tähän (millaisia oireita, diagnoosit jne):

6. TUKI- JA LIIKUNTAELINSAIRAUDET JA VAMMAT:

Onko koiralla todettu tuki- tai liikuntaelinsairauksia, esim. HOD, osteokondroosi/OC/OCD, välilevytyrä?

Kyllä Ei

Diagnoosi? _____

Onko koiralla todettu irtopaloja nivelissä?

Kyllä Ei

Diagnoosi? _____

Oirehtiiko koira ja kuinka? _____

Onko koiralla ollut diagnosoimatonta vaivaa, kuten ontumista? (mahdolliset revähtymät, kynsivammat ym.): _____

7. MUUT SAIRAUDET

Onko koiralla todettu jotain seuraavista:

☐ Epilepsia tai jokin muu neurologinen sairaus (Kerro lisätiedoissa missä iässä koiran oireet alkoivat ja kuvaile oireita mahdollisimman tarkoin)	☐ Demodex eli sikaripunkkitartunta
☐ Allergia _____	☐ Sydänvika, mikä? _____
☐ Atopia _____	☐ Maksan toimintahäiriö
☐ Kilpirauhasen vajaatoiminta	☐ Munuaisten toimintahäiriö
☐ Haiman vajaatoiminta	☐ Purentavika, mikä _____
☐ Toistuvia tulehduksia (esim. korvissa)	☐ Iho-ongelmia, mitä _____
☐ Syöpä, mikä? _____	☐ Muu sairaus, mikä? _____
☐ Diabetes eli sokeritauti	

Jos jokin yllä olevista rastitettu, tarkenna tähän mikä diagnoosi, millaisia oireita, milloin oireet alkoivat jne:

---

8. TAPATURMAT

Onko koiralle sattunut tapaturmia?

- Kyllä   Ei

Mitä, milloin, diagnoosit jne? _____

---

9. SUKUPUOLISIDONNAISET SAIRAUDET TAI OMINAISUUDET:

Nartut

- valeraskauksia _____
- kiiman kiertohäiriöitä _____
- kohtutulehduksia _____
- vaikeuksia tulla kantavaksi _____
- synnytysvaikeuksia _____
- pentukuolleisuutta _____
- esiintynyt muita ongelmia synnytyksen tai pentujen kanssa _____

Lisätietoja/tarkennoksia: _____

Urokset

- koiralla molemmat kivekset laskeutuneet normaalisti
- eturauhasvaivoja _____
- uros jättänyt narttuja tyhjäksi

Lisätietoja / tarkennoksia: _____

---

10. MUUTA:

Onko koirallasi ollut jotain muita sairauksia tai oireita, joita ei ole tullut kyselyssä esiin, tarkenna mitä diagnooseja, millaisia oireita, milloin oireet alkaneet jne?

Mikäli ilmoititte koiranne sairastavan jotain, onko sairaudesta eläinlääkärin diagnoosi?

Kyllä _____

Ei _____

Tiedossa olevat koiran sukulaisten sairaudet? Mikä koira, mitä sairauksia? (Jatka tarvittaessa erilliselle paperille) _____

Lisätietoja / jos haluat tarkentaa jotain kohtaa tähän: _____

Vastauksien käsittely:

Terveyskyselyn vastaukset ovat

vain jalostustoimikunnan käyttöön

julkisia (voidaan julkaista netissä tai lehdessä ja voidaan kertoa saman linjan jalostusurostiedusteluiden yhteydessä)

Tietojen oikeellisuus:

Vakuutan antamani tiedot oikeiksi:

Paikka ja aika _____

Allekirjoitus: _____

KIITOS VASTAUKSESTASI!

Lähetä vastauslomake sähköisesti tai postilla:

Päivi Jokinen

Onnelantie 6

07220 Kaarenkylä

sähköposti: pzejokine@gmail.com

Alla lisätietoa myös geenitutkimuksesta, jonka avulla tulevaisuudessa voidaan vaikuttaa myöskin oman rotumme terveysasioihin.

GEENITUTKIMUS:

Professori Hannes Lohi johtaa koirien geenitutkimusta Helsingin Yliopistossa ja Folkhälsanin tutkimuskeskuksessa. Koirien perimä kartoitettiin muutama vuosi sitten ja sen myötä on avautunut ainutlaatuisia mahdollisuuksia eri rotujen perinnöllisten sairauksien, rakenteen, värin, koon ja erilaisten käyttäytymispiirteiden geenitaustojen selvittämiseen. Tutkimuksen tavoitteena on tunnistaa geenivirheitä koirien erilaisiin perinnöllisiin sairauksiin ja ominaisuuksiin, kehittää geenitestejä jalostuksen apuvälineeksi ja soveltaa saatua tietoa ihmissairauksien selvittämiseen.

Löydät koirangeenit- sivuilta hyödyllistä tietoa projekteista, tapahtumista, osallistumisesta ja tietenkin myös uusista geenilöydöistä ja koirien geenitutkimusta koskevista uutisista.

Kaukasiankoirista on kertynyt DNA-pankkiin vielä varsin vähän näytteitä, alle 50 näytettä. Kaikista roduista olisi kuitenkin hyvä olla ainakin viisikymmentä näytettä, sillä niitä voidaan tarvita vertailukäyttöön eri tutkimuksissa.

Kaukasiankoira on yksi vähälukuisista roduista, joten vaikkapa seuraavalla rokotusreissulla kannattaa pyytää eläinlääkäriä ottamaan näyte tähän tärkeään tutkimusprojektiin.

Alla olevassa linkissä on tarkempia tietoja ja ohjeita.

(Lähde: © koirangeenit.fi/Helsingin yliopisto)

<http://www.koirangeenit.fi/projektit/tutkimusprojektit/harvinaisten-rotujen-naytekerays/>

Terveyskyselyn 2024 koonti

Suomen Kaukasiankoirat Ry järjesti sähköisen terveyskyselyn v 2024. Kyselyyn tuli vastauksia 42 kpl. Terveyskyselyyn osallistuneiden koirien keski-ikä oli 6v. Kyselyyn osallistuneista koirista 22 kpl oli lopetettu joista 13 kpl sairauksien takia.

Kyselyn perusteella 25kpl koirista oli lonkka ja kyynärkuvattu.

<u>Lonkkakuvaustulokset</u>		<u>Kyynärkuvaustulokset</u>	
A/A	5 kpl	0/0	18 kpl
A/B	2 kpl	0/1	2 kpl
B/B	1 kpl	1/1	2 kpl
B/C	1 kpl	2/1	1 kpl
C/C	2 kpl	2/2	1 kpl
C/D	2 kpl		
D/C	2 kpl		
D/D	8 kpl		
D/E	2 kpl		

Kyselyssä muita esille nousseita sairauksia:

- Nivelrikko 8
- Virtsatulehdus 2
- Spondyloosi 2
- Osteokondroosi 2
- Immuunihemolyyttinen anemia 1
- Syöpä (ihokasvain) 1
- Vatsalaukunkiertymä 1

Kahdella koiralla esiintyi hammaspuutoksia ja 62,5 % tuontikoirista esiintyi nivelrikkoa.

Luonteen vuoksi lopetettuja koiria oli 3, joista kahdella aggressiivisen käytöksen syyksi epäiltiin kipukäyttäytymistä.

Ruokinta oli kyselyiden vastanneiden kesken pääsääntöisesti kuivanappulaa ja lisänä raakaruokaa. Pelkällä raakaruokinnalla oli 4 koiraa.

Hermokipuja löytyi kolmelta koiralta ja hermokipujen vuoksi näistä jokainen oli myös lopetettu.

Aikaisemmin rodussa on esiintynyt jonkin verran kilpirauhasen vajaatoimintaa mutta tuoreimman terveyskyselyyn perustuvalla otannalla ei tullut ilmi yhtään tapausta. Myös rodussa harvinaisempaa epilepsiaa ei tavattu kyselyssä kuten ei iho-ongelmiakaan (hot spot).

Kyselyn perusteella pääpaino kaukasiankoiran kasvatustyössä tulee yhä painottaa luustoterveyteen, joka on pysynyt vakaalla tasolla suomalaisessa kasvatustyössä.

Liite 5.

Yhdistyksen terveystarkastuksen vastaukset 2013- kesäkuu 2018

Vastauksia tuli yhteensä 19 + 2 täydennysvastausta aikaisemmin koostettuihin terveystarkastuksiin = yht. 21kpl. Nartuista 7 kpl ja uroksista 14kpl. Elossa olevia 17kpl ja kuolleita 2kpl. Lisäksi yhdestä n. 4kk:n ikäisestä pennusta vastattu (tätä ei laskettu lopullisiin tuloksiin, koiralla ei terveydellisiä ongelmia).

	Urokset	Nartut
LONKAT	uroksista kuvattuja 5 kpl A/B 1kpl B/B 1kpl D/D 1kpl E/A 1kpl E/E 1kpl	nartuista kuvattuja kpl 6 A/A 2kpl C/C 2kpl D/C 1kpl D/E 1kpl
KYYNÄRÄT	0/0 4 kpl uroksista kuvattuja 4 kpl	0/0 5kpl 1/2 1kpl nartuista kuvattuja 6kpl

Koirien säkä

Urokset, ilmoitettu 8kpl joko virallisesti tai epävirallisesti mitattuja
62-70cm 1kpl
71-80cm 7kpl
81-90cm

Nartut, ilmoitettu 4kpl joko virallisesti tai epävirallisesti mitattuja
63-70cm 1kpl
71-72cm
73-75cm 3kpl

Koirien paino

Urokset, ilmoitettu 11 kpl joko virallisesti tai epävirallisesti punnittuja
55kg 1kpl
58-70kg 5kpl
71-80kg 4kpl
81-90kg 1kpl
Nartut, ilmoitettu 6 kpl joko virallisesti tai epävirallisesti punnittuja
35-50kg 1kpl
51-60kg 2kpl
60-64kg 3kpl

Silmätutkimukset

3kpl, entropium
Sydäntutkimukset
3 kpl, tutkimustulos ok ja toinen tutkimustulos

Sairaudet

alkava
spondyloosi
allergia
furunkuloosi/ krooninen tulehdus tassuissa
hiivaa korvissa/ korvatulehdus 2kpl
hotspot 2kpl
ihottuma hännässä 1kpl
jäätynyt häntä 1kpl
kynärnívelongelmat 1kpl
maksantoimintahäiriö 1kpl
nívelrikkoakynärissä/luutumaton anconeus 1kpl
ontumista 1kpl
ristisideongelmat 1kpl
suolistoinfektio 1kpl
sydänmenvajaatoimintaepäily jota ei jatkotutkittu syövän takia. Kolmas tutkimustulos sydänlihasrappeuma.
Polvitutkimukset 0/0
1kpl

syöpä 1kpl
 virtsatieulehdus 2kpl
 irtopaloja nivelissä 1kpl
 osteokondroosi 1kpl
 panosteitti 3kpl
 atopia 1kpl
 nielutulehdus 1kpl
 kilpirauhasen vajaatoiminta 4kpl
 jatkuvat tulehdukset 1kpl
 munuaisten toimintahäiriö 1kpl
 silmätulehduksia 2kpl
 osteosarkooma 1kpl
 epilepsia 1kpl
 Krooninen tassuvaiva (nuolee tassua jatkuvasti); 1kpl
 Tassu tutkittu, siinä ei löydetty mitään fyysistä vikaa, eikä ihossakaan todettu mitään vikaa (ei esim. furunkuloosia). Linkuttaa ja varoo tassuaan, sekä nuolee sitä jatkuvasti. Ei huomattu ruoan vaikutusta tassuun (ruokaa vaihdettu välillä, eikä tassuvika poistunut)

Hampaat

hammaspuutoksia yhteensä 1kpl
 Hammaspuutoksia tapaturman vuoksi
 p1 x1 1kpl p1
 x2 1kpl

Kuolinsyyt

syöpä 1kpl
 leukemia
 vanhuus
 ongelmat kyynärissä 1kpl
 etujalkojen kasvuhäiriöt
 ristisideongelmat
 sydämen laajentuminen/ kasvain ilman
 diagnoosia

Sukupuolisidonnaiset sairaudet/ ongelmat

urokset
 spermassa ei siittiöitä
 eturauhasvaivat 1 kpl
 päässyt vahingossa astumaan sakemanninartun pari kertaa, joka on ennen ollut tiineenä, mutta pentuja ei ole tullut nartut
 valeraskauksia 3kpl
 tiineytymisongelmat 1kpl
 synnytysongelmia/ pentukuolleisuutta 1kpl
 kiimankiertohäiriöt 1kpl
 kohtutulehduksia 1kpl

TÄYDENNYSILOITUKSET AIKAISEMPIIN ILOITUKSIIN

- Uros 10v

Vanhemmiten tullu karvamuutoksia kylkiin, anaalirauhasongelmia (eivät välillä tyhjene itsestään) ja jonkin verran myös hiivakorvaa vanhuusiällä
 62
 kg
 B/
 C
 2/2

Joskus nuorempana kynnet katkes kun naapurin koiralla oli juoksut ja sinne olisi väkisin pitänyt päästä. Myös kulma hampaista irtosi osia tämän kiimavimman takia. Pallien poisto rauhoitti elämän

- Uros

10v.

82kg

A

/

A

2

/

2

Viime syksynä piikitettiin nivelainetta, se helpotti iän tuomia lonkkakipuja.

Tapaturma: Tappeli velipoikansa kanssa niin rajusti, että tuli leukalukko. Meni niin pahaksi, että lopulta piti antaa iso kortisonikuuri ja silti pään lihakset kerkesivät surkastua.

Tästä johtuen silmät piti leikata, kun nahka jäi liian isoksi ja luomet hankasivat silmiä. Vuosi ei tiedossa.

Liite 6.

Yhdistyksen terveystarkastuksen vastaukset 2012

Vastauksia tuli yhteensä 42 kpl. Nartuista 19 kpl ja uroksista 23 kpl. Elossa olevia 31 kpl ja kuolleita 11 kpl.

	Urokset	Nartut
LONKAT	A/A 3 kpl B/B 2 kpl B/C 1 kpl C/C 3 kpl C/D 1 kpl D/C 1 kpl D/D 4 kpl Kuvattuja 15kpl	A/A 6 kpl B/D 1 kpl D/B 1 kpl D/D 5 kpl Kuvattuja 13kpl
KYYNÄRÄT	0/0 11 kpl 1/1 1 kpl 2/2 2 kpl 2/3 1 kpl Kuvattuja 15kpl	0/0 10 kpl 0/1 1 kpl 0/1 1 kpl 1/1 2 kpl Kuvattuja 13kpl

Koirien säkä

Urokset, ilmoitettu 16 kpl joko virallisesti tai epävirallisesti mitattuja

62-70 cm 2
71-80 cm 8
81-90 cm 6

Nartut, ilmoitettu 14 kpl, joko virallisesti tai epävirallisesti mitattuja

63-70 cm 12
71-72 cm 2

Koirien paino

Urokset, ilmoitettu 22 kpl, joko virallisesti tai epävirallisesti suolistoinfektio punnittuja

58-70 kg 11
71-80 kg 7
81-90 kg 4

Nartut, ilmoitettu 19 kpl joko virallisesti tai epävirallisesti punnittuja

35-50 kg 5
51-60 kg 11
60-64 kg 3

Silmätutkimukset

1 kpl, epävirallinen, missä todettu toisesta vilkkuluomesta puuttuvan pigmentin

Sydäntutkimukset

1 kpl, tutkimustulos OK

Polvitutkimukset

1 kpl, epävirallinen 7 kk iässä, tutkimustulos polvet OK

allergia	1
furunkoloosi/krooninen tulehdus tassuissa	1
hiivaa korvissa/korvatulehdus	5
hotspot	3
ihottuma hännässä	1
jäätynyt häntä	1
kyynärnivelongelmat	1
maksan toimintahäiriö	1
nivelrikkoa kyynärissä/ luutumaton anconeus	1
ontumista	3
ristisideongelmat	1
allergia	1
suolistoinfektio	2
Sairaudet	
alkava spondyloosi	1 kpl

syöpä (nisäkasvaimesta alkanut 7,6 v iässä, leukemia 3v2kk, keuhkosyöpä 7v.)	3
virtsatietulehdus	1
Hampaat:	
hammaspuutoksia yhteensä	4
Hammaspuutoksia tapaturman vuoksi	1
p1 x1	1
p1 x2	2

Kuolinsyyt

syöpä	2
leukemia	1
vanhuus	2
ongelmat kyynärissä	1
etujalkojen kasvuhäiriöt	1
ristisideongelmat	1
sydämen laajentumien / kasvain	1
ilman diagnoosia	2

Sukupuolisidonnaiset sairaudet/ ongelmat

urokset	
spermassa ei siittiöitä	1 kp

eturauhasvaivat 1 kpl

nartut

valeraskauksia

4 kpl

tiineytymisongelmat

2 kpl

(1: ei antanut uroksen astua. 2:liian paksu

immenkalvo;jouduttu keinosiementämään)

synnytysongelmia /

pentukuolleisuutta

- 1 pentu poikittain, jouduttu leikkaamaan

-2 pentuetta / kummassakin pentueessa 2 kuollutta pentua

-myöhästynyt synnytys, 5/13:sta pennusta kuoli

- 1 pentu kuollut kohdussa, 3 syntyi elävänä

- ensimmäisessä pentueessa supistusheikkouden takia

kuoli 6/14 pentua, keisarinleikattu 5. pennun

syntymän jälkeen, toinen synnytys normaali, 1

kuollut pentu

-ei ilmoitettu syntyneiden pentujen vioista /

epämuodostumista

- ei ilmoitettu pentujen hoitoon liittyvistä ongelmista

Liite 7. Jalostustarkastustulokset

JALOSTUSTARKASTUSTULOKSET 2013-2017

uros	narttu	tyyppi	koko	luusto	pää	puenta/hampaat	etuosa	ylä-alalinja	takaosa	karvanlaatu	liikkeet	lihaksisto	luonne	jalostuskäyttö
2014														
X		erinomainen	erinomainen	keskivahva luusto	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	hyvä	erinomainen	hyvä	hyvä	erinomainen	ok
X		erinomainen	erinomainen	ei voi mitata vahva vaikutelma	hyvä	hyvä	tydyttävä	hyvä	hyvä	erinomainen	hyvä	hyvä	hyvä	ok
2015														
X		hyvä	hyvä	hyvä	tydyttävä	hyvä	hyvä	hyvä	tydyttävä	hyvä	tydyttävä	tydyttävä	hyvä	ei (sukupuolil eima puuttuu)
X		hyvä	erinomainen	erinomainen	hyvä	erinomainen	hyvä	erinomainen	hyvä	erinomainen	erinomainen	hyvä	erinomainen	ok
2016														
	X	erinomainen	erinomainen	erinomainen	hyvä	erinomainen	erinomainen	erinomainen	hyvä	erinomainen	hyvä	erinomainen	erinomainen	ok
2017														
	X	hyvä	erinomainen	erinomainen	hyvä	hyvä	hyvä	hyvä	hyvä	erinomainen	hyvä	hyvä	erinomainen	ok
	X	erinomainen	ideaali koko ja mittasuhteet	erinomainen	erinomainen	ok	hyvä	erinomainen	takaajat oikea asentoiset, hyvän kulmauksen kera	erinomainen	hyvä	hyvä	hyvä	ok
X		hyvä	erinomainen	erinomainen	hyvä	hyvä	tydyttävä	hyvä	hyvä	erinomainen	hyvä	tydyttävä	erinomainen	ei (kapea&kkeenkasvui nen)

JALOSTUSTARKASTUSTULOKSET 2008-2012

JALOSTUSTARKASTUKSET														
uros	narttu	tyyppi	koko	luusto	pää	puenta/hampaat	etuosa	ylä-alalinja	takaosa	karvan laatu	liikkeet	lihaksisto	luonne	jalostuskäyttö
2012														
	x	hyvä	erinomainen	erinomainen	hyvä	hyvä	hyvä	hyvä	hyvä	erinomainen	hyvä	tydyttävä	hyvä	ok
X		hyvä	hyvä	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	hyvä	erinomainen	hyvä	erinomainen	erinomainen	ok
x		hyvä	erinomainen	erinomainen	tydyttävä	erinomainen	hyvä	hyvä	hyvä	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	ok
x		hyvä	erinomainen	erinomainen	hyvä	erinomainen	hyvä	tydyttävä	heikko	erinomainen	tydyttävä	hyvä	erinomainen	ei(häntämutka
x		erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	ok ok !!
2011														
x		erinomainen	erinomainen	erinomainen	hyvä	erinomainen	erinomainen	hyvä	hyvä	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	ok
x		hyvä	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	hyvä	hyvä	hyvä	erinomainen	erinomainen	hyvä	erinomainen	ok
	x	erinomainen	erinomainen	erinomainen	hyvä	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	hyvä	hyvä	hyvä	erinomainen	ok
	x	tydyttävä	erinomainen	erinomainen	tydyttävä	erinomainen	tydyttävä	hyvä	hyvä	erinomainen	hyvä	hyvä	erinomainen	ei
	x	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	hyvä	erinomainen	hyvä	erinomainen	erinomainen	erinomainen	ok
2010														
x		erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	hyvä	hyvä	erinomainen	hyvä	ok
x		hyvä	hyvä	erinomainen	tydyttävä	erinomainen	tydyttävä	hyvä	erinomainen	hyvä	hyvä	hyvä	erinomainen	ok
x		erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	hyvä	erinomainen	tydyttävä	hyvä	erinomainen	hyvä	erinomainen	hyvä	ok
	x	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	hyvä	hyvä	erinomainen	hyvä	hyvä	erinomainen	ok
	x	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	ok
	x	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	hyvä	hyvä	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	ok
	x	tydyttävä	erinomainen	erinomainen	tydyttävä	tydyttävä	hyvä	erinomainen	erinomainen	hyvä	hyvä	erinomainen	tydyttävä	ok
2008														
x		hyvä	erinomainen	erinomainen	hyvä	hyvä	tydyttävä	erinomainen	hyvä	erinomainen	tydyttävä	tydyttävä	hyvä	ok
x		heikko	erinomainen	erinomainen	heikko	erinomainen	tydyttävä	hyvä	hyvä	erinomainen	hyvä	hyvä	hyvä	ei
x		erinomainen	hyvä	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	hyvä	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	ok
x		hyvä	erinomainen	erinomainen	hyvä	erinomainen	hyvä	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	hyvä	ok
	x	hyvä	hyvä	erinomainen	tydyttävä	erinomainen	hyvä	tydyttävä	tydyttävä	hyvä	tydyttävä	tydyttävä	erinomainen	ok